

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

DOMINIKA KOŽEŠNÍKOVÁ

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta Filozofická

Bakalářská práce

Druhá bitva na Tuiredském poli

Dominika Kožešníková

Plzeň 2014

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta Filozofická
Katedra antropologie
Studijní program Antropologie
Studijní obor Sociální a kulturní antropologie

Bakalářská práce

Druhá bitva na Tuiredském poli

Dominika Kožešnicková

Vedoucí práce: Prof. RNDr. Václav Blažek CSc.
Masarykova univerzita v Brně
Filosofická fakulta

Plzeň 2014

Prohlašuji, že jsem práci zpracovala samostatně a použila jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2014

.....

Poděkování

Chtěla bych, touto cestou, poděkovat všem lidem, kteří měli se mnou trpělivost při mém studiu. Mému manželovi za obrovskou podporu a trpělivost ve chvílích, kdy jsem se silami nebyla zcela v pořádku. Musel trpělivě snášet moje nálady a nervozitu, kterou jsem přenášela na celou rodinu. Také mu chci poděkovat za nezištnou pomoc při zvládnutí školy, práce a domácnosti, ve které velmi zdatně pomáhal. Především mu děkuji za podporu a víru v moje schopnosti, o kterých jsem chvílemi pochybovala sama.

Svým dvěma dospělým dcerám děkuji za pomoc s technikou, se kterou jsem nebyla vždy v přátelském vztahu.

Poděkování patří také panu profesorovi Blažkovi za cenné rady a zájem o téma. Děkuji mu také za pomoc s výběrem literatury, za obrovskou volnost při psaní mé práce a trpělivost.

OBSAH

1. ÚVOD	1
1.1 Metoda a cíl práce	2
2. OBECNÝ NÁHLED DO PROBLEMATIKY KELTŮ	3
2.1 Keltové	5
3. PRAMENY	8
3.1 Prameny archeologické	9
3.2 Prameny písemné	12
3.3 Prameny orální	14
4. LEGENDY, MÝTY, MYTOLOGIE	14
4.1 Keltské náboženství a mytologie	16
4.2 Keltský pantheon	18
4.3 Magie, Druidové, magická místa, rituály	21
4.4 Trojčlenná ideologie	22
4.5 Druhá bitva na Tuiredském poli	24
4.5.1 Překlad původního středoírského textu	26
4.6 Trojská válka	57
4.7 Komparace dvou starověkých bitev – teoretické přístupy	61
4.7.1 Narození hlavního hrdiny	62
4.7.2 Osud hrdiny	63
4.7.3 Funkce hrdiny	63
4.7.4 Zjev hrdiny	64
4.7.5 Místo konání bitvy	64
5. ZÁVĚR	65
6. RESUMÉ	69
7. POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE	70
7.1 Použitá literatura	70
7.2 Internetové zdroje	71
7.3 Dokumentární filmy	72
8. PŘÍLOHY	73
8.1 Tabulky	75
8.2 Obrazová příloha	80

1 ÚVOD

Tématem mojí bakalářské práce je keltská mytologie. Konkrétně překlad a rozbor středoírského mytologického textu „Druhá bitva na Tuiredském poli“. Cílem předložené bakalářské práce je překlad středoírského textu, následný rozbor a komparace s další mytologickou bitvou. Ke srovnání jsem si vybrala Trojskou válku, vzhledem k tomu, že v ní nalézám, ze svého pohledu, určité paralely. Nedílnou součástí bakalářské práce je také lehké nastínění archeologických nálezů, které se týkají keltských nalezišť, a je možné při jejich rozboru nalézt také analogie v mytologii. Cílem analýzy textu je také vysvětlení některých pojmů, týkajících se mytologie, analýzy vlastních jmen a jmen místopisných. Součástí práce budou tabulky, které pojmu jména jednotlivých, důležitých míst, na kterých se příběh odehrává, a dále tabulka jmen vlastních, hrdinů, kteří jsou v příběhu důležití, a to ať už z jakékoliv strany, jako hrdinové pozitivní či negativní.

Teoretická část obsahuje shrnutí dosavadních poznatků a pohledů na problematiku keltských studií. Využiji k tomu dostupnou literaturu, ve které se jednotliví autoři zabývali dílčími „keltskými otázkami“.

V části praktické jsem přeložila středoírský text „Druhá bitva na Tuiredském poli, využila jsem k tomuto anglickou verzi publikovanou v časopise *Revue Celtique*, na internetových stránkách „www.the sacred texts“, který přeložila do angličtiny roku 1891 Elizabeth A. Gray. Vybrala jsem stěžejní místopisná a vlastní jména a pokusila se je analyzovat. Komparativní metoda srovnání s další mytologickou bitvou, Trojskou válkou, je, důležitým aspektem celé práce.

V práci se pokusím, po zhodnocení dosavadních poznatků, současných domácích i zahraničních trendů, a po použití srovnávací metody komparace, přispět novými informacemi pro studium Keltské mytologie. Využiji při tom i badatelské závěry různých antropologů, spisovatelů a jiných. Inspiraci jsem čerpala z kurzu na univerzitě „Srovnávací mytologie“. Předem mé práce

předestírám, že se nejednalo vůbec o jednoduchou práci, ať by se již na počátku mohlo zdát, že je to naopak.

1.1 Metoda a cíl práce

Pro vypracování stěžejní části bakalářské práce bylo podstatné přeložit původní text irského mýtického příběhu Druhá bitva na Tuiredském poli. Při této práci je však také stěžejním bodem získání a nastudování množství nejrůznější literatury a dostupných dat, které se danou tematikou zabývají. Bude využito odborné literatury, encyklopedií, monografií, odborných článků, populárně naučné literatury, dat historických, internetových odkazů a odborných studií. Vzhledem k tomu, že tato data bylo potřebné nejprve setřídít, z důvodu jejich použitelnosti, nasbíraný materiál jsem byla nucena vytřídit a nejprve se ve své práci zabývat obecnou tematikou a antropologickými přístupy k tématu mytologie jako takové, a zároveň obecně keltským etnikem, především názory, které se tohoto tématu týkají.

Nejdříve bude vytvořen, na základě dostupné literatury, souhrn dosavadních poznatků a trendů ve studiu keltské mytologie. Výsledná zhodnocení a závěry jsou v této bakalářské práci založeny především na rešerši dostupné literatury, prezentacích, člancích a samotném překladu původního textu a následné analýze. Důležitým cílem práce je dále konkrétní etymologie místopisných a vlastních jmen, která jsou v textu použita. Očekávaným výsledkem mojí analýzy je komparace mých zjištění s již publikovanou odbornou literaturou ve studiu „Keltů“. Výsledky analýzy budou zpracovány mimo jiné i ve vytvořených tabulkách. Součástí příloh této práce je několik, velmi zajímavých fotografií, grafik a kreseb, které dokládají atraktivitu zkoumaného tématu, jeho stále živého odkazu pro historii i budoucnost.

Hlavním cílem práce je po shrnutí dosavadních informací v prezentaci keltské mytologie, komparace s další mytologickou bitvou, shrnutí nalezených paralel v archeologii, sociologii a antropologii, a především vytvoření materiálu, který bude použitelným zdrojem informací při studiu a analýze dalších mytologických příběhů keltské civilizace.

2 OBECNÝ NÁHLED DO PROBLEMATIKY KELTŮ

Keltové a jejich mytologie, téma atraktivní, nevyčerpatelné a stále přitažlivé. Láká bezpočet badatelů a nutí k zamyšlení nad životem, souzněním s přírodou, které je člověk neodmyslitelnou součástí. O životě Keltů bylo napsáno obrovské množství publikací. Staří Keltové zanechali budoucím generacím nemnoho přímých písemných dokladů svého způsobu života. Byli to především velmi zruční válečníci, kteří rozsévali strach. Prvními, kteří se zmiňovali o Keltech, jejich životě, historii, různých událostech a především o vztahu k náboženství, byli starověcí Řekové a Římané. Zapisovali různá vyprávění a události, jim vděčíme za to, že dnes můžeme některé příběhy číst nebo je studovat. Vyjádřit tuto starou pravdu může i následující text irského básníka a válečníka Taliésina :

„Víš, kde se nachází noc, když čeká, až přejde den?

Znáš Znamení?

Spočítal jsi, kolik je listů? Víš, kdo před pádem žvlů vyzdvihl horu?

Víš, na čem spočívá stavba obývané země?

Duše běduje, že nedokáže odpovědět.

Kdo to viděl, kdo to ví?

Obdivuji knihy a to, co v nich není“ [Lengyel 2010:9].

Studium těchto textů vycházelo v prvopočátku z tvrzení, že veškeré popisované a hlavně ty nejdůležitější události, jsou vojenské. Války, válčení, vojevůdci, zbraně a vše, co s tímto tématem souvisí, bylo přesně to, co se popisovalo. První irští letopisci psali o irských králích, o dobách jejich kralování a především o bitvách, kterým veleli [Mathews, Steward 1996: 9]. Studium textů nebo příběhů, předávaných po staletí ústní formou, připravilo půdu pro základ studia legend a přineslo zájem o folklor. Při studiu keltské mytologie je důležité rekonstruovat události, jednotlivé části pospojovat jako ozubené soukolí stroje času, zaměřit se na to, co má být příběhem řečeno. Podstatu musíme hledat v náboženství [Lengyel 1969:99]. Keltské náboženství bylo

spjato velmi úzce s přírodou a uctíváním přírody. Uctívaly se rostliny, především stromy, léčivé byliny, ale i zvěř, řeky, pohoří, jezera. Přírodním božstvům byly přinášeny i obětiny, které se staly pro budoucí generace předmětem zkoumání archeologů či antropologů. Keltové jsou pradávnými obyvateli Evropy, jejichž život jsme schopni popsat. Pravlastí Keltů je střední Evropa – oblast mezi řekami Rýn a Dunaj. Archeologické nálezy potvrzují existenci Keltů ze starší doby halštatské, datované do 7. až 6. století př. n. l, kdy nalézáme poměrně rozsáhlá keltská osídlení. Z archeologických nálezů se dozvídáme, že staří Keltové byli zcela odlišní od starých Řeků a Římanů, kteří se na rozdíl od Keltů postupně vzdalovali od přírody a stále více a více se přizpůsobovali životu ve velkých a přeplněných městech, kde očekávali život v přepychu, bez větších starostí a v pohodlí [MacKillop 2010: 30].

Keltské náboženství je nesmírně zajímavé a plné symbolů. Symbolismus prostupoval nejen náboženství, ale i každodenní život Keltů. Zdá se, že náboženství Keltů bylo podloženo rozumovými úvahami, nesloužilo tedy jen jako jakási útěcha a útek od reality světa. Pro většinu civilizací představovaly mýty etiologickou metodu a touhu po vysvětlení různých jevů, Keltové svými mýty vyjadřovali život, přírodu, lásku a nenávisť [Lengyel 1969:9].

Součástí keltského náboženství byla víra v zásvětí. tzv. „Zásvětí“ se jinak také nazývalo „Druhý svět“. Zde přebývala božstva, také démoni, kteří lidstvu škodili a také fyzicky ubližovali. Někteří se lidmi i živili. Víra v posmrtný život je obsažena ve velkém množství světových náboženství a mytologiích, paralely nacházíme i v archeologii a archeologických nálezech, kdy v mohylách, hrobkách či samostatných hrobech, nalézáme mnoho obětín, které dostal zemřelý na svou cestu do zásvětí. Některé obětiny nalézáme v legendách a mýtech jako posvátné, čarovné či božské symboly. Keltové byli velmi úzce spjati s přírodou. Přírody si vážili, uctívali ji, měli mnoho přírodních božstev. Například lesy a stromy byly pro Kelty velmi cennou součástí života a přístupu k náboženství. Dalším takovým uctívaným náboženským kultem byl oheň. Byl spojován se životem a především s plodností. Některé svátky, které staří Keltové slavili, se konaly právě v souvislosti s kultem ohně. Jednalo se o

všeobecně známé Beltain a Samhain. Přírodním božstvům bylo obětováno mnoho artefaktů, některé se staly středem zájmu archeologů. Byly objeveny nejen obětiny jako např. zbraně, nádoby, šperky, ale i někdy docházelo k oběti nejvyšší, a tou byla lidská oběť, která se pojila s oslavami svátků ohně.

Keltská mytologie je velmi těsně provázána s folklorem. Akademické studium folkloru Keltů se od konce 19. století posunulo dále. Toto je velmi dobře patrné v současné literatuře, ve které probíhá diskuze o keltském duchovnu a ve velkém množství citací v různých dílech, dotiscích děl z konce 19. a počátku 20. století, které obsahují zejména ranou keltskou mytologii. To v žádném případě neznámá, že je výzkum zdrojů v současné době již vyčerpán [Minard 2000:52].

Moderní folklorista a antropolog se pohyboval od 18. do 19. století v oblasti zkoumání zahrnující rekonstrukci mytologie nebo jen jejích fragmentů, které by měly být uchovány pro další generace. Přesto, i když se náš předpoklad o "člověku" jako subjektu zkoumání antropologie zcela vývojem času změnil, modely pro antropologické a folklórní studium v praxi předpokládají, že zkoumané skupiny nejsou docela naši současníci v oblasti technologií a gramotnosti. To však neznámá, že budeme výsledky zkoumání posuzovat velmi obecně. Je potřeba postupovat velmi citlivě a s jasným záměrem. Data ukládat tak, aby bylo možno je kdykoliv při nových zjištěních otevřít a zařadit do systému. To se samozřejmě týká i problematiky Keltů, jejich života nebo mytologie [Bowman 2000: 8].

2.1 Keltové

Rané dějiny keltských národů jsou málo známé. Archeologické nálezy, datované před rokem 800 př. n. l., jsou z lokalit na jihu Německa. Keltové nejprve pronikli do Západní Evropy a do Anglie. Gaelská skupina osídlila Skotsko, později Irsko, bretoňská větev pohltila většinu území, které v současné době patří k Anglii a Walesu. Postupně si však kulturní samostatnost zachovali pouze na území Irska, Skotska, některých britských

oblastech a Bretani. Na východě to bylo trochu složitější. Jisté paralely lze nalézt ve skýtské kultuře, např. způsob a barva tetování, některé markanty oblečení, způsob válčení. V roce 1947 bylo při archeologickém výzkumu nalezeno tělo skýtského bojovníka, jehož tělo bylo celé zdobeno tetováním. Motivy byly zvířecí, podobné těm, které nacházíme i u Keltů.

Termín „keltský“ byl v minulosti používán velmi málo. První, kdo jej použil ve svém díle, byl v roce 1667 Milton. Jeho dílo „Ztracený ráj“ je toho důkazem. Studium Keltů se stalo fenoménem, každý, kdo se tomuto věnoval, chtěl v oboru něco dosáhnout, někdy i za jakoukoliv cenu. Někteří autoři vydávali proto falsifikáty starých keltských textů, jedním příkladem za všechny by mohlo být i dílo Jamese Macphersona „*Zpěvy Ossianových*“. Toto dílo uchvátilo některé renomované spisovatele a básníky, jako byli např. Thomas Jefferson a Johann Wolfgang Goethe [MacKillop 2005: 8]. Ve starých řeckých či římských textech byli Keltové popisováni jako obrovští válečníci, svalnatých těl. Vlasy nosí vesměs světlé, neostříhané, i muži nosí vlasy dlouhé a rozpuštěné. Těla si zdobili tetováním a kovovými šperky rozličných tvarů, nejčastěji používali kruhy a jeho alternativy. Staří Římané, kteří se jako první setkali s Kelty, je nazývali „Galloi“ nebo „Galli“, Řekové toto přepisovali jako Keltoi“. Řecký filosof a logik Diodoros Sicilský používá oba dva tyto názvy, avšak správnější, dle něj, je termín Keltoi [Lengyel 1969:11].

Řeční filosofové jako byl Aristotelés (384-322 př. n. l.) sepsali texty o Keltech. On ve svých popisech psal o odvaze keltských bojovníků. Polybios (204-122 př. n. l.) popisoval keltský oděv, jejich podmínky života a především jejich výpady na Apeninský poloostrov. Strabón (58 př.n.l. – 24 n. l.) sepsal dílo „*Zeměpis*“, kde se věnuje keltskému válečnictví, jejich posedlostí bojovat, tvrdí, že Keltové.....“*nejsou zlí, mají horkou hlavu, nejsou moc přemýšliví*“. Řecký filosof Poseidónios (135-51 př. n. l.) sepsal etnografické komentáře „*Historie*“, ve kterých popisuje Kelty jako obrovské zuřivé hordy válečníků. Největším, nejrozsáhlejším a bezesporu nejznámějším dílem je dílo „*O válce gallské*“ Julia Ceasara (100-44 př. n. l.). Inspiraci nalézal Caesar v Poseidóniovi. Ptolemaiův (2.stol. n. l.) „*Zeměpis*“ je velmi významným

pojítkem mezi nejstaršími tradicemi a konkrétními nalezenými doklady z dob mladších. Středověcí mniši byli dalšími autory, kteří informovali pomocí svých kodexů svět o keltském životě. Nejznámějším kodexem je „Kniha (krávy) Hnědky (Lebor na bUidre), který byl sepsán před rokem 1106 n. l. Zajímavostí je, že tento kodex byl částečně sepsán na kůži krávy. V roce 1853 byla založena Ossianská společnost a v ní časopis *Revue Celtique* (1870-1934). Z důvodu zájmu veřejnosti i odborníků se začaly překládat irské texty [MacKillop 2005:17-22].

Popisy Keltů nalézáme také ve spisech Caesara, kde se dozvídáme jednu zajímavost, a to, že Keltové používají modré barvy získané z borytu [Caesar 1964:120]. Boryt je rostlina, která roste v Evropě. Po dlouhou dobu byla jediným zdrojem modrého barviva, které nahradilo velmi drahé indigové barvivo, dovážené až z Indie. Barvily se jím nejen látky, ale barva byla používána na zdobení obličeje a těla právě keltskými bojovníky, či pro potřebu rituálů.

Keltové žili nejprve na sídlištích, která byla stavěna na svazích, později byla stavěna opevněná města, tzv. oppida. Při archeologických výzkumech a datování pozůstatků příbytků radiokarbonovou metodou bylo zjištěno, že nejstarší oppida pocházejí z doby až 800 př. n. l. Keltové žili ve kmenových společnostech, kde vládla přísná hierarchie. Společnost se dělila na bojovníky, kde v čele bojovníků stanul král, královna či kníže. Po nich následovali zemědělci a vzdělanci. Mezi vzdělance můžeme zařadit druidy, básníky, řemeslníky. Právě řemeslníci byli velmi váženými ve společnosti. Toto tvrzení dokládají nalezené paralely ve zkoumaném textu „*Druhá bitva na Tuiredském poli*“. Váženost Lughy byla právě z důvodu ovládnutí několika řemesel. V období laténském, tj. v době od 5. století př. n. l. až do doby přelomu letopočtu bylo obdobím největšího rozkvětu keltského řemesla, především umění zpracovávat kovy. Zdobení kovových předmětů, jako byly zbraně, šperky, nádoby mělo nejen účelový důvod, ale i rituální. Používání ornamentálních motivů bylo velmi hojně rozšířeno po celém území obývaném

Kelty. S opracováváním kovů byla spjata také výroba keltských mincí. Keltové mince razili, byli v tom velmi dobří. Nálezy keltských mincí „duhovek“, jak je nazývají archeologové, pro odrazy duhových barev po namočení, jsou velkou vzácností. Úžasné zpracování těchto platidel svědčí o keltské vyspělosti v řemesle ražby. Mince byly zdobeny různými obrazy ze života bohů a božstev, byly nalezeny také mince, na kterých byly zobrazeny tradiční mytologické obrazy, jako je kůň, kanec, drak nebo sluneční kotouč [MacKillop 2010:33]. Mince se staly jedním z pramenů, ze kterých dnes badatelé čerpají informace o životě Keltů. Vzhledem ke způsobu ražby mincí, a především ke způsobu jejich zdobení, můžeme keltské mince považovat za jakýsi „kovový archiv“ [MacKillop 2010:33]. Kromě své materiální hodnoty jsou keltské mince nosičem ikonografie, která je nejen vzácným archivem keltské symboliky, ale především přehlídkou umění a ztvárnění mýtického světa a jeho uctívání. Keltské mince jsou dokladem vzácného spojení symboliky a výtvarného umění. Mince byly používány při rituálech, byly vyhazovány do vody.

Jak již bylo konstatováno, pramenů poznání o starobylých Keltech je velké množství, je však nutné říci, že jistě nebylo pro dobové badatele je najít, utřídit a vytvořit určité závěry. Je správné říci, že ne všechny vytvořené materiály, jsou kvalitní a použitelné pro badatelskou práci. Některé můžeme přečíst, zaujmou nás svým způsobem, ale pro další použití s nimi nelze počítat. Některé jsou velmi odborné a využít je pro badatelskou činnost je ideální. Není jednoduché se v této problematice orientovat a moje bakalářská práce je takovým malým nahlédnutím a spíše dotykem dané problematiky.

3 Prameny

To, co nám po starých Keltech zůstalo a co můžeme použít jako podklad při rekonstrukci jejich života, sbírají badatelé různou formou. Nejčastější způsob je sběr orálních dat. Je tady však nebezpečí zkreslování historie. Proto se současní i dřívější vědci snaží o potvrzení orální informace formou archeologického výzkumu, při kterém nalézají předměty – archeologické nálezy. Ty slouží jako jednotlivé střípky skládačky, kterou se snaží vědci

sestavít. Jsou to hmatatelné důkazy, které spolu s písemnými prameny, a neodmyslitelně i orálními, se potom jen roztřídí a sestaví se z nich příběh. Prezentace příběhu je jen třešničkou na pomyslném dortu.

3.1 Prameny archeologické

Archeologické nálezy jsou pro nás velmi důležité. Studium Keltů nevychází pouze ze studia textů, ale především ze studia nálezů při archeologických vykopávkách. Rekonstrukce života obyčejného Kelta je potom mnohem snazší. Nejcennější součástí archeologických pramenů jsou nálezy z doby halštatské a laténské. Cennou pokladnicí informací jsou také např. nalezené keltské pohřební mohyly.

Díky archeologickým nálezům můžeme rekonstruovat dějiny. Život lidí, jako byli staří Keltové, nebyl jednoduchý. Dnes se z nálezů dozvídáme, jak žili, co si oblékali, co jedli, zda pečovali o svá těla a jiné. Jedním, z velmi zajímavých nálezů, byl objev v Lindow v Británii v roce 1984, kdy byla v močálech nalezena mumie mladého muže. Po bližším ohledání místa a těla antropology a archeology bylo konstatováno, že mladík byl zavražděn. Utrpěl devastující ránu do hlavy, poté byl škrcen a podřezán. Tento, pro nás, velmi drastický způsob zabití svědčí o ritualitě. Dr. Ross, britský archeolog, který se nálezem zabýval, se domnívá, že mladík posloužil jako oběť několika bohům. Bohu Taranisovi (bohu bouře a blesku), o tomto svědčí úder do hlavy, který měl navodit představu obrovské síly, jakou udeří sám blesk za bouře. Druhým bohem, kterému byl zasvěcen je Esus a s ním se pojí podřezání. A nakonec byl obětován i bohu Teutatesovi, kterému odpovídá vhození těla do bažiny. Z předchozího vyplývá, že mladý muž byl zřejmě obětován a do bažin vhozen jako obětina. Jeho oběť nám posloužila, můžeme díky nerozloženému obsahu žaludku rekonstruovat jeho jídelníček před smrtí, a doplnit tím další kousek skládačky v poznávání historie. Nejstarší písemné doklady, které napsali řečtí „*komentátoři*“, ve kterých se dozvídáme o Keltech, jsou z období 560 – 500 př. n. l. z oblasti Hallstatt, což je rakouské město. Od názvu tohoto města pochází

i určení názvu období hallstattské, které se stalo velmi bohatým obdobím, co se nálezů dokladů působení Keltů v celé Evropě týče [MacKillop 2005:8-13].

Informace o Keltech, jejich bydlení, oděvech, stravě, řemeslech, zemědělství, pohřebních obřadech, svátcích, antropomorfních božstvech nacházíme právě při archeologických výzkumech. Jedním z nejzajímavějších pohřebišť, řadících se k tzv. „knížecím“, které bylo probádáno v letech 1978 – 1979, je pohřebiště v Hochdofu (obr.č.16), poblíž Stuttgartu (Baden – Württemberg, Německo), které je datováno přibližně do r. 550 n. l. Nebylo ve starověku vykradeno a archeologové z něj získali bohatou škálu informací, včetně informací získaných při zkoumání artefaktů zhotovených z organických materiálů (dřevo, tkaniny, mechu, stop alkoholických nápojů připravených z medu). Význam pohřebiště v Hochdofu je zjevný také tím, že je ucelenou studnicí informací. Vzhledem k tomu, že Kelti doby halštatské byli vojenskou demokracií a dle antických spisovatelů byli doslova šílenými válečníky, je logické předpokládat, že kníže z Hochdofu byl také vojevůdcem jednoho z keltských kmenů. Hlavní zbraní Keltů tohoto období bylo kopí, které bylo součástí asi 10% nalezených mužských pohřbů. Veliký význam měl však meč, což je zdokumentováno nálezy v hrobech. Na vyobrazeních mají muži meč při tanci u pasu. Je nepochybné, že jako zbraně využívali i luky a šípy. V mnoha kulturách mají luk a šípy od nejstarších dob symbolickou hodnotu. Zvláště patrná je sakralizace této zbraně v rané době železné. Získala význam při rituálu a obřadu. U Keltů je symbolický význam této zbraně zaznamenáván ve dvou případech, a to přítomností toulců u národů při tzv. knížecích pohřbech (naleziště Homihele a Hochdorf). Nalezené archaické šipky často získávají sakrální status, slouží jako různé amulety, používají se například jako obětiny v chrámech a kultovních místech. Je pravděpodobné, že se tyto šipky používaly při rituálních obřadech. V souvislosti s výskytem bronzových šipek se naskýtá otázka sakrálního statusu samotného kovu – bronzu nebo rituálně totožného konceptu „zlato – červený – slunce – oheň – východ“ [Biel 1995:2-3]. Světová etnografie a písemné prameny hovoří o tom, že obřady a rituály, ve kterých byly použity luk a šípy, byly tak či jinak, spojeny s tvářemi,

pověřenými ve společnosti sociálními a ideologickými pravomocemi [Biel 1995:172].

Analýza pohřebního ritu a inventáře (vybavení hrobu), stejně také písemné prameny, přivedly badatele k závěru, že osoby pohřbené v „knížecích“ mohylách období starší doby železné, byly nositeli svrchovanosti země, duchovní a světské, ale i zajisté symbolem světového řádu, dle představitelů svého lidu. Toto vedlo k omezení symbolizmu všeho, co bylo spojeno s pohřbíváním osob takovéto kategorie. Samotný pohřební obřad, pohřební nádoby i jejich umístění v pohřební komoře, rituály probíhající před, v průběhu a po pohřbu, mnohé detaily, které mohou toto objasnit, vycházejí z dalších kultur indoevropského druhu.

Nejvíce se zde však dozvídáme o vojenství a vojevůdci, který je zde pohřben. Bohatá pohřební výbava knížete nechává archeology nahlédnout do života člověka, který byl, dle rozsahu výbavy, velmi vlivnou osobností té doby. Kopí a šipky, nalezené v hrobce v Hochdorfu hrají nezanedbatelnou roli i ve „Druhé bitvě na Tuiredském poli, kde Lug vlastní takovéto kopí, před nímž žádný protivník neuteče. Velmi významným je i fakt, že v hrobce hochdorfského knížete nacházíme nejen předměty každodenní potřeby, ale i předměty, které přináší další otazníky. Jedním z takovýchto předmětů je bronzové lehátko. Zesnulý kníže na něm v hrobce ležel, lehátko je bohatě zdobeno lidskými – ženskými postavami, ale i zvířaty. Takové typy lehátek byly používány ve starém Řecku, kdy na nich hodovali muži a vedli filosofické diskuze „symposia“ Tzv. Symposion je jedním z Platónových dialogů. Slovo symposion znamená doslova „společné pití“, při kterém se také hovořilo. Některé prameny uvádějí slovo „hostina“, to však není v tomto smyslu myšleno jídlo, ale právě diskuze, dohady a řešení nějakých problémů či otázek. Hrobka byla vyzdobena květinovým motivem, velmi blízce připomínající květinové motivy Starého Řecka [www.archeologia.ru]. Soudě dle všeho, lehátko, nalezená v hrobech Keltů, také nebyla používána jen jako pohřební výbava, ale nejspíše sloužila zemřelým ještě za života [Biel 2005: 2-3].

V hrobce byly nalezeny také předměty, o kterých nacházíme nezanedbatelné zmínky i v mytologii Keltů, příbězích, jakým je např. právě příběh „Druhé bitvy na Tuiredské pláni“. Můžeme jmenovat několik předmětů, které byly součástí pohřební výbavy ve skutečné hrobce, tak i v mytologických příbězích. Např. meč, který je nýtovaný, vykládaný stříbrem a zlatem. Kotel, který vlastnil „Dobrý bůh“ Dagda, kotel který vždy uspokojil všechny, kteří z něj jedli, byl nalezen i v hrobce hochdorfského pohřbeného knížete, z analýz však bylo zjištěno, že byl používán na vaření medoviny. Podobný je Gundestrupský kotel, nalezený v roce 1880 v Dánsku ve vesnici Gundestrup. Je velkým objevem archeologie. Kotel je poměrně velký, objemu 130 litrů, původně zlacený, vyrobený z devadesáti šesti procent tříbra. Je zdoben lidskými i zvířecími postavami, nacházíme na něm starý irský příběh „Uloupení býka z Cúailnge (Táin bó Cúailnge) [MacKillop 2005:17].

Mimo to, hrobka byla vyzdobena poměrně ve velkém rozsahu červenou barvou. V mytologii národů, patřících do indoevropského společenství je červená barva, jež odpovídá ze sémantického hlediska kovu – zlatu, symbolem kasty bojovníků. Je známo, že nejčastější mýty odrážejí myšlenku světového řádu, nacházíme v nich mytologii stáří života s myšlenkou trojstranné struktury vesmíru. Myšlenka trojčlennosti a trojrozměrnosti všech věcí prostoupila doslovně veškeré archaické myšlení. Obzvláště pravdivé se toto jevílo u předmětů nebo osob, významných a posvátných pro tuto či jinou skupinu [Dumézil 1971:17].

3.2 Prameny písemné

Řeční filosofové jako byl Aristoteles (384-322 př. n. l.) sepisoval texty o Keltech. Ve svých popisech psal o odvaze keltských bojovníků. Polybios (204-122 př. n. l.) popisoval keltský oděv, jejich podmínky života a především jejich výpady na Apeninský poloostrov. Strabón (58 př.n.l. – 24 n. l.) sepsal dílo „*Zeměpis*“, kde se věnuje keltskému válečnictví, jejich posedlostí bojovat, tvrdí, že Keltové.....“*nejsou zlí, mají horkou hlavu, nejsou moc přemýšliví*“.

Řecký filosof Poseidónios (135-51 př. n. l.) sepsal etnografické komentáře „*Historie*“, ve kterých popisuje Kelty jako obrovské zuřivé hordy válečníků. Největším, nejrozsáhlejším a bezesporu nejznámějším dílem je dílo „O válce galské“ Julia Caesara (100-44 př. n. l.). Inspiraci nalézal Caesar v Poseidóniovi. Ptolemaiův (2. stol. n. l.) „*Zeměpis světa*“ je velmi významným pojítkem mezi nejstaršími tradicemi a konkrétními nalezenými doklady z dob mladších. Středověcí mniši byli dalšími autory, kteří informovali pomocí svých kodexů svět o keltském životě. Nejznámějším kodexem je „*Knihy (krávy) Hnědky (Lebor na bUidre)*“, který byl sepsán před rokem 1106 n. l. Zajímavostí je, že tento kodex byl částečně sepsán na kůži krávy. V roce 1853 byla založena Ossianská společnost a v ní časopis *Revue Celtique* (1870-1934). Z důvodu zájmu veřejnosti i odborníků se začaly překládat irské texty [MacKillop 2005: 17-22].

Jedním z autorů, kteří se zabývali Iry, jejich životem, blízkou vazbou s přírodou, je Gerald z Walesu (Giraldus Cambrensis), který ve svých dopisech herefordskému biskupovi Williamu de Vere, popisoval v dopisech jemu adresovaných Irsko přírodu a v neposlední řadě i Iry samotné. V dopisech publikovaných pod názvem „*Dějiny a místopis Irska*“ se pozastavuje nad zvěří, které Irsko obývá, poměrně rozsáhle se věnuje plazům a ptákům, jezerům, řekám, lesům a nezapomíná ani na člověka samotného, popisuje je jako“*barbarský národ, opravdu barbarský, neboť ve srovnání s moderním životním stylem jsou Irové se svým oblečením, neupravenými vlasy a vousy, zaostalost sama. Všechny jejich zvyky zkrátka vypovídají o jejich barbarství*“. Gerald z Walesu také upozorňuje, že „...*tento národ vyniká ve hře na hudební nástroje*“ [Gerald z Walesu 1867:125].

Keltské mýty byly, stejně tak jako jiné mytologie, předmětem zkoumání různých badatelů. Badatelé, ovlivněni různými myšlenkovými proudy, se snažili o etiologické pojetí jednotlivého mýtu a hledání jeho univerzálnosti. Jeden z autorů, jako byl strukturalista Claude Lévi-Strauss, byl toho názoru, že mýty na celém světě jsou si podobné, i když vznikají nahodile [Lévi-Strauss 2006:183]. Sigmund Freud a Carl Gustav Jung se například domnívali, že

...*“mytologie je předvídatelná životní etapa, kterou musí každý člověk absolvovat od narození až do dospělosti“ a je“ produktem nevědomé části lidské mysli“*. Velmi významným historikem a badatelem je Georges Dumézil, který se svým teoretickým přístupem stal zakladatelem „nové srovnávací mytologie“. Zkoumal mytologii a tvrdil, že ...*“mytologie je soustava symbolů, v nichž jsou zakódovány principy, kterými se společnost řídí“*. Od 60. let 20. století se objevují kritici Dumézila a jeho teorií. Strukturalisté včele s Claudem Lévi-Straussem tvrdí, že důraz mytologie je kladen *„univerzálnost protikladu mezi některými termíny“*. Formalisté však tvrdí, že mýtus je založen na podstatě jednání a platí po celém světě. Mezi nimi byl i Vladimír Propp nebo Walter Burkert, kteří se zabývali nejen mýty, ale i pohádkami [MacKillop 2005: 25-26].

3.1 Prameny orální

„Mýtus je anonymní, z generace na generaci předávaný příběh, který většinou vznikl ve společnosti před vynálezem písma a pojednává o hrdinech, bozích, předcích a událostech“ [MacKillop 2005:23]. Příběhy, které se vyprávějí, mohou vykazovat jisté podobnosti. V mytologiích celého světa nalézáme jisté analogie. Ti, kteří putovali keltskou zemí a sbírali tyto příběhy, je později publikovali. Překládali příběhy do různých jazyků. Pro tyto spisovatele – sběratele byly zdrojem informací obyčejní lidé, kteří si příběhy o hrdinech, bozích, katastrofách, zvířatech, bitvách předávali z generace na generaci. Většinou neuměli číst ani psát a jediným zdrojem jejich poznání byly příběhy vyprávěné jejich rodinami, pohádky, báje, pověsti a mýty. A neodmyslitelně také životní zkušenosti a touha po vysvětlení jevů, které jednoduše vysvětlit nešlo. Vyprávění příběhů bylo takovým zdrojem vědění, které bylo pro lidi bez znalosti vědy určitou jistotou.

4 LEGENDY, MÝTY, MYTOLOGIE

Definovat mýtus a mytologii není snadné. Pokoušelo se o to nespočet badatelů. Postupně přicházely jednotlivé směry, které se definici mýtu

přibližovaly ve svém vlastním pojetí. Slovo mytologie pochází z řečtiny. Definuje smyšlenku a fakt a jejich opozici. Snaha primitivních kultur o vysvětlení určitých jevů v okolní přírodě byla teorií, kterou používali antropologové, jako byli Frazer a Tylor.

Podmínkou vzniku mýtu je komunikace. Je definován tím, jakým způsobem je prezentován nebo vyslovován. Každá věc, ve chvíli své existence, pokud není vyslovena, existuje pouze anonymně. V momentě, kdy je nějakým způsobem vyslovena, napsána a prezentována je vztažena k nějaké události nebo osobě, stává se zcela odlišným předmětem, něčím konkrétním, v mytologii i magickým. Mýtus je spojen částečně v některých případech zcela s historií a dějinami. Historik Leopold von Ranke tvrdí, že historie zkoumá události tak, jak se skutečně udály. Mýtus můžeme chápat i jako určité sdělení. Prezentace může být provedena různou formou. Písemnou, orální, obrazovou, v současnosti i fotografií, filmem, divadlem. To jakým způsobem prezentujeme určité skupině daný mýtus je velice důležitým faktem. Nemusíme mytologický příběh nijak upravovat, pouze přizpůsobíme formu a způsob, jakým prezentujeme [Barthes 1957: 107-108]. Pokud se budeme snažit vysvětlit funkce mýtu a jeho smysl, je důležité si uvědomit také jeho sociologickou podstatu. Předními představiteli sociologů, kteří se zabývali mýty, byli, Emile Durkheim a Bronislaw Malinowski, podle nichž je mýtus historickým vyprávěním o sociálních vztazích v dané kultuře. Jednotlivé události se stávají pravidly jednání, která jsou dodržována celou společností a ritualizována. Ernest Cassier, německý filosof kultury, se však domnívá, že toto vysvětlení je nedostatečné. Dle Clauda Lévi-Strausse nemá smysl hledat původní verzi mýtu, protože každý mýtus, který je prezentován, je souhrnem všech jeho známých verzí.

Mytologie je studium mýtu. Studuje mýtus jakožto systém znaků. Při studiu mýtů lze aplikovat sémiologii. Ferdinand de Saussure, lingvista, používal pro sémiotiku termínu sémiologie a její náplň definoval jako zkoumání „*života znaků v lidské společnosti*“ [Barthes 1957:109]. Není, snad, konkrétní mýtus takovým systémem znaků? Pouštět se však do jazykové – znakové

analýzy vybraného mytologického textu, není podstatou mojí bakalářské práce, i když nezastírám, že by to byla zajímavá, ale především velmi těžká práce.

4.1 Keltské náboženství a mytologie

Keltské náboženství bylo zaznamenáváno starověkými komentátory. Středověcí mniši byli sběrateli a následnými písaři jednotlivých příběhů, které mají mytologické či náboženské základy [Greenová 1993:13]. Irská mytologie je tvořena mytologickými cykly. Lze je rozdělit na tři základní a jednu zvláštní část. První z nich je mytologický cyklus. Druhý je uladský neboli ulsterský, třetí fionnský a poslední královský.

Součástí prvního cyklu, mytologického, jsou *Lebor Gabála Érenn* („*Kniha invazí*“) nebo jinak („*O záborech Irska*“) a *Dinnsbenchas* („*Místopisné historiky*“). Tato díla jsou výsledkem sběru starých příběhů, které sepisovali mniši od 12. století. Každý z mytologických cyklů vyjadřuje určité vývojové období dějin, tak i „*Kniha invazí*“ se snaží o prezentaci jednotlivých vln pokusů o obsazování Irska různými národy. Je velmi zajímavé, že se toto děje v několika na sobě vázaných vlnách, které vždy probíhají, nedá se říci, že s pravidelností, v určitých cyklech. Některé vpády jsou založeny na historických událostech, jiné jsou pouhým mýtem předávaným z generace na generaci. Stvoření národa je, tedy, centrálním tématem starých středověkých písemných pramenů Irska. Irsko bylo místem, kde se setkávali lidé s bohy, v určitých případech měli bohové poměr s lidmi, dokonce, byl takový vztah velmi důležitou součástí převzetí královské moci [Greenová 1993:11]. Jedním takovým národem, který se setkává s lidmi a je lidmi později vytlačen do podzemí, je Lid bohyně Danu. Po příchodu Gaelů na ostrov se z nich stávají elfové, a víly. Danannové byli, dle některých autorů, zřejmě protokeltové.

Druhým cyklem je uladský nebo i ulsterský. V tomto cyklu je nejdůležitější sbírka příběhů o „Uloupení býka z Cúailnge“ v původním jazyce *Táin Bó Cúailnge*. V tomto příběhu se jedná o odvěký spor dvou krajů a

důsledky těchto dohadů. Nejstarší částí ulsterského cyklu je *Lébor na bÚidre* „Kniha krávy hnědky“ [Greenová 1993:12].

Třetím cyklem je cyklus fionský. Zřejmě pochází z 12. století. Popisuje hrdinské činy Fiona a jeho armády. Animismus je ústředním motivem příběhu, příběh je jím doslova protkán, a naskýtá pohled na životní postoj lidí té doby [Greenová 1993:12].

Posledním, zvláštním cyklem je cyklus královský. Královský, jinak řečeno historický cyklus, je souborem textů z raného a vrcholného středověku. Často je popisován jako cyklus, který nelze s těmi předchozími třemi srovnávat. Vypráví legendární příběhy irských králů, což napovídá i jeho název.

Je velmi zajímavé, že Keltové zanechali pro budoucnost nemnoho písemných podkladů. Vysvětlením tohoto stavu by mohl být i názor autorky publikace „Keltské mýty“, Mirandy Jane Greenové. Greenová se domnívá, že příčinou by mohlo být samo křesťanství, které přicházelo s určitými úpravami textů. Jeho zástupci se dopouštěli „zločinů“ na písemných zdrojích irské, tj. pohanské mytologie, a s ní i na neodmyslitelně spojeném náboženství [Greenová 1993:12]. Existuje však ještě jeden názor v této věci, a ten vyslovuje Puhvel. Druidové, totiž, neuznávali zachycování učení, názorů ani myšlenek v písemné formě, ale pouze ve formě myšlení. Vyučovali a neměli potřebu zapisovat. Příběhy se prezentovaly orální formou. V příbězích se odráží doba neolitická, železná a bronzová, jsou pro nás pokladnicí vědění a poznání daného období, a velmi cennou součástí zdroje informací a zdroje studia keltské tradice.

Svět mytologie a božských kultů byly ve společnosti poměrně silně zakořeněny. Každý rok ve stejnou dobu můžeme vidět rituály, které pramení z původních keltských. Vliv křesťanství byl ovšem velice silný a tak některé božské kultury se transformovaly. Jedním takovým příkladem je Brigid, která byla v křesťanských dobách uctívána jako sv. Brigita [Bellingham 1996:12].

4.2 Keltský pantheon

Bohužel, v keltské mytologii absentuje přehledný pantheon bohů. Proto není jednoduché pouštět se do jakýchkoliv analýz starých irských textů či do etymologického výkladu jmen místopisných a vlastních. Moje bakalářská práce je takovým drobným pokusem. Božský systém irské mytologie bude nastíněn v připravených tabulkách, které jsem se pokusila představit. Není reálné, při studiu podkladů, které jsem v průběhu psaní této práce prováděla, vytvořit kompletní přehled představitelů všech účastníků příběhu, s jejich popisy, vlastnostmi a postaveními v dané společnosti, ale vytvoření přehledné studie je reálným cílem této práce.

V mytologických příbězích všech cyklů keltské mytologie, stejně tak i ostatních mytologiích indoevropské tradice, se objevuje stále podobná skladba postav. Jedná se o tyto kategorie: král, bojovník, kněz nebo čaroděj, významná žena, otec nebo dobrý rádce.

Božskými bytostmi, které osidlovaly Irsko, byly především dva národy, které se potkaly v bitvě na Tuiredském poli. Jednalo se o Tuatha de Dananny a Fomoiry.

Kategorii králů v příběhu Druhé bitvy na Tuiredském poli zosobňuje **Nuadu**. Je to král Tuatha de Danann, který přichází v První bitvě na Tuiredském poli o ruku, stává se tím nevhodným pro královský majestát a uvolňuje místo vládce pro nástupce, mladého Brese. Léčitelé syn a otec Cian a Miach se snaží o léčení a nahradí mu ruku rukou stříbrnou. Navrátí mu jeho schopnost vládnout. Král vládne mečem přineseným z města Findias. Tento atribut, patřící k Nuadovi, je kouzelné moci. Nikdy před ním nikdo neutekl. Nuadu je jednou z ústředních postav příběhu odehrávaného na Tuiredském poli, která celý mýtický příběh svojí přítomností umocňuje. Je to postava, která je známá již z jiného příběhu První bitvy na Tuiredském poli.

Největším a nejvýznamnějším bojovníkem příběhu je **Lug**, Lugh, mladý zástupce Lidu bohyně Danu. Je popisován jako dlouhoruký, znalý devatera

řemesel. Znázorňuje světlo a jas. Byl slunečním božstvem. Je otcem Cúchulaina. Pro svoje znalosti devíti řemesel je velmi vážený. K uctívání „Luga se váží oslavy letního svátku Lugnasad, spojených s ohněm a světlem.

Do kategorie kněze či čaroděje řadíme čtyři druidy. Morfesu, který žil ve městě Faliasu, Erase z města Goriasu, Uisciase, pocházejícího z města Findiasu a Semiase, který přišel z Muriasu. Tito čarodějové byli velkými učiteli, kteří se starali o vzdělání Lidu bohyně Danu. Vyučovali je i okultním vědám, se kterými jistě souvisely i rituály.

„Dobrý bůh“ **Dagda** by mohl odpovídat kategorii otce nebo i rádce. Byl to bůh, který byl považován za ochránce Danannů. Staral se o svůj lid, chránil jej a nastavil před bojem i svůj život, když se vydal do tábora Fomoirů, za účelem pozdržení bitvy. Svými vlastnostmi i znalostmi vykazuje nadlidskou vlastnosti, krásu, znalost magie, obrovskou sílu. Je řazen do pantheonu bohů. Byl znázorňován ve velmi krátké tunice, v ruce měl kyj. Kyj měl kouzelnou a nadlidskou moc, jednou stranou život bere, druhou život dává.

Významnou ženou, která příběhem svým způsobem pohnula, by mohla být **Morrígan**, Morrigan, Morrigna. Jedná se o irskou bohyni, která pokud se zjeví, věští to vždy smrt. Často je zobrazována jako stará vráštita žena, která hlídá brody. Je představitelkou bohyně, na které je velice dobře patrná trojičnost – spolu s Badb a Machou. Zároveň je představitelkou duality. Nacházíme u ní jak dobré, tak i špatné vlastnosti, je nebezpečná, smrtící, ale je schopna pomoci v boji muži, který ji neodmítne. Měla jednoho obrovského nepřítele. Tím byl hrdina Cúchulain. Tento hrdina byl hlavním představitelem příběhu „První bitvy na Tuiredském poli.“ Morrígan se spojila v příběhu Druhé bitvy na Tuiredském poli s Dagdou. Toto spojení se stalo rituálem. Každý třetí rok se v Taře zapalovaly ohně, tím se připomínalo toto spojení dvou bohů. Rituál byl provázen slavnostmi. Období bylo vhodné pro početí potomka. Mytologická událost souvisí s cyklickým pojetím času.

Faktem je, že inspiraci, v božských bytostech keltské mytologie, nacházejí i pozdější spisovatelé ve svých příbězích, které známe z pozdější

literatury i pláten kin. Jako je tomu např. i u spisovatele Tolkiena, v jeho trilogii o Pánu prstenů se setkávají bytosti nadpřirozené s lidmi. Tolkien sám v této trilogii byl inspirován severskou mytologií, mezi ní právě i keltskou. Jeho příběh velmi nápadně, v některých bodech, připomíná příběhy mytologických postav keltských příběhů. Vedené války, magické rituály, magie, druidové, použité zbraně, léčitelská umění, sběr bylin, způsob pohřbu králů a jiné.

V příběhu nesmí chybět ani „padouch“, negativní postava. Takovou postavou je **Bres**, významově „krásný“. Po matce je Tuatha De Danann, zároveň je po otci Fomoiran. Má velmi těžké postavení. Je od něj velmi mnoho očekáváno, nejen mír mezi oběma národy, pro který měl být zárukou, ale měl být především spravedlivým a uznávaným králem, ke kterému všichni hledí s největší úctou a pokorou.

V mojí bakalářské práci se budu věnovat také srovnání dvou mytologických příběhů, keltského a řeckého. Je třeba rozlišovat postavu z báje řecké a naproti tomu hrdinu z mýtu keltského. Řecký hrdina bude vždy individualista, bude krásný, dokonalého těla, naproti tomu keltský bude ukázkou člověka symbolického. Symbolizovat bude prototyp něčeho archaického, nemoderního, nuceného každý den bojovat o život, něčeho „jiného, barbarského“. V keltské mytologii nenacházíme jasně specifikované postavy, nevíme, zda se jedná o „čistokrevného“ boha nebo člověka. Není to vlastně vůbec důležité. O mnoho důležitější je však systém postav. Jak již bylo řečeno, vystupují v příběhu král, hrdina - bojovník, matka, otec, pěstouni, žádoucí žena, druid nebo čaroděj, někdy i mýtická zvířata. Takže postava, zde vystupující, může být božského nebo lidského původu.

Pokud se jedná o zvířecí hrdiny nebo jen o vystupující postavy zvířat, zmiňuje se o nich již Gerald z Walesu ve svém díle „*Dějiny a místopis Irska*“, kde se věnuje, mimo jiné, fauně a floře. Popisuje různé druhy ryb, které obývají irské řeky, věnuje se ptákům, mezi nimi popisuje i dravce jako jsou např. orli, neopomíjí ledňáčky, čápy a vrány. V popisech nechybí ani savci a plazi. V kapitole o plazech popisuje, že na ostrově nejsou jedovatí plazi, a i když jsou na ostrov třeba jen dovezeni, netrvá dlouho a jejich jed ztrácí svou

moc a sílu. Prach této země tyto plazy zabíjí [Gerald z Walesu 1998:36-54]. Tento konkrétní případ by mohl být náznakem vnímání magie a tajemna, které provázejí Irsko již po staletí.

4.3 Magie a Druidové, magická místa, rituály

Informace a materiály o druidech jsou velmi problematické. Pokud bychom provedli výzkum mínění veřejnosti, zjistili bychom, že to, co na Keltech láká a fascinuje již po staletí je magie a její provozovatelé, druidové. Vyzkoušela jsem to sama na svých známých a kolezích a výsledek nebyl nijak překvapivý. To, co o Keltech ví a znají, jsou druidové a magické rituály. To, jakým způsobem druidové působili a jaké vykonávali činnosti, proč a jakým způsobem byli svým lidem prospěšní, se dozvídáme v písemných materiálech psaných starověkými Řeky a Římany. Jejich názor mohl být, samozřejmě, ovlivněn osobním názorem toho, který popisoval. Druidové byli mistři magie, provozovali obřady, dohlíželi na dodržování veškerých náboženských pravidel. Poskytovali služby v době války, provozovali rituály, které zajišťovaly dobrou úrodu. Byli velmi ctěni, své umění vyučovali svůj lid vzdělání. Druidové byli natolik ctěni, že byli osvobozeni od daní a poplatků, a naopak žili bez větších problémů a toto měli vždy zajištěno. Své znalosti, vědomosti, kouzla a jakákoliv činnost nikdy nezaznamenávali. Proto jsou pro nás texty napsané starými Řeky, Římany a ve středověku mnichy, velmi ceněnou studnicí vědění. Druidské učení zasahovalo také do víry či nevíry v posmrtný život. Druidové z keltského laténského období se zapsali do historie lidstva především jako magičtí svatí muži, znalí tajemných sil přírody. V pramenech, pořízených římskými komentátory jsou však popisováni jako nekompromisní, velmi kontroverzní „kněží“, kteří provozovali rituály, při kterých byli obětováni lidé. Při současné úrovni vědomostí o druidech víme, že druidové byli takovými ochránci svých lidí, jejich samostatnosti, svébytnosti a vždy stáli v popředí v případě povstání.

Keltové věřili, že po smrti duše odchází z těla a reinkarnuje se do jiného tvora. Obavy ze smrti se takto rozplývají, protože je zde naděje na nový, lepší život. Jedním z autorů, který popisuje reinkarnaci je irský básník Taliesin v díle

„*Válka stromů*“. V tomto tzv. stěhování duší nalézáme cyklus života. Jeden skončí, začne jiný [Eliade 1993:21]. Keltové chápali svět tak, že dobro a zlo nebylo středem jejich života. Tato dualita se neprojevovala v jejich názoru ani na posmrtný život. Žili v souladu s přírodou, mytologie pro ně byla velmi důležitou součástí života, stala se morálním postojem a především morálními pravidly [www.akropolis.cz].

Jedno z magických míst keltské mytologie je Zásvětí. Je to místo, kam odcházejí duše po smrti těla, aby zde strávili nějaký čas, mohou se zde v té době odehrávat i hostiny, a odtud poté odcházejí do nových těl. Mohou to být těla zvířecí i lidská. Je to země radosti, věčného léta, všeho, po čem lidé touží. Nikdo zde netrpí nouzí, nemocemi, neexistuje zde smrt. Názvy, které se používaly pro toto místo, mohly být i Tir na mBan „Země žen“, Tir na nOg „Země mladých“, Tir Sorcha „Země světla“. Do zásvětí se návštěvy netřídily na ctnostné či špatné. Bylo pro každého. Toto místo bylo paralelním světem se světem lidí. Nebylo pouze vidět. Mezi světem živých a zásvětím je velice tenká hranice, a doba, kdy se hranice ztrácí zcela, je období svátků jako je např. Samhain. Ukázkou takového svátku je Halloween, Svátek Všech svatých, kdy hranice mizí úplně. Tento svátek nalézáme i v textu Druhá bitva na Tuiredském poli. Je zmiňován několikrát, značí období příprav na bitvu.

Rituály jsou činnosti, které se opakují. Důvody mohou být různé. Pochází z minulosti. Mircea Eliade se ve svém díle „*Mýtus o věčném návratu*“ domnívá, že rituály mají svůj vzor v božských činech. „*Archaický člověk opakuje jen to, co zavedl jiný před ním, musíme dělat to, co na počátku dělali bohové*“ [Eliade 1993:21]. Rituály byly prováděny za různých okolností. Mohly předcházet různé činnosti. Činnosti jednorázové, ale i opakované. Takovou jednorázovou činností mohly být i bitvy. Při nich druidové prováděli magické rituály i se zbraněmi.

4.4 Trojčlenná ideologie

Číslo tři je vedle čísla devět základní stavební jednotkou při studiu mýtů. Dle Georgese Dumézila je základním, stavebním kamenem studia

indoevropské tradice mytologie trojčlennost. „Trojčlennost a další prvky společného indoevropského základu tvoří pouze určitý rámec, který každý národ organizoval po svém“ [Dumézil 1997:164]..

Texty „První a Druhá bitva na Tuiredském poli“ jsou součástí mytologického cyklu. V První bitvě se střetly dva národy Fir Bolgové a Lidé bohyně Danu. Druhá bitva se týkala národu Fomoirů a Lidí bohyně Danu. Zda se jedná o boj dobra se zlem, zůstává otázkou. Velmi důležitým aspektem studia mýtů indoevropské tradice je trojčlennost. Ať již se jedná o funkce společenské nebo teologické. V keltské mytologii jsou takovými základními funkcemi svrchovanost, fyzická a bojová síla a prosperita [Dumézil 1997:97]. V textu „Druhá bitva na Tuiredském poli“ nalézáme výše jmenované funkce všechny tři a jsou velmi dobře identifikovatelné.

Fyzická a bojová síla je neodmyslitelnou vlastností hrdinů mýtů starých Keltů. Obrovskou silou vládnou hrdinové i jejich protiklady, se kterými se většinou hrdinové utkají. Zářným příkladem je postava Luga, který je nejen nejlepším řemeslníkem Lidu Danannů, ale zároveň nejlepším bojovníkem, který je schopen se utkat s Balorem „Zločným“, svým dědečkem, který zase vládne silou nadpřirozenou, silou svého smrtícího oka.

Postava „Dobrého“ boha Dagdy je ukázkou funkce obrovské fyzické i bojové síly. Dagda vládne svojí palicí, kterou je schopno zdvihnout pouze osm mužů. Bojová síla je nalézána také u žen, které se v keltské mytologii objevují poměrně často. Takovou ženou je Morrigna, jinak řečená Morrigan, která je také nazývána jako „velká královna“. Tato bohyně trojičné funkce je velmi silná a bojovná žena. Sama do bitvy nemusí, její velmi hrůzný zjev odradí každého nepřítele. Spojí se fyzicky s Dagdou a za to mu při bitvě pomáhá.

Třetí funkcí je prosperita. Velmi důležitá věc, pokud chcete vládnout v době Tuatha De Danannů. Panovník si však úctu musí zasloužit. Získává ji tím, že se o svůj lid stará. Vztah funguje jako vzájemná symbióza. Poddaní musí pociťovat úctu vůči panovníkovi, pokud ji nemají, není možné vládnout.

Tuto funkci můžeme ověřit v textu, v části, ve které přichází král Bres o vládu lidu bohyně Danu. Není schopen dát svému lidu „prosperitu“, nedává jim zázemí, neposkytuje jim zábavu, dostatek jídla a pití, ničí jejich životy nadměrnými poplatky a daněmi. Nepořádá bitky, při kterých bojovníci prokazují své dovednosti a získávají úctu nejen panovníka, ale i svých soupeřů a především žen. Připravuje sám sebe o „prosperitu“. Svrchovanost zaujímá u starých Irů poměrně významné místo, je pro ně neoddělitelnou součástí života a společenského statutu. Přijít o svrchovanost je pro ně jako přijít o sebe sama.

4.5 Druhá bitva na Tuiredském poli

V keltských mytologických dějinách probíhá obsazování Irska v několika vlnách. Jedním takovým národem, který přišel do Irska, byli Fir Bolgové. Tento národ zavedl v Irsku královský majestát a zákony. Z názvu je patrné, že Fir Bolgové by mohli být pozdějšími Belgy. Jejich fyzický popis k tomu jen přispívá, byli totiž snědí a nevelké výšky. V další vlně přišli do Irska Tuatha De Danannové, nazývaní byli také jako „lidé bohyně Danu“. Porazili v První bitvě na Tuiredském poli Fir Bolgy. Bitva je popsána v podobném textu, jako bitva druhá. Text byl publikován v časopise *Ériu* 8, pod názvem „*The first Battle of Moytura*“ v roce 1916.

Tuatha De Danannové (obr.č.3) byli národem bohyně Danu. Byli také označováni jako „národ orlí bohyně“ nebo božské plémě. Příchodem tohoto národa do Irska nastává skutečná doba Keltů. Jsou popsáni jako polobozi, kteří žijí a jednají v kontextu pohádkové kouzelné moci a zázraků. Jsou krásní, plní síly spravedliví a učení. Připluli do Irska prvního května, zapálili svoje lodě, chtěli zde zůstat až do skonání světa. Ovládají moudrosti a mají magické schopnosti a vědomosti. **Fomoirové** (obr.č.2) jsou národem hrůzného zjevu. Byli to jednoocí obři, kteří na rozdíl od Danannů představovali chaos. Ústředním tématem mýtů Danannů jsou dvě bitvy. První a Druhá bitva na Tuiredském poli. V průběhu první bitvy byl král Tuatha Nuadu zraněn. Přichází o ruku. Vzhledem k tomu, že jako jednoruký je nekompletní,

postižený, není způsobilý vládnout. Královský majestát je královým postižením ohrožen. Pokud není král zdravý a bez postižení, není se národ schopen bránit. Vláda je předána Bresovi, adoptivnímu synovi, který má královskou krev. Je napůl Tuatha De Danann a poloviční Fomoir. Může tedy zajistit mír a spojení mezi Fomoiry a Tuatha De Dananny. Bres však není svým lidem oporou, ba naopak. Vyžaduje velké daně, nadměru pokory a nepřeje svému lidu zábavu. Mezi lidmi Tuatha De Dananny vyniká svými schopnostmi a znalostmi mladík Lug. Je to všestranně nadaný válečník, řemeslník, umělec. Nuadu mezitím získá od svých léčitelů stříbrnou ruku a je opět schopen opětovně převzít moc a vládnout. Bres je zbaven vlády. Nesmíří se s nastalou situací, odchází se svojí matkou za Fomoiry, kde je králem jeho biologický otec. Žádá jej o pomoc. Otec mu však pomoc odmítá, vládu má podle něj pouze panovník, který si jí právem zaslouží, Bres však chtěl převzít moc násilím. Úcty by se ale ani tak nedočkal. Oslovuje tedy svého dědečka Balora, boha, který má magické oko, dokáže s ním zabíjet pokaždé, když ho otevře. Obě znesvářené strany se připravují na válku. V boji používají obě strany kouzla a magii. Po dlouhých přípravách a sedm let trvající bitvě jsou Fomirové poraženi, Bres je zajat, je nucen za příslib uchování života pomoci Danannům při pěstování plodin na poli. Prozradí proto postupy zemědělských prací a chovu krav. Naučí Dananny cyklickému zemědělství, kdy pěstovat a jak pěstovat. Kdy sázet, kdy orat, kdy sklízet a jak uložit obilí. Jak zacházet s krávami, aby dobře a hodně dávaly mléko. Cyklické chápání času je i u Keltů zcela funkční a důležitou součástí života. Bitva, na rozdíl od jiných mytologických bitev, nekončí mírem, ale porážkou strany, která chtěla uchopit moc neprávem. Důležitým faktem je, že právo zvítězilo, že vítězný národ posílil svou moc regionu, a především pokud někdo jen pochyboval o tom, že Danannové nejsou způsobilí vládnout, nepochyboval ve chvíli vítězství, že jsou božskými bytostmi.

4.5.1 Překlad textu „*Druhá bitva na Tuiredském poli*“

1. 'Didigestar do broc din déde sí', ol sei. Tiscaid a órnaisc n-óir dia meor medhóin & debert ina laim, & aspert ria na tesed uaide i crec iná i n-aisced, acht de nech diamad coimsie die meor sin.

2. Ceitri cathrachai ir-rabatar og fochlaim fhesai & eolais & diabuldanachtaí .i. Falias & Góirias, Murias & Findias.

3. A Falias tucad an Lia Fail bui a Temraig. Nogesed fo cech rig nogebád Erinn.

4. A Góirias tucad an tsleg boi ac Lug. Ni gebtea cath fria no frisinti an bidh il-laimh.

5. A Findias tucad claidub Nuadot. Ni treládh nech dei o doirthé asa indttuch bodhua, & ni gebtaí fris.

6. A Murias tucad coiri an Dagdaí. Ni tegedh dam dimdach uadh.

7. Cetri druid isna cetri cathrachaib-sin. Mor-fesae bai a Falias. Esras boi hi nGóirias. Uiscias boi a Findias. Semias bai a Murias. It iad sin na cetri filid ocar' foglainsit Tuata De fios & eolas.

8. Gnisit iarum Tuatha De caratrad fri Fomorib, & debert Balar ua Néit a ingin .i. Ethne, de Cen mac Dien cecht. Gonad i-side ruc an gein mbuadha .i. Lucc.

1. Lidé bohyně Danu žili na severních ostrovech světa. Studovali okultní vědy, kouzelnictví, druidské umění, čarodějnictví, magické dovednosti, dokud nepřekonali mudrce z pohanských dob.

2. Okultní tradici, a ďábelské umění studovali ve městech: Falias, Góirias, Murias, a Findias.

3. Z města Falias byl přinesen Falský kámen, který byl umístěn v Taře. Kámen vykřiknul, pokaždé když se ho dotknul právoplatný král Irska.

4. Z Góriasu bylo přineseno kopí, které nosil Lug. Nikdo neporazil v bitvě muže, který jej držel v ruce.

5. Z Findiasu byl přinesen Nuadův meč. Nikdo se před ním nezachránil poté, co byl vyndán ze své smrtící pochvy, a nikdo se mu nemohl ubránit.

6. Z Muriasu byl přinesen Dagdův kotel. Žádná společnost nikdy neodcházela od tohoto kotle neuspokojena.

7. V těchto městech žili čtyři čarodějové. Morfesa žil ve Faliasu, Esras v Góriasu, Uiscias ve Findiasu, Semias v Muriasu. Byli to čtyři básníci, od nichž se lidé bohyně Danu učili okultní tradici a tajným znalostem.

8. Lidé bohyně Danu uzavřeli spojenectví s Fomoiry. Balor, vnuk Neta, dal svou dceru Ethne Cianovi, synovi Diana Cecht. A ona porodila slavné dítě, Luga.

9. Tangatar Tuad Dei morloinges mor d'indsaigid Erionn dia gabail arecin for Feraib Bolc. Roloiscset a mbaraca focetoir iar torrachtain crice Corcu-Belgatan .i. Conmaicne mara andiu, eatsen, conapedh a n-aire for teiched cucu, gur rolion an dei & an céu tanaic denaib loggaib an ferodn & an aer robe comfocus doib. Conid assin rogabad a tichtain a nelaip ciach.

10. Fectha cath Muighe Tuired etorra & Fir Bolc, & maite for Feraib Bolc, & marbthar céit míle díib am Eochaig mac n-Eirc immon righ.

11. Isen cath sin dno robenad a lamh de Nuadaid .i. Sregg mac Sengaidn rophen dei hí, go tarad Dien-cecht an liaigh laim airgid

12. Cid Tuath Dei Dononn dno derocratar gomar isin cath im Edleo mac nAllai & am Ermus, am Fhióchraig & im Turild Bicroo.

13. Doneoch immorro terla de Feraib Bolc asin cath lotar ar teched de saigid na Fomore, gor' gabsad a n-Arainn & and Íle & a Manaidn & a Rachraind.

14. Bai imcosnum flathae fher n-Erenn itir Tuaid De & a mná, ar nirb' inrighae Nuadoo iar mbeim a laime de. Adpertutar ba cumdigh doip rige do Pres mac Elathan, díe ngormac fesin, & co snaidhmfed caratrad Fomure fria an rige de tabairt dósín, ar ba ri Fomore a athair, edon Elotha mac Delbaeth.

9. Lidé bohyně Danu připulí s velkým loďstvem do Irska, aby se zde usadili. Po dosažení území Corcu Belgatan (což je dnes Conmaicne Mara), najednou spálili své lodě, aby nikoho nenapadlo odtud utéci. Kouř a mlha, které pocházely z lodí, naplnily zemi a vzduch, který byl v jejich blízkosti. Proto si všichni mysleli, že dorazily mlhy v oblacích.

10. Bitva na Tuiredském poli byla bojem mezi nimi a Firg Bolgy. Fir Bolgové byli poraženi. 100 000 z nich bylo zabito, včetně krále Eochaida mac Eire.

11. Nuadovi byla useknuta v bitvě ruka - Sreng mac Sengainn mu ji usekl. Credne, mu pomáhal. Dian Cecht lékař, mu dal ruku stříbrnou, kterou mohl pohybovat stejně jako druhou rukou.

12. V této bitvě ztratili Lidé bohyně Danu mnoho mužů, včetně Edlea mac Allai, Ernmase, Fiacha a Tuirilla Bicroo.

13. Poté, ti z Fir Bolgu, kteří utekli z bitvy, uprchli k Fomoirům a usadili se v Arranu, Islayi, na Rathlinu.

14. Tvrdilo se, že mužům Irska se od jejich žen nedostávalo úcty, protože Nuadu nebyl způsobilý vládnout, měl totiž useknutou ruku. Říkali, že by pro ně bylo lepší, aby královský majestát, převzal Bres, syn Elatha, jejich adoptivní syn, a to proto, že jeho královská moc by mohla navázat spojení s Fomoiry. Jeho otec, Elatha mac Delbaith, byl král Fomoirů.

15. Is amlaid so iarum arricht compert Bresí.

16. Bai didiu ben diib lau n-adn oc deicsin an marai & an tiri do tichc Maoth Sceni .i. Eri ingen Delbaith, go n-acui an muir fo lanfeth amail ba clar cumredh. A mbui and iarsin confacai ní. Dusn-arfas ess n-argait isin fairce. Ba mar lee a méd acht na tarthragestar a delp dii, & dobert sruthna tuinde riam decum tirei. Conacqu iarum pa duine ind ba ferr delph. Mogg orbude foir go a dib guaillib. Brat go srethaib di orsnáth imbe. A lene gond indledhaib de orsnáth. Delc n-óir ara bruinde go forsannadh de líic loghmair adn. Dia gelgae airgide & di semcradn snasai indib de credumae. Coicroith oir uara muin. Clodib orduirn go fethaidib airget & go cichib oir.

17. Consernad doib iarum. Ciich an pen iarum antan asnérsed an uher. 'Cid cíí?' ol esium. 'Tátham dede rocoiner', ol in bean: 'scaradh friutsa quibindes a cumairnecmar. Maccaema Túath nDea Domnonn is ét iar mo caenghuide & mo ét didsiu amail atomcotasiu.'

18. Didigestar do broc din déde sí', ol sei. Tiscaid a órnaisc n-óir dia meor medhóin & debert ina laim, & aspert ria na tesed uaide i crec iná i n-aisced, acht de nech diamad coimsie die meor sin.

19. 'Is deitheden eli domsae', ol in pen, 'nat fetar cia dom-fainec'.

20. 'Is deitheden eli domsae, ol in pen, nat fetar cia dom-fainec'.

15. Nyní byla započata koncepce Bresova osudu.

16. Jednoho dne, jedna z jejich žen, Ériu, dcera Delbath, hleděla na moře ze břehu Maeth Sceni. Viděla moře dokonale klidné, rovné jako deska. Zatímco tam stála, na moři se objevila stříbrná loď. Zdála se být obrovská, a její tvar se nejevil zcela jasně, mořský proud ji odnášel k pevnině. Po té si všimla, že je tam muž překrásného vzhledu. Měl zlato-žluté vlasy až na ramena, a plášť vyšívaný zlatou nití. Jeho košile byla vyšívaná zlatem, na hrudi měl zlatou brož s lesklými drahými kameny, v ruce držel dvě zářivá stříbrná kopí, nýťovaná dvěma hladkými hroty z bronzu, meč se zlatou rukojetí, vykládanou stříbrem a nýty ze zlata.

17. Muž jí řekl: „Hodinu se s tebou budu milovat“. „Já s vámi ale schůzku nemám“, řekla. „Pojď i bez schůzky“, řekl.

18. Potom spolu ulehli. Žena plakala, když muž vstal.

„ Proč pláčeš? „ zeptal se jí. „ Mám dvě věci k naříkání, „řekla žena, „ač odloučení dálkou, přesto jsme se setkali. Mládenci Tuatha De Danann mne marně zapřísahali, aby mne měli, stejně jako vy.“

19. „Tvoje obavy budou zažehnány,“ řekl. Sundal z prostředního prstu zlatý prsten, vložil jí ho do ruky, a řekl jí, že ho nesmí darovat ani prodat nikomu, kromě toho, jehož prst by se do něho vešel.

20. „ Ještě mne trápí jedna věc“, řekla žena, „nevím, kdo mne navštívil.“

21. 'Ni bo hainfes det andísín', ol seie. 'Dit-anaic Elothae mac Delpaeth rí Fomore. Béra mac diar comruc, & ni tartar ainm do acht Eocha Bres, edon Eocha Cruthach, ar cech cruthach atcíther a n-Erinn, etir mag & dun & cuirm & coindeil & ben & fer & ech, is risin mac sin doibter, con-eperthar as bres dó annsin'.

22. Is iarsin luidh an fer doridisi ina fritheng, & doluid an phen dia hadphai, & depreth de an compert airderc.

23. Bert in mac iarum & debreth dó an ainm atbert Elotha .i. Eocha Pres. Intan ba laun a sechtmad athseoltai ina mnáa bui forpart caeictiges for in mac, & rofuc an arthrach sin go cend a secht mbliadan go roucht forpart .xiii. bliadan.

24. Is den cosnam sin boi etir Tuaith Deu dobreth flaith Erenn don mac sin, & dobert .uii. n-aidirie di trénferuib Erenn .i. a matri, fri hasic na flathae uad ma fofertís a mifholtae fesin. Dibert a máthair tír do iarsin, & dongnit dun les uar an tír .i. Dun mBrese, & ba hé an Daghae dogene an dun sen.

25. O rogeb iarum Bres righe ronaisceatar Fomoraig .i. Indech mac Dei Domnann & Elathu mac Delbaeth & Tethra, tri rig Fomorach, a cíós for Erinn, co na boi dei do clethe a n-Erinn forsna beth cíós doib. Dobretha dno na trénfiraie a foghnam dou .i. Oghmae fou cualae connaidh & an Daghdó 'na rathbuige, gonadh sé rocladh Rath mBrese.

21. „Nebudeš již nadále neznalá“, řekl. „Elatha mac Delbaith, král Fomoirů, tě navštívil. Jako výsledek našeho setkání budeš mít syna, a ať mu není dáno jiné jméno, než Eochu Bres (tj. Eochu Krásný), protože veškeré krásné věci, které jsou v Irsku k vidění – jako pláň, tvrze, pivo, svíčky, ženy, muži a koně – budou posuzovány ve vztahu k tomuto chlapci, aby potom mohli lidé říci „To je Bres.“

22. Muž se vrátil zpět, a žena se vrátila domů a slavně počala.

23. Porodila chlapce a dali mu jméno Eochu Bres tak, jak Elatha řekl. Týden poté, co žena porodila, chlapec vyrostl o dva týdny, a když dosáhl věku sedmi let, dozrál na čtrnáct.

24. V důsledku této události, která se mezi lidmi bohyně Danu rozšířila, byla vláda Irska předána tomuto mladíkovi, a on ustanovil radu sedmi garantů, které vybral z irských bojovníků (příbuzných své matky), pro případ odebrání vlády, pokud by jeho vlastní činy mohly být k tomu důvodem. Jeho matka mu darovala pozemek a on nechal postavit pevnost, Dun mBrese. A byl to Dagda, kdo tuto pevnost stavěl.

25. Poté, co Bres převzal vládu, tři Fomoirští králové (Indech mac De Domnann, Elatha mac Delbaith a Tethra), složili svůj hold Irsku, a nebylo kouře z domu v celé zemi, který by nebyl na jejich počest. Kromě toho byl v té době zredukován počet bojovníků Irska službou. Ogma jim nařídil sbírat palivové dříví, a Dagda je zaměstnal jako stavitele hradeb, a dělali také práce v okolí Bresovy pevnosti.

26. Ba toirsich dno an Dagdo ocund obair, & atclighed daul esba isin tech, Cridenbel a ainm, a beolae di suide asa bruindie. Ba pec la Crichinphél a cuid fesin & bá mar cuid an Dagdae. As inn atbert: 'A Dagdae, dot inchaib na tri mírionn bes dech dot chuid tapraithir domsae!' Doberedh iarum an Dagdae dó cech n-oidche. Maru immorro a mírionn an cainte .i. met degmuce ba hed an mír. Ba trian immorro de cuid an Dagdhua na tri mirenn sen. Mesai-de bláth an Daghae dinni sin.

27. Lau n-ann didiu bai an Dagdai isin clad conacai an Mac n-Oc cuige. 'Maith sin, a Dagdai!' or in Mac Óc. 'Amin',ol in Dagdae. 'Cidh deghnie drochfethol?' ol sé. 'Tathum a damhnai', ol esium. 'Cridenbel Cáinte gaphais algas dim gachae nónae im na tri mirionn as dech dim cuibrind'.

28. 'Tatham airlei deit', ol in Mac Oc. Dobeir laim ina bossan, & gadaid tri scildei óir ass & dobeir doo.

29. 'Tapair-si', ol se, 'na trí scittle-si isna tri mirinn deog-laiei do Cridenbel. Is ed iarum is sruitium bioas fort mes, & adsuife an t-ór ina broinn co n-epili de, & ni ba maith a cert do Bres iarum. Atbertar frisin righ 'romarbh an Daghae Cridenbel tre luib eccineol derat dou'. Isperae iarum an ri de marbad. Isberusa fris: Ni fíor flathu deit, a ri oc fenei, a n-udbere, ar domringarta o gabais mo uopair, & aspered frim: 'tidnaic dom, a Dagdai, na tri mirinn ata dech dot cuibrionn: is olc mo trebad annocht'. Docoatsai dno desin minam-cobradís na teorai scillice fúar andíu. Dus-radas form cuid: dorautus iarum do Cridenbél, ar is edh

26. Dagda byl nešťastný kvůli práci, a v jeho domě se scházeli nezaměstnaní, včetně slepého muže jménem Cridenbel, jemuž ústa vyrůstala z prsou. Cridenbel přemýšlel, že je jeho porce jídla malá a Dagdova velká, a tak řekl: „Dagdo, kvůli své cti, dej tři největší kousky svojí porce mně!“ Dagda na to přistoupil a dělal tak každý večer. Tragikomické bylo, že kousky byly tak velké, že každý z nich byl velikosti dobrého prasete. Navíc tyto tři kousky byly třetinou Dagdovy porce. Dagda stále hůře vypadal.

27. Jednoho dne byl Dagda v příkopu a potkal Mac Oc Corniga. „Zdravím tě, Dagdo!“ řekl mu Mac Oc. „Já tebe také,“ řekl Dagda. „Co děláš, že vypadáš tak špatně?“ Zeptal se. „Mám k tomu dobrý důvod,“ řekl. „Každý večer satirik Cridenbel vyžaduje ode mne tři nejlepší kousky mojí porce jídla.“

28. „Mám pro tebe radu,“ řekl Mac Oc. Sáh rukou do peněženky a vyndal z ní tři zlaté mince a podal mu je.

29. „Dej“, řekl, „tyto tři zlaté mince večer do tří kousků pro Cridenbela, to proto, aby se zlato udrželo v břiše tak dlouho, až na to zemře. A král Bres nebude moci ihned rozhodnout. Lidé budou králi říkat: Dagda zavraždil Cridenbela jedovatou bylinou, kterou mu dal. Král nařídí, aby tě zabili, ale ty mu řekneš: Co říká král válečníků z Feni, není královská pravda. Dodržoval jsem jen to, co mi Crindelbel nařídil. Řekl mi: „Dej mi tři nejlepší kousky z tvjí porce, Dagdo! Moje zdraví je dnes špatné. Opravdu, já bych zemřel, kdybych mu nedal tři zlaté mince, které jsem našel. Dal jsem mu je do své porce.“

is dech bhui armobelaib, and ór. As dae iarum ind or a Cridenbél co n-erbailt de.' 'Is menann', ar an ri. 'Tiscaither a tarr fon cainte dus in fuirestar ind or ann. Min fuirestar con bebhausa. Di fuirestar immorro ba pethai did'.

30. Iarsin tallaid a tarr fon cainte, go fuiresta na teorai scilte oir adna brú, & anachtae an Dagdae

31. Tolluid an Dagdae ina obair iarum arauharach, & tanic an Mac Og cucai, & atbert side: 'As gar go rois th' obair, & ni cunghis fochrec go tucaither det cethri Erenn, & togai diib dairt mongduib nduib ndentaicenn leo'

32. Is iarsin dogeniu an Dagdae a oupair go forcend, & asbert fris Bres, cid nogebad il-log a saethair. Frisgart an Dagdae: 'Atgnasa fort cethre Erenn', al se, 'de teglomath a n-oenmaighin'. Dongnith an ri anndísín amail aspert, & togai diib an dairt aspert an Mac Óc fris. Ba héccomhnart la Bres annísín : demenair side ba ní pudh moo dogegadh.

33. Boi dno Nuadae oga uothras & dobreth laim n-argait foair lioa Diencecht go lucht cecha lamha indte. Nir' uo maith dno liaa mac-sium sen .i. le Miach. Atreracht sim don laim & atbert 'ault fri halt di, & feith fri feth,' & icuis fri teorai nomaidhe. In cetna nómad immuscuirid comair a taeib & rotonigestar. An-dómad tanisde immascuirid aro brundib. An tres nomad dobidced gel sg::ai di boc-sibnibh dubhoib o ro dubtis a ten.

Potom jsem dal jídlo Cridenbelovi a on zemřel.“ „Je mi to jasné,“ řekl král. „Ať Satirikovi vyřiznou žaludek, zda se v něm najde zlato. Pokud nebude nalezeno, zemřeš. Pokud nalezeno bude, budeš žít“.

30. Vyřizli Satirikovi žaludek, našli tři zlaté mince, a Dagda byl osvobozen.

31. Dagda se vrátil ke své práci a Mac Oc k němu přišel a řekl: „Brzy svoji práci dokončíš, ale nechtěj mzdu, chtěj irský dobytek. Vyber si mezi ním jalovici s temnou, černou hřívou, trénovanou a temperamentní“.

32. Dagda svou práci dokončil a Bres se ho zeptal, co by chtěl jako mzdu za svoji práci. Dagda odpověděl: „Žádám, aby byl dobytek celého Irska shromážděn na jednom místě.“ Král to provedl a on si vybral mezi ním jalovici tak, jak mu Mac Oc řekl. Bresovi se to zdálo hloupé, myslel si, že si mohl vybrat něco lepšího.

33. Nyní byl král Nuadu léčen. Dian Cecht mu dal stříbrnou ruku, pohyboval s ní ze strany na stranu. Jeho synovi, Miachovi, se to nelíbilo, šel k ruce a řekl: „Kloub na kloub a šlachy na šlachy,“ a uzdravoval ho devět dní a nocí. První tři dny nosil král ruku u svého boku a ona se pokryla kůží. Další tři dny ji nosil u hrudi. Ve třetích třech dnech byla pokryta bílými chomáči z černé síťoviny, byly zčernalé od ohně.

34. Ba holc lia Dien-cecht an freapaid sin. Duleicc claidimh a mullach a meic go rotend a tuidn fri feoil a cinn. Icais an gillai tre indeld a eladon. Atcomaic aithurrach go ro teind a feoil corrodic cnaimh. Icais an gilde den indel cétnae. Bissis an tres bein co ranic srebonn a inchinde. Icais dno an gille don indell cétnae. Bisius dno an cethramad mbein co nderba an inchind, conid apu Mioach, & atbert Dien-cecht nach n-icfad lieig badesin ontslaithe sin.

35. Iarsin rohadhnocht lia Dien-cecht Mioach, & asaid coic lube sescut ar tri cétuib tresin athnocul, fo líon a altai & fethe. Is iarsin scarais Airmedh a prat & decechla na lube sin iarna techtai. Tosarluid Dien-cecht & conmesc side na lube, cona fesai a frepai cori manis-tecaisceth an Spirut iartain. Ocus atbert Den-cecht: 'Mane pé Mioach meraidh Airmeth'.

36. Gapuis tra Bres an flaith feib donidnacht do. Bui fodhord móar imbe lie mathrui la Thuaithe Dei, ar nibtar beoluide a scenai uatha. Cid menic notistais niptar cormaide a n-anaulai. Ni fhacutar dno a filidh ina a mbardai no a cainte no i crutire no i cuslendaig no a cornairie no i clesomhnaig no a n-onmide oga n-airfide arucinn isin techlug. Ni co lotar dno a comromai a segonn. Ni facutar a tréanfiorai do fromadh fri eggnamh liesin righ, acht oenfer namma .i. Oghmai mac Etnae.

37. Ba he ord frism-boi, tobairt connaid don dun. Doberidh cuoail cech lai a hÍndisib Mod Noberiud an muir da trien a coile aire fóuhíth ba henirt cen beadh. Ni taprad acht entrian, & nofiuradh an sluaigh on trath co' role.

34. Dianovi Cecht se léčba nelíbila. Máchl mečem proti synově hlavě a rozsekl mu na ni kůži. Mladý muž se uzdravil pomocí svých znalostí. Udeřil ho znovu a odsekl mu maso až na kost. Mladý muž se znovu uzdravil stejným způsobem. Ušetřil mu třetí ránu a dosáhl kůry jeho mozku. Mladý muž se uzdravil stejným způsobem. Potom mu dal čtvrtou ránu a vyřizl mu mozek tak, že Miach zemřel, a Dian Cecht řekl, že žádný lékař neumí vyléčit tuto ránu.

35. Dian Cecht nechal Miacha pohřbít, na hrobě mu vyrostlo 365 bylin, odpovídajících počtu jeho kloubů a šlach. Airmed rozložila svůj plášť a posbírala a roztřídila je podle jejich vlastností. Dian Cecht k ní přišel a zamíchal byliny tak, že nikdo již neznal jejich správné léčebné schopnosti, až do doby, kdy je to naučil Duch Svatý. A Dian Cecht řekl: „Když Miach neměl dlouhý život, musí zde Airmed zůstat.“

36. V té době vládl Bres tak, jak mu náleželo. Velmi proti němu mumlali příbuzní jeho matky lidé bohyně Danu, nebyl pro ně dostatečně vznešený. Kdykoliv ho navštívili, jejich dech nebyl cítit pivem, neviděli básníky, pěvce, satiriky, harfisty, dudáky, hráče na rohy, kejklíře a ani blázny bavící je v jeho obydlí. Nemuseli soutěžit v proslulém umění, ale také neviděli, že by jejich bojovníci museli prokazovat svoje dovednosti se zbraní před králem, až na jednoho muže, Ogmú, syna Laina.

37. Poplatkem v pevnosti bylo dříví. Každý den měli přinést otýpku z ostrova Clen Bay. Moře jim však odneslo vždy dvě třetiny otýpek, protože byli slabí, měli hlad.

38. Ni roan tra fochnom nó eraic dona tuathaib, & ní tapradis seoit na tuaithe a foicidh na tuaithe oli.

39. Tanic an file fecht ann for oighidhecht do tichc Brese, edhoen Corpre mac Etoine, file Tuaithe Dei. Ranic a tech mbic cumang ndub ndorchai sech ni raibe tene nó indel no derghaud ann. Tucthae teorai bargenui becai do, atéi turui, for meis muhic. Atracht iarum arnauharach, & nir' bo pudech. Oc techt tar an les do as ind itbert:

Cen colt for crib cerníne;
cen gert ferbba fora n-assa athirni;
cen adba fir fo druba disorchi;
cen díl dámi resi, rob sen Brisse.

'Ni fil amain tra Bresi', ol se. Ba fir on dno. Ni boi acht meth foairi-sim ond uair-sin. Conad si sin cétnae hoer doronadh a n-Erinn.

40. Iarsin tra dollotar Tuath Dea a hoentai do agallaim an gairmic .i. Bres mac Eladna & condioachtutar cucae die n-araighib. Tobert doib tasiuc na flathae, & ni bo sofoltach friu disin. Gadhuis im anuth fris co cend .uii. bliadan. 'Rut-bioa', ol ion t-oirecht cétnai a hoentai, diolmaine do cios & eraic conice sin'. 'Robor-biaa', ol Bres, 'amail atberthei'.

41. Is airi gesu doib an daul, co tarcomlat-sim tréinfiru an ts[dot]jidho .i. na Fomore, fri gapail na tuath arecin, acht go tairsed les (doqhlte). Fa scith lais a ionnarbad asa rige. derb lium', ol síe, & luidh riam docu m na tilchu dia

Přivázeli pouze třetinu a snažně prosili o jídlo.

38. Ale služba a poplatky pro jednotlivé rody pokračovaly a byly uzákoněny pro celá pokolení.

39. Při jedné příležitosti přišel do Bresova domu básník, který hledal pohostinství, (byl to Coirpre, syn Etaina, básníka lidu bohyně Danu). Vstoupil do úzkého, černého, tmavého a malého domu. Nebyl zde ani nábytek, ani ložní prádlo. Dostal tři koláče a malou misku, lehl si do sucha. Druhý den vstal a nebyl vděčný. Když šel přes dvůr, řekl:

„ Miska bez jídla, tele bez kravského mléka, příbytek zůstane po tmě a bez muže. Společnost vypravěčů bez zaplacení – nechť toto je situace u Brese. Bresova prosperita již od této chvíle neexistuje“, řekl. A byla to pravda. Od té doby tam byla jen plíseň. A toto byla první satirická předpověď, která se v Irsku vyplnila.

40. Později si šli promluvit Lidé bohyně Danu se svým adoptivním synem Bresem mac Elathan, požádali ho o navrácení vlády. On jim vrátil královský majetát, nepovažovali ho, totiž, za způsobilého vládnout. Požádal, aby mohl zůstat sedm let. „Budete mít,“ řekli, „nadále své právo, avšak pod podmínkou, že již nebudeme platit poplatky – včetně daní z domů a pozemků, zlata a stříbra, dobytka a jídla – bude to zapsáno ve smlouvě. A daně ani poplatky nebudeme platit po celou tuto dobu.

„Budete mít to, co žádáte,“ řekl Bress.

.n-acu an es n-aircit asin muoir. Luid remhi docum na trachta, & dobert a máthair ind órnasc dofabhud lei do, & dobert-sium imma meor medonuch, & ba fomhais dou. Ar nach duine dotarfir sí etir crec & aisced. Ni raibe diib diamad imairgide cusan laithe sin.

42. Decomlai iarum dechum a máthar & imcomaircter di cia bo can a cinel. 'Is Diusriubart die setaib & maineib & a mbiadh fesin. Nid tallas cios no eric dib.

43. Lotar rempuo ioarum con-rancutar tír na Fómóire. Ráncutar mag mor co n-airchtaib iomdaib. An t-oirecht ba socruidie diobh dollotar cucau. Immafoucht scelu dib isin oirecht. Atpertutar bá de feraib Erenn. Itbert friu iarum an rabutar coin ocu, ar iss ed ba bes isin aimsir-sin slog teged a n-oirecht alale cumcluiche nó cocluiche do tocbhauil. 'Atat coin lenn', al Pres. Fochartatar iarum an coin cocluiche, & batar luaithe coin Tuath nDea oldate coin na Fómóire. Focres forrai dno dus am-bi leo eich ri comrith. Atbertatar sam 'Atod', & batar luaithe aldat eich na Fómóire.

44. Focres forra dno dus a mbi leu nech padh calmaí fri laim imbertaine cloidib. Nid frith leu acht Bres a oenar. Antan denu argaib-sium a laim cosin cloideb aithgin a athair and ornasc imma meor, & friscomhairc cioa bo cuich en laech. Friscart a máthair darucenn, & asbert risin rig ba mac dou he. Atcuaid dou an scél n-uli amail derurmesam.

41. Dúvodem, proč Bres požádal o posečkání, bylo, aby mohl shromáždit bojovníky, Fomoiry. Pokud získá naprostou výhodu a převahu, převezme moc násilím. Kvůli převzetí královské moci byl neústupný

42. Šel k matce a zeptal se jí, odkud pochází jeho rodina. „V tomto jsem si jistá“, řekla, a vyprávěla mu o kopci, ze kterého viděla stříbrnou loď na moři. Šli na břeh a matka mu dala prsten, který měla na levé ruce, a navlékla mu ho na prostřední prst. S ohledem na to, že nebyl pro každého, nesměla ho prodat ani darovat do doby, než se našel někdo, komu seděl.

43. Vydali se na cestu, dokud nedorazili do země Fomoirů. Došli k velké pláni, na které bylo mnoho shromážděných skupin lidí. Došli k největšímu z nich. Uvnitř se jich lidé vyptávali. Oni odpovídali, že patří k mužům Irska. Poté byli dotázáni, zda mají psy, což bylo v té době zvykem, při návštěvě jiného shromáždění, a vyzvali je na přátelský zápas. „Máme psy“, řekl Bres. Psi závodili a danannští byli rychlejší než fomoiriští. Poté byli dotázáni, zda mají koně na závodění. Oni odpověděli: „ máme“, a byli rychlejší než fomoiriští.

44. Následně se jich zeptali, zda je mezi nimi někdo, kdo umí dobře zacházet s mečem. Nenašel se nikdo, pouze Bres. Ale když zvedl ruku s mečem, jeho otec poznal prsten, který měl na prstě a zeptal se, kdo je ten válečník. Jeho matka odpověděla. místo něho a řekla králi, že je to jeho syn Bres. Vyprávěla mu celý příběh tak, jak jsme ho vyprávěli my vám.

45. Fa bronach a athair fris. Atbert an t-athair: 'Cisi ecin det-birt asin tir hi forgabais?' Frisgart Bres: 'Nim-tucc acht m'anfhir & m'anuabhar fesin.'

46. 'Duaig sin', al o athair. 'Pa ferr ar-rath oldas a rrighe. Ba ferr a nguide oldás a n-eguidhi. Cid dia tutchad diu?' ol a athair. '

47. 'Dadechadus do cuindchid tréfer cugaibsi', ar se. 'Nogebainn in tír sin ar eigin'.

48. "Ní rogaba la hainbfir immorro mani gaba la fir', ol sé.

49. 'Cest, diu, caidhe mo airrle si luat?' ol Bres.

50. Faithius iarsin cusan tréfer, co Balur hua Neitt, co righ na n-innsi, & co hIndech mac De Domnand, co rig Fomoire, & nos-taireclamat-side doneoch buí o Lochlainn sár do sluag dorsaid dou: 'Ata gobae liond cenai .i. Colum Cuaolléinech teorae nua-gres.'

51. Ni tanaic docum nErenn drem bud mo gráin nó aduath inda in slog sin na Fomoiridhi. Ba combag ogond fir o Sgiathia Lochlaindi & a hinnsib Gall immon slogad sin.

52. Imtusa immorro Tuaithe De is ed imma cesnaidter sund

53. Bui Nuadhae doridesi tareis Brese a rige for Thuaithe Deu. Bui mórfled ocuside di Tuaithe Dei a Temraig an inbaid sin. Boi dno oruli ogleach og

45. Jeho otec byl z něj smutný a řekl: „Jaká síla tě přiměla k rozhodnutí opustit svoji zemi?“ Bres mu odpověděl: „Nic jiného, než moje sesazení, moje vlastní nespravedlnost a arogance“.

46. „Připravil jsem je o zábavu, majetek a jídlo. Ani úctu, ani poplatky již nyní od nich nemohu očekávat“.

„To je zlé,“ řekl jeho otec. „Raději ať prosperují, než aby vládli. Lepší jsou jejich žádosti, než jejich nenávisť. Proč jsi přišel?“ Zeptal se otec.

47. „Přišel jsem vás požádat o bojovníky“, řekl. „Mám v úmyslu dobýt zemi násilím“.

48. Bude to nespravedlivé, pokud ji nezískáš po právu“, řekl.

49. „Mám otázku: Jakou máte pro mne radu?“ Řekl Bres.

50. Poté ho poslal k mistrnému Balorovi, vnukovi Neta, králi Hebrid. A k Indechovi mac Domnann, králi Fomoiriů. Ti shromáždili všechny síly z Lochlainnu, na západ od Irska, k vymožení cti a pravidel. Postavili jediný most z lodí z Hebrid až do Irska.

51. Nikdy nenavštívili Irsko děsivější a strašlivější návštěvníci, než byli Fomoiriové. Na této výpravě soupeřili muži ze Scythie z Lochlainnu a muži z Hebrid.

52. Pokud jde o Lid bohyně Danu, to je otázka.

53. Po Bresovi vládl Lidu Tuatha De král Nuada. Král uspořádal velkou hostinu pro lid v Taře. Nyní se také objevuje jeden válečník, který byl na

.saighid de Temraig, Samhildánach a ainm-side. Botar dorsaidi for Temraig an inbuid sin .i. Gamal mac Figail & Camald mac Riaghaid a n-anmonn sidei. A mboi side and atcí an dirim n-anetarcaidh 'na docum. Oglach coem cruthach co n-imscigg riog a n-airenuch na buidne sin.

54. Atbertatar risin dorsaid ara n-indised a Temruich a tiachtaí. Atbert in dorsaid: 'Cia fil and?'

55. 'Fil sunn Luch Lonnandsleach mac Ciein meic Diencecht & Ethne ingine Baloir: dalta siden Tailne ingine Magmoir ri Espáine & Ehdach Gairuh meic Duach.'

56. Rofiarfaig ion dorsaid do t-Samhilldanuch: 'Cia dan frisa ngeine?' al sei, 'ar ni teid nech cin dan i Temruig.'

57. Dene mo athcomarc', ol se: 'am saer.' Friscort an dorsaid: 'Nit-regaim i leas. Ata saer lenn cenu .i. Luchtaí mac Luachadhae.'

58. Atpert-sum: 'Atum-athcomairc, a dorrsoid: am gobhae.' Frisgart ion.

59. Atpert-som: 'Atom-athcomairc, am tréinfe.' Friscart in dorsaid: 'Nid-regoim a les: ata tréinfe lenn cenu .i. Oghmae mac Ethlend.'

60. Atbert-sum diridesi: 'Atom-athcomairc' ar se: 'am crutiri'. 'Nit-regaim a les: ata crutiri lenn cenai .i. Auhcan mac Bicelmois aran-utgatar fir tri ndea i sidoib.'

cestě do Tary, a jehož jméno znělo Samildanach. V této době byli strážnými v Taře Camall mac Fiagail a Camall mac Riagail. Druhý z nich byl ve službě a viděl podivnou skupinu, jak se k němu blíží. Uviděl hezkého, dobře stavěného mladého válečníka s královskou korunou na čele skupiny.

54. Řekli strážnému, aby oznámil jejich příjezd do Tary. Strážný se zeptal: „Kdo jste?“

55. „Lug Lormansleach je zde, syn Ciana, syna Diana Cecht a Ethny, dcery Balorovy. Je nevlastní syn Taitie, dcery Magmora, krále Španělska, a Eochaida Garb mac Duach“.

56. Strážný se potom zeptal Samildanacha: „Jaké umění ovládáš? Do Tary nesmí vstoupit nikdo bez znalostí umění“.

57. „Ptáš se mne“, řekl. „Jsem stavitel“. Strážný odpověděl: „Nepotřebujeme tě, my již stavitele máme, Luchtu mac Luachad“.

58. Řekl: „Ptáš se mne, strážný: Já jsem kovář“. Strážný mu odpověděl: „My již máme kováře tří technik, Columa Cualeinech“.

59. On řekl: „Ptáš se mne: Já jsem mistr“. Strážný odpověděl:

„Nepotřebujeme tě. Máme již mistra, Oghmu mac Ethlend“.

60. On opět odpověděl, „ptáš se mne, já jsem harfenista“. „Nepotřebujeme tě, máme již harfenistu, Abcana mac Bicelmois“.

61. Atpert-sum: 'Atom-athcomairc: am níadh.' Friscart an dorrsoidh: 'Nit-regam e les. Ata níad lion chenu .i.

62. Atbert-sum iarum: 'Adum-athcomairc, a dorsaid, am file & am senchaid.' 'Nid-regam i les: ata file & senchaid cenai lenn .i. En mac Ethomain

63. Atbert-sum: 'Atom-athcomairc', ol se, 'im corrguinech'. 'Nit recom e les: Ataut corrguinigh lionn cheno: at imdou ar ndruith & ar lucht cumhachtai.'

64. Atbert-som: 'Atom-athcomairc, am liaich.' 'Nit-regam a les: Ata Dien-cecht do liaigh lenn.'

65. Atom-athcomairc', al sé, 'am deogbore.' 'Nit-regom a les: atat deogbaire linn cenau .i. Delt & Drucht & Daithe, Tael & Talom & Trog, Glei & Glan & Glési.'

66. Atbert: 'Atom-athcomairc: am cert maith'. 'Nít-regom e les: ata cert lind cenu .i. Credne cerd.'

67. Atbert-som aitherrach: 'Abair frisind rig', ol se, 'an fil les oeinfer codogabai ina danu-sae ule, & ma ata les ni tocus-sa in Temraig.

68. Luid in dorsaid isin rigtech iar sudiu con-eicid dond riogh ulei. 'Tanaic oclaeach iondoras lis', al se, 'Samilldánach, & na huili dano arufognot det muntir-si atat les ule a oenor, conedh fer cacha danai ule ei.'

69. As ed atbert-som go rocurit fidhcelda na Temrach dia saigidh-sium annsin, & gou rug-som a toichell, conad andsin dorigine an Cró Logo.

61. On řekl: „Ptáš se mne: já jsem válečník.“ Strážný odpověděl, „Nepotřebujeme tě, samozřejmě máme válečníka, Bresala Etarlam mac Echdach Baethlaim“.

62. Poté řekl: „Ptáš se mne, strážný. Já jsem poeta a historik“. Nepotřebujeme tě. Máme poetu a historika, Ena mac Ethamain“.

63. On řekl, „Ptáš se mne, já jsem čaroděj“. „Nepotřebujeme tě. Máme již čaroděje. Naši druidové a jejich lidé mají obrovskou moc“.

64. On řekl, „Ptáš se mne. Já jsem lékař.“ „Nepotřebujeme tě. Máme lékaře Diana Cecht.“

65. „Ptáš se mne“, řekl. Já jsem šenkýř“. „Nepotřebujeme tě. Máme již šenkýře: Delta, Druchta a Daithe, Taa, Taloma a Troga, Glea, Glana a Glesse“.

66. On řekl, „ptáš se mne: já jsem dobrý klempíř“. „Nepotřebujeme tě, máme již klempíře, Credna Cerd“.

67. Lug řekl, „Zeptej se krále, zda má jednoho muže, který ovládá všechna tato umění. Pokud má, nebudu moci vstoupit do Tary“.

68. Strážný šel do královského paláce a řekl vše králi. „Válečník přišel před bránu“, řekl, „jmenuje se Samildanach, a všechna umění, která pomáhají našim lidem, ovládá sám, je to muž všech těchto umění“.

69. Poté řekl, aby mu přinesli fidchellskou hru z Tary a vyhrál všechny sázky, a již si z Luga legraci nedělali (jestli byla fidchellská stolní

Acht masa i n-uamas an catha Troianna rohairged in fidceall ni torracht Herinn andsin í, uair is a n-áonaimsir rogniadh cath Muigi Tuired & togail Traoi.

70. Rohinnised iarsin thrá do Nuadaitt anní sin. 'Tuleic isin les', ar Nuadha, 'ar ní tanaic ríam fer a shamail sin isin dun-sa'.

71. Dolleig iarum an dorrsaidh seca, & luid isin dún, & siasur a suide suad, ar bo suí cach dáno é.

72. Focairtt iarum Ogma an mar-lícc, a rabatar feidm cetri .xx. cuinge, trésan tech co mbuí fri Temair anechtair: Do cor algusa for Lucc on. Ducorastar Lucc forcula co mm-buí for lar an righthighi, & docorustar an mbloig bert riam amach a taob an rigtige co mbo slan.

73. 'Seindter cruitt duin', alid sluaig. Sephaind iarum an t-oglaech suantraige dona slugaib & don righ an céat-oidqui. Focairtt a suan on trath co' raili. Sephainn golltraigi co mbatar oc caei & ac dogra. Sephainn gendtraigi co mbatar hi subai & a forbfáilti.

74. Imrordaid iaram Nuadai, o' tconnuirc ilcumachtai n-aocláigi, dus an caomnacair dingbail na dairi dib fo mbatar lasna Fomoiri. Gnisit iarum comuirle im dalai and oglaich. Is si comuirle arriacht Nuadha, caemclodh suidi frisin n-oclaech. Luid Samilldanach a suide rig, & atreracht an rí riam co cend xiii la.

hra vynalezena v době Trojské války, nemohla být v Irsku použita v době bitvy na Tuiredském poli a zároveň v době, kdy došlo ke zničení Trojy).

70. Tenkrát to mělo souvislost s Nuadem. „Dovolte mu vstoupit do pevnosti“, řekl Nuada, „muži, který nikdy do pevnosti ještě nevstoupil“.

71. Strážný mu dovolil jít do pevnosti, on se usadil v sídle mudrců, protože byl znalý ve všech uměních.

72. Ogma mrštil kvádr, který přemístí pouze osmdesát párů volů, přes stěnu ze sálu tak, že ležel před Tarou. To se nelíbilo Lugovi, který hodil kámen zpět, aby ležel v centru královské haly, a aby bylo vše zase v pořádku.

73. „Necht' nám hraje harfa“, řekl. Poté hrál harfenista ukolébavku králi, takto v noci poprvé. Od této chvíle ho uváděl ke spánku, vždy ve stejnou dobu každý den. Hrál tesknou píseň tak, aby plakali a bědovali. Radostnou hudbu hrál, aby byli veselí a radostní.

74. Když Nuadu viděl tohoto válečníka plného sil, zvažoval, zda mu může uvolnit pouta, která mu dali Fomoirové. Pokud jde o válečníka, dal na radu a Nuadu rozhodl vyměnit si trůn a dát ho válečníkovi tak, že Samildanach nastoupil na královský trůn, a král před ním stál, dokud neuplynulo třináct dní.

75. Imma n-arladair dó iarum fria da brathair .i. Dagdo & Ogma, for Greallaig Dollaid iarnamarach. Conoccartha cucu a brathair .i. Goibniu & Dian-cecht.

76. Bliadan lan doib immon run-sin in lín-sin, conadh desin dogarur Amhrun Fer nDea fri Grellaid nDollaid.

77. Conocarthaí cucau iarsin druid Erenn & a lege & a n-aruid & a ngoboinn & a mbriugaid & a mbrethemain. Imusn-agallatar doib a ndiclet.

78. Rofiarfaig iarum don corrguinech .i. Matgen a ainm, dus cia cumang gonacair. Atbert side focichred slébe Erenn tri gritai fona Fomorib, go tocrad im-mulloch fri talmain. Ocus doadbastar doib da priomsliab decc tiri Erenn do bith fo Tuatha De Danonn og imbualad dib .i. Sliab Liag & Denda Ulad & Bennai Boirche & Bri Ruri & Sliab Bladmai & Sliab Snechtae, Sliab Mis & Blai-sliab & Nemthenn & Sliab Maccu Belgodon & Segois & Cruachan Aigle.

79. Imcomaircidh dno den deogbori, cia cumagg conanocair? Atbert-side doberadh da primloch déc na hErenn ina fiadnoisi, & ni fugbitis usce indtib cid íotae not-gabad. At iad sou eat side, Derc-loch, Loch Luimnigh, Loch n-Orbsen, Loch Ri, Loch Mescdhae, Loch Cuan, Loch Laeig, Loch n-Echach, Loch Febail, Loch Dechet, Loch Rioach, Marloch. Arosscichersit do dib primaibnib dec ina hErenn .i. Buas, Boann, Banna, Nem, Lai, Sinond, Muaid, Sligech, Samair, Fionn,

75. Příští den, on a jeho dva bratři Dagda a Ogma, rozmlouvali spolu o Grellachu Dollaid. Za nimi byli také přivoláni jejich dva příbuzní Goibniu a Dian Cecht.

76. Celý rok strávili na této tajné schůzce, protože Grellach Dollaid vyvolal Amhruna, muže bohyně.

77. K nim byli svoláni Druidové z Irska, společně s lékaři, vozataji, kováři, bohatými vlastníky půdy a právníky. Tajně společně rokovali.

78. Zeptali se čaroděje, jehož jméno bylo Mathagen, jakou sílu ovládá. On odpověděl, že by otrásl horami Irska pod Fomoiry tak, že by jejich vrcholky padly na zem. A je jisté, že dvanáct hlavních pohoří Irska by bojovalo za Dananny: Slieve League, Denda Ulad, Mourne Mountains, Bri Erigi, Slieve Bloom, Slieve Snaght, Slemish, Blaisliab, Nephin Mountain, Sliab Maccu Belgodon, Curliou hills a Croagh Patrick.

79. Zeptal se šenkýře, jakou sílu ovládá. On odpověděl, že odnese dvanáct největších jezer, pokud by Fomoirové přišli. Oni v nich nebudou moci najít vodu a budou mít žízeň. Jedná se o jezera: Lough Derg, Lough Luimnig, Lough Corrib, Lough Ree, Lough Mask, Strangford Lough, Belfast Lough, Lough Neagh, Lough Foyle, Lough Gara, Loughrea, Marloch. Oni budou pak postupovat k dvanácti největším řekám Irska - Bush, Boyne, Bann, Blackwater, Lee, Shannon, Moy, Sligo, Erne, Finn, Liffey, Suir – a ty

Ruirtech, Siuir, & decelaiger ar Fomorib uile cona foighbid bando indtib. Targebu deogh firu Erenn ce bet go cenn secht mbliadan isin cath.

80. Atbert dno Figol mac Mamois a ndrui: 'Firfit teorai frasae tened liomsou a n-enech sluaig na Fomhore, & pérut da trian a ngaili & a ngascid & a neirt estib, & arnenas a fual ina corpoib fodesin & a corpaib a n-ech. Nach anul dotlegfet firu Erenn bod formach golie & gaisgid & nirt doib. Quia bed isin cath go cenn secht mbliadan ni bot scithae acach'.

81. Atbert an Daogdae: 'An cumang arbagaid-si dogen-sou ule amaon.' 'Is tu-sai an Dagdae!' or cach, gonadde rot-lil 'Dagdae' o sin e.

82. Scaraid iarum asin comairlie go comairsitis die teorú mbliadan.

83. O ro indlid iarum airicill an catha amlaid sin, luid Lucc & Dagdae & Ogma go tri Deo Danonn, & doberot side gressa an cathae do Lugh, & roboth sect mbliadnai oca foichill & ag denom anarm.

84. Boi tegdus den Dagdae a nGlionn Etin antuaith. Bai dno bandal forsin Dagdae dia bliadnae imon samain an catha oc Glind Edind. Gongair an Unius la Connachta fria andes. Conaca an mnai a n-Unnes a Corand, og nige, indarna cos di fri Allod Echae .i. Echumech, fri husci andes, alole fri Loscondoib, fri husce antuaith. Noi trillsi taitbechtai fora ciond. Agoillis an Dagdae hi & dogniad oentaith. Lige ina Lanomhnou a ainm an baile osin. Is hi an Morrigan an uhen sin isberur sunn.

budou před Fomoiry ukryty tak, že v nich nenajdou ani kapku vody. Pití bude umožněno pouze Irům, i přes to, že setrvají v bitvě sedm let.

80. Poté, jejich druid, Figol mac Mamois, řekl: „Tři lijáky ohně budou pršet do tváří nepřátel, a já jim vezmu dvě třetiny jejich odvahy, dovedností a sílu zbraní. Spoutám moč v jejich tělech a tělech jejich koní. Pokaždé, když muži Irska vydechnou, posílí to jejich odvalu a zvýší dovednosti a sílu zbraní. Dokonce, i v případě, že zůstanou v boji po dobu sedmi let, nebudou vůbec unavení“.

81. Dagda řekl: „síly, kterými se chvástáte, budu ovládat já sám“. „Vy jste, Dagdo, (Dobrý bůh)“, řekli všichni, a to se od této chvíle stalo „Dagdovou“ nálepkou.

82. Rozpustili sněm na den o tři roky později.

83. Příprava bitvy byla dokončena. Lug, Dagda a Ogma se stali třemi dananskými bohy, Lug dostal výbavu do bitvy, zbraně se na ni chystaly a připravovaly po dobu sedmi let.

84. Dagda měl dům v Glen Edinu, na severu. Zařídil, aby potkal jednu ženu v Glen Edinu před svátkem Všetech Svatých. Žena si na Unshinu v Corannu, myla nohy. Měla rozpuštěné vlasy, s devíti kadeři. Dagda s ní pohovořil a poté se spojili. Od té doby se toto místo nazývalo „Manželské lože.“ (Zde zmíněná žena byla Morrigan).

85. Tenkrát sdělila Dagdovi, že Fomoirové by se rádi vylodili na Mag Ceidne, a že by měl svolat první

85. Itbert si iarum frisin Dagdae deraghdis an Fomore a tir .i. a Maug Scetne, & aragarudh an Dagdae oes danu Erionn arocendsi for Ádh Unsen, & noragad si hi Scetne do admillid rig na Fomore .i. Indech mac Dei Domnann a ainm, & douhéradh si crú a cride & airned a gailie uad. Dobert-si didiu a dí bois den cru sin deno sluagaib batar oconn idnaidhe for Adh Unsen. Bai Ath Admillte iarum a ainm ond admillid sin an riog.

86. Degnith ierum lesin oes ndanou ind sen, & docachnotar brechtau for sluagaib na Fomore.

87. Sechtmad rie samain sen, & scaruis cach oroile diob go comairnectur fir Erenn uili al-la rie samain. Sé trichaid cét a llion .i. da trichaid cét gech trin.

88. Foides ierum Lug an Dagdae de tascelad forsna Fomhorib & dia fuirech go tíostais fir Erenn den cath.

89. Luid iarum an Dagdae go loggfort na Fomore & cunges cairde cathai forrai. Dobreth do amail conanoich. Degnither lite do lasna Fomori, & ba dia cudbud on, oir ba mar serc liten lasium. Nos-lintar core coecduirn an riog dóu, a ndechotar cetri ficet sesrai do lemlacht & a cubat cétnai de men & beoil. Doberthar gabair & coerig & mucau indtie, & nos-combruithiter lei. Nos-dortiter a nderc talman dou, & atbert Indech fris no imberthau fair bas mono tomledh ule, ardaig na berad ecnach Fomore co rocaithed a said.

Danany z Irska k setkání s ní u brodu na Unsinu. Ona šla do Scetne zatím zničit Indecha mac De Domnann, krále Fomoirů, aby mu vzala krev z jeho srdce a ledvin a především jeho odvahu. Poté dala dvě dlaně jeho krve bojovníkům, kteří čekali u brodu na Unshinu. Od té doby se mu říkalo „Brod zničení“, protože byl poražen a zničen král.

86. Danannové, obdaření různými, zcela mimořádnými schopnostmi, začali zpívat kouzla proti fomoirským davům (nepřátelům).

87. To se stalo týden před svátkem Všech Svatých. Všichni byli rozptýleni po celé zemi, dokud se všichni muži Irska nesešli v den před svátkem Všech Svatých. Jejich počet byl šestkrát třicet stovek.

88. Lug poslal Dagdu špehovat Fomoiry a pozdržet je, než se irští muži shromáždí do bitvy.

89. Dagda šel do tábora Fomoirů a požádal o posečkání s bitvou. Povolili mu to, jak chtěl. Fomoirové pro něj uvařili ovesnou kaši a posmívali se mu, protože on ovesnou kaši velmi miloval. Naplnili mu královský kotel, který byl pět pěstí hluboký. Nalili do něj čtyři gallony čerstvého mléka a stejné množství jídla a tuku. Dali do něj kozy, ovce, prasata a vařili vše dohromady s ovesnou kaší. Potom vše nalili do díry v zemi a řekli mu, že ho zabijí, pokud nesní vše, aby byl přejedený a nemohl již Fomoiry zesměšňovat.

90. Dagda vzal naběračku a ta byla tak velká, jako lež mezi mužem a ženou.

90. Gabois iersin a leig & ba himaircithe go tallfad lanomain ina lige foro laur naleghi. It e didiu mírionn fordurauhotar inde, lethau tindei & cethromthu bloinge.

91. Is ann adbert in Dagdae: 'Fo bioath indso ma rosaigh a broth an rosaig a blas'. Antan immorro noberid an leg laun ina beolu, is adn adbered: 'Nis-collet a micuirne, ol in sruith'.

92. Dobeir-sium immorro a mer cromm tar domain an dercu foderid itir ur & grian. Dolluid cotlud foair ierum ar caitem a litem. Ba mediter scabol tige a bolc fair, gon tibsíd im sodain na Fomore.

93. Luid uaidib ierum co Trachta Ebae. Niruho herosai tra den laech imdecht lie mé t a bronn. Ba drochruid a congraim. Cochline go bac a di ullend. Inor aodhar imbe go foph a tonai. Is ed deno uchtlebar penntol. Da broicc imbe di croicinn capoild & a find sechtoir. Gabol gicca rothach feidm ochtair ina diaid, go mba lór do clod coicrice a slicht 'na degaidh, gonad dei dogaror Slicht Loirge an Dagdai.

94. Tecoid iarum na Fomoire co mbatar a ndichmaid a Scetne. Batar firu Erenn im-Moigh Aurfholaigh. Batar ierum ag imnesie cathai in dá sluag so. 'An cauth arfolmotar fir Erenn de tabairt dúdn', al Pres mac Elier fri hIndech mac De Domnonn. 'Dobiur so inoen', ol Indech, 'cu mbat minai a cnamhae mina ernet a cáno'.

95. Bui comairli lia firu Erenn im nemlegodh Logai isin cath, ara coime. Go nderochtor a noi noide die comet .i.

Jednalo se o část, ve které byla polovina osolených prasat a čtvrtina veškerého sádla.

91. Dagda řekl: „Bude to dobré jídlo, jestli je jeho chuť tak silná, jako je silný vývar“. Ale když dal naběračku do úst, řekl: „To je chudé jídlo, zkazili jej“, řekl.

92. Na konci vyškřábal ohnutým prstem spodní část otvoru mezi plísní a kameny. Po jídle usnul. Měl břicho veliké jako kotel a Fomoirové se mu smáli.

93. Poté odešel do Traigh Eabha. Nebylo jednoduché se pro tohoto bojovníka pohybovat, protože měl obrovské břicho. Byl nevábneho vzhledu: měl pláštěnku, vyduté lokty a šedohnědou tuniku okolo značně zduřelého zadku. Vlekl za sebou otočený kyj, kterým pohnout byla práce pro osm mužů. Jeho stopa se stala hraničním příkopem regionu. Od té doby se místo nazývá „Cesta Dagdova kyje“¹

94. Fomoirové postupovali, dokud nebyla jejich desetina ve Scetne. Irští muži byli v Mag Aurfolraig. Zde na tomto bodě si oba nepřátelé hrozili bitvou. „Utkají se muži Irska rádi s námi v bitvě?“ řekl Bres mac Elathan Indechovi mac De Domnonn. „Já se utkám taktéž rád“, řekl Indech, „vaše kosti budou rozdraceny“.

¹Vzhledem k vulgárnosti dalšího textu, který následuje, nemohl tento prezentován v původní verzi publikované v časopise Revue Celtique roku 1891. Avšak Elizabeth A. Gray jej přeložila do anglického jazyka a nezkrácený publikovala [www.sacred-texts.com].

Tollus-dam & Ech-dam & Eru, Rehtaid Fionn, & Fosadh & Fedlimidh, Iubor & Scibar & Minn. Ecol leo iarum mochscelie den oclach ar imot a dan. As airie nar' telgsit din cath.

96. Rotinalid tra maithe Tuaithe De Danonn go Luch. Ro imcomhoirc a gaboinn .i. Gaibne, cia cumong conancur doib?

97. 'Ni anse', al se. 'Gé bet fir Erenn isin cath go cenn secht mbliatan, gai detaet dia crunn ann, no claidem memais ann, tarceba arm nua uamsai ina inoth. Nach rind degeno mo lamso', ol se, 'ni focertar imrold de. Nach cnes i ragae noco blasfe bethaid de iersin. Ni bó gnithe do Dulb gobhae na Fomore annisin. Atu dam cor do cath Muige Turedh anosa.'

98. 'Os tusai, a Dien-cecht,' or Lug, 'cia cumogg conicid si em?'

99. 'Ni anse', ol sie: 'Nach fer gentor ann, acht mona bentor a cedn de, nó min tesctar srebonn a inchinde no a smir sentuinde bodh ogslaun limsu 'sin cath arabharoch'.

100. 'Os tusai, a Credne', or Lug frie cerd, 'caide do cumong isin cath?'

101. 'Ni anse', ar Credne. 'Semonn a ngai & dornclai a cloidim & cobraid a sciath & a mbile rusia limsai doip ule'

102. 'Os tusa, a Luchta', or Luog frie a soer, 'cia cumong rosta 'sin cath?'

103. 'Ni anse', or Luchtai, 'a ndoethain sciath & crand sleg rosíae lemsai doib ule'.

95. V zájmu ochrany se muži Irska dohodli, že Lug do bitvy nepůjde. Přišlo ho střežit devět pěstounských otců: Tollusdam, Echdam, Eru, Rehtaid Finn, Fosad, Feidlimid, Ibar, Scibar a Minn. Obávali se, že bojovníka brzy zabijí, protože je znalý mnoha umění. Z tohoto důvodu ho nechtěli nechat jít do války.

96. Poté se muži seřadili dle hodnosti Tuatha De a shromáždili se okolo Luga. Lug se zeptal kováře Goibnia, jakou moc ovládá.

97. „Není těžké to říci“, řekl. „I když budou naši muži v boji pokračovat po dobu sedmi let, každé kopí, které se ulomí od násady nebo meč, který bude zničen v bitvě, nahradím na místě novou zbraní. Žádný hrot kopí, který ukovám mýma rukama, nebude chybět v boji. Žádné kůži, kterou pronikne, nebude poté chutnat život. Dolb, fomoirský kovář, toto neumí. Já jsem, pokud se týká bitvy na Tuiredském poli, připraven“.

98. „A ty, Diane Cecht“, řekl Lug. „Jakou silou vládneš?“

99. „Není těžké odpovědět“, řekl. „Každý muž, který zde bude zraněn, pokud mu nebude uříznuta hlava, blána jeho mozku nebo míchy mu bude oddělena, dám ho perfektně dohromady pro bitvu na druhý den“.

100. „A ty Credne“, řekl Lug klempířovi, „jaká je tvoje síla v bitvě?“

101. „Není těžké odpovědět,“ řekl Credne. „Já dodám všechny nýty na kopí a rukojetě mečů a hrany štítů“.

102. „A ty Luchto“, řekl Lug svému tesaři, „jakou silou vládneš v boji?“

104. 'Os tusa, a Oghmau', ol Lug frie a tréner, 'caide do cumong isin cath?'

105. 'Ni anse', ol sié: 'digguhail and riog lia dingbail tri nonuhar dia cairdib, la gabail in catha go trian la firu Erenn'.

106. 'Os tusa, a Morrighan', ol Lug, 'cia cumang?'

107. 'Ni anse', ol si; 'ar-roisor dosifius, dosselladh arroselus, ar-rosdibu nosriastar'.

108. 'Os sibsie, a corrgunechai', al Lugh, 'cia cumang?'

109. 'Ni anse', ar na corrguinigh, 'a mbuind banai forra iarna trascrad trienar cerd-ne, goro marbtar a n-aiscid, & da trian a neirt do gaid foraib, lie forgabail aru fual.'

110. 'Os sibse, a deoguhairi', or Lug, 'cia cumang?'

111. 'Ni anse', ar na deogbore, 'doberaimne robhar ítadh foraib & nemfhogbail dige día cusc doib.'

112. „Os sibse, a druide“, ol Lug, „cia cumang?“

113. 'Ni anse', ar na druide, 'doberomne cetha tened fo gnuisib no Fomore go nar' fetad fegodh a n-ardou, corusgonot fou cumas iond oicc bet ag imgoin friu'.

114. 'Os tusai, a Corpri, meic Etnai', or Luog frie a filid, 'cia cumang conicid isin cath?' airm-sie .i. a ngaoi & a cloidme, & an romarbad dia feruib-sium ni ticdis iernabharuch. Ni ba edh immorro de Tuathaib Dea, ar cia no clotis a n-airm.

103. „Není těžké odpovědět“, řekl Luchta. „Já dodám vše, co je na štíty a ostrá kopí potřeba“.

104. „A ty Ogmo,“ řekl Lug svému mistrovi. „Jakou silou vládneš v boji ty?“

105. „To není těžké říci,“ řekl. „Budu soupeřem krále a vytrvám proti jeho dvaceti sedmi přátelům, zatímco vyhrájeme třetí bitvu pro irské muže“.

106. „A co Vy, Morrigan“, řekl Lug, „Jaká je Vaše síla?“

107. „To není těžké říci“, řekla. „Pevně si stojím za svým, budu pokračovat v tom, co bylo požadováno, budu schopna zabít a ničit ty, kteří budou následně potlačeni“.

108. „A vy, čarodějové?“ Řekl Lug. „Jaká je vaše síla?“

109. „To není těžké říci“, řekli čarodějové. „Jejich bílá chodidla budou viditelná poté, co budou naší silou poraženi, takže je snadněji zabijeme a sebereme jim dvě třetiny jejich síly“.

110. "A co vy, šenkýři?" Řekl Lug, "jakou vy máte sílu?"

111. „To není těžké říci“, řekli šenkýři. „Sešleme na ně velkou žízeň a nikde nenajdou takový nápoj, aby jim tu žízeň uhasili“.

112. „A vy, druidové“, řekl Lug. „Jakou máte sílu vy?“

113. „To není těžké říci“, řekli druidové. „Sešleme na obličeje Fomoirianů takový ohnivý liják, že nebudou moci vzhlednout vzhůru a bojovníci, kteří s nimi budou zápasit, použijí svou sílu k jejich zabití“.

115. 'Ni anse', ol Corpri, 'degen-sai glaim ndicind douib, & nus-oerub & nus-anfialub, cona gebat frie hócu trie bricht mo danu-sa'.

116. 'Os siuhse, a Uheculde & a Dianand', or Lug fria da ban-tuathaig, 'cia cumang conicid isin cath?'

117. 'Ni anse', ol sied, 'dolbfamid-ne na cradnai & na clochai & fodai an talmon, gommod sluag fon airmgaisciud doib, co rainfed hi techedh frie huatbas & craidenus'.

118. 'Os tusa, a Dagdai', ol Lug, 'cia cumang connic for sluag na Fomhore isin cath?'

119. 'Ni anse,' ol in Dagdae. 'Dugensa leath fria feraib Erenn etir caemslecht & admilliud & amaidichtai. Bud lir bommonn egai fua cosaib gregai a cnaimreth fum luirg an f. sie áit a comraicid diab namod for rái Muige Tuired'.

120. Ruaicill tra Lug cach aruair dib fria a ndanoib on mud-sin, & rus-nert & rus-aicill a sluag co mbo menmanrad righ nó roflathua la cech fer dib fon cruth sin.

121. Ro sernatai tra an cath cech laei etir fine Fomore & Thuatha Dea, acht nammaá ni botar righ no ruirig oga tabairt, acht oes feigh foruallach nama

122. Ba ingnad tra liasna Fomoire alaill tarfas doib isin cath. Botar cloite a n- -

114. „A Vy, Coirpre mac Etaine“, řekl Lug svému básníkovi. „Co vy můžete udělat v této bitvě?“

115. „To není těžké říci,“ řekl Coirpre. „Pohlédnu na ně kouzelným pohledem a skrze kouzlo svého umění je zesměšním a zostudím tak, že nebudou klást bojovníkům žádný odpor“.

116. „A vy, Be Chuille a Dianann“, řekl Lug svým dvěma čarodějnicím. „Co vy můžete udělat v této bitvě?“

117. „To není těžké říci,“ řekly. „Očarujeme na zemi stromy a kameny. A drny ze země jim budou sloužit jako štít proti armádě, rozsypou se za letu a oni se budou vystrašeně třást“.

118. „A Vy, Dagdo“, řekl Lug. „Jakou sílu můžete použít proti armádě Fomoirů v bitvě?“

119. „To není těžké říci“, řekl Dagda. „Budu bojovat za irské muže bitím, ničením a čarodějnictvím. Jejich kostí bude po mém úderu tolik, jako krup pod kopyty koní, až se nepřátelé setkají na bitevním poli Mag Tuired“.

120. Poté tímto způsobem Lug řešil s každým z nich jeho umění, dodával jim sílu a promlouval k nim tak, že každý člověk měl odvahu krále nebo velkého bojovníka.

121. Nyní byla každý den vedena bitva rody Fomoirů a Tuatha De Danannů, ale nevedli ji žádní králové, ani knížata, ale pouze krutí a domýšliví lidé.

122. Jedna věc, která se Fomoirům evidentně v bitvě stala, byla velmi

sium andiu atgainidis amarach, fobíth roboi Goibnenn Goba isin cerdchai ag denam calc & gai & sleg, ar dognith side na harma sin fria teorai gressai. Dognith dono Luchtaine soer na crondo fri teora {MS folio 68a} snasau, & ba feith an tres snas, & ata-indsmad hi cro an gai. O robidis arm de isin leth ina cerdchai dobidcet-som na crou cusna crandoib, & ni bo hecin aitherrach indsmad doib. Dugnith dno Credne cerd na semonn fri teorai gressai, & dobidged cro na ngau diib, & ni bo ecen tairbir remib, & noglentais samlaid.

123. Is edh dono doberiid bruith isna hogaib nogontais ann, comtar aniu iarnauáarach, fobíth roboi Dien-cecht & a dí mac & a ingen .i. Ochtriuil & Airmedh & Miach, oc dicetul for an tibrat .i. Slaine a hainm. Focertdidis a n-athgoite indte immorro airlestis. Bótar bi notegdis esde. Bati slan a n-athgoite tre nert an dicetail na cethri lege robatar immon tibrat.

124. Tanaic didiu frisna Fomore annísín, go tudciset som fer n-uadaibh de descin cathai & cosdotha Tuath nDea .i. Ruadan mac Bresi & Brighi ingene in Dagdaí. Ar ba mac side & ba ua da Thuath Dea. Atcuaid ierum gnim an gaphonn & an tsaer & an cerdou & na cethri lege rouhatar imon tibrat do Fomorib. Rofaied-som afridisie fri marbod neich den oes dana .i. Gaibniu. Tothloigestar goi ossoide, a semonn on cerdai & a crand an tsoer. Debreth ierum amail asbert. Bai dono ben and fri bleth arm .i. cron máthair Fianluig, is í rus-meil gai Ruadáin. Dobreth di Ruadán didiu an gai a mathri, conuddesin doberar gai matri

pozoruhodná. Jejich zbraně, kopí a meče byly ohnuty a muži, kteří byli zabiti, se další den již nevrátili. To ale nebyl případ Tuatha De Dannanů: ačkoliv byly jejich zbraně jeden den zahnuty, byly znovu nabroušeny, protože kovář Goibniu v kovárně právě brousil meče, kopí a oštěpy. Nabrousil zbraně třemi tahy. Poté tesař Luchta udělal třemi řezy držadlo na kopí. Třetí řez byl finální a tak mohl všechna kopí umístit do torny. Klempíř Crendne na ta kopí přibil nýty, nebylo nezbytné na ně vyvrtávat díry, a takto již zůstaly.

123. Toto bylo používáno při rozdmýchání citů válečníků, kteří byli zraněni, takže byli další den mnohem náruživější: Dian Cecht, jeho dva synové Octriuil a Miach a jeho dcera Airmed prozpěvovali zařikadla, dobře známá jako Slaine. Přivedli smrtelně zraněné postřelené muže, a když vyšli ven, byli zpátky naživu a zdraví. Tihle smrtelně zranění byli vyléčeni silou zařikávadla, vymyšlenými čtyřmi lékaři, kteří byli také samozřejmě kolem přítomni.

124. Co mělo negativní dopad pro Fomoiry: vybrali muže, který měl prozkoumat oblast bitvy a praktiky Tuatha De-Ruadana, syna Brese a Brigid, dcery Dagdovy – protože on byl synem a vnukem Tuatha De. Tento vybraný muž popsal Fomoirům práci kováře, klempíře a čtyř lékařů, kteří byli kolem. Poslali ho zpátky, aby zabil jednoho z vyvolených Goibniu. Muž požádal klempíře o nýty a tesaře o držadlo. Všichni mu dali vše, o co prosil. Byla tam žena, která brousila zbraně. Bába matky Fianlach, to ona brousila kopí. Takže kopí dala

de garmnaib beus a n-Erinn.

125. Immesoi didiu Ruadán ier tabairt in gai dó, & geogoin Goibninn. Tiscaid sen an gai as & fochaird for Ruadán, colluid trit & co n-erbailt arbelaib a athar a n-oirecht na Fomore. Tic Brich & caines a mac. Éghis artós, goilis fodeod. Conud andsin roclos gol & egem artos a n-Erinn. Is si didiu an Prich sin roairich feit do caismert a n-oidci.

126. Luid tra Gaibniu fon tibraít & ba slan side. Bai oclaech lasno Fomoire .i. Ochtriallach mac Indich meic Dei Domnann mac rig Fomoire. Atbert-side frisna Fomore aro tabroidis cloich cech ain fir leo de clochaib Drobessa de cor ar tibraít Slaine a n-Achad Abla fri Magh Tuired andíar, fri Loch n-Arboch antuaid. Lotar didiu & doberod cloich cech fir for in tibraít. Gonudde ata Carn Ochtrialdaich for an carn. Ainm n-aíld dono din tibroid-sin Loch Luibe, ar dobered Dien Cecht ind luib cech losa rouhotar a n-Eri.

127. O tanaic, tra, airis an cathai moir atrarochtor na Fomoire asa scoraibh sechtair, & deronsud catha daiggné ditogladai díb. Ní rabhu tra airich no fer engnamae díob cen luirig friae chnes, cen catbarr for a cend, cin manais muirníg 'na deis, gen cloidim tromger for a cris, gen scieth daiggen for a formnai. Ba bein cinn fri hald, ba laum a net natrach, ba haigedh go tenid cor fri sluag na Fomire isi lo sin.

Ruadanovi jeho příbuzná z matčiny strany a z toho důvodu se v Irsku říká „kopí z matčiny strany“.

125. Poté, co mu dali kopí, Ruadan se otočil a zranil Goibnia. Vytáhnul kopí a vymrštil ho proti němu, že jím prošlo skrz na skrz. Goibniu zemřel v otcově blízkosti na shromáždění. Brigid přišla a úpěla za svého syna. Zpočátku křičela bolestí, nakonec plakala. Tehdy bylo poprvé slyšet křik a pláč po celém Irsku. (Vlastně to byla Brigid, která vynalezla píšťalku pro noční signalizaci).

126. Ke Goibniově smrti: Fomoirové měli válečníka jménem Ochtriallach, syna fomoiranského krále Indecha mac De Domnann. On navrhl, že každý svobodný muž by měl přinést jeden kámen ze všech kamenů v řece Drowes a vhodit ho do studny v Achad Abla na západ od Tuiredského pole, na východ od Lough Arrow. Muži šli a každý z nich vhodil kámen do studny. Z toho důvodu je kamenná mohyla (původní keltská pohřební mohyla) nazývána Ochtriallovou mohylou. Jiný název pro tuto studnu je i Loch.

127. Když nadešel čas velké bitvy, Fomoirové vypochovali z tábořiště a zformovali se v silný nezničitelný vojenský prapor. Nebyl mezi nimi ani kapitán, ani zkušený válečník bez brnění či helmy na hlavě, který by mířil do bitvy...

128. Robtar íet so rig & toisich rouhatar og nertadh sluaig na Fomoire .i. Balor mac Doit meic Neid, Bres mac Eladon, Tuirie Tortbuillech mac Lobois, Goll & Irgold, Loscenn-lom mac Lomgluinigh, Indecch mac De Domnann ri na Fomoire, Ochtriallach mac Indich, Omna & Bagnai, Elotha mac Delbaeth.

129. Atrachtotar Tuath Dea Donann don leth eli & dofagaibsid a naie celi ag comet Logai, & lotar do oiris an catha. Intan iarum segar an cath conselu Lug asa coimet a mboi ina cairptech, go mbo hé bai arinchaib catha Tuath nDea. Roferud tra imairec aith amnus and so etir fine Fomoire & firu Erenn. Boi Lug og nertad fer n-Erenn; coro ferdais go dicra an cath, fodegh na beidis a ndoiri ní bod sirie. Ár ba ferr duoib bas d'fhogail oc díden a n-athardho indas beith fo doiri & fou cis amail rouhatar. Conid and rocan Lug an cetul so sios for lethcois & letsuil timchell fer nErenn: Arotroi cath comartan, etc.

130. Ros-laisiud na sluaig gair mor oc dol isin cath, comrancotar iersin, & rogab cach for truasdrad a céile dibh.

131. Mor do coemaib derochrotar ann a mbuailie bais. Mor an t-ar & an lechtloige roboi ann. Roboi uall & imnaire and leth for leth. Bui ferg & borrfad. Ba himdae reun folu tar gelcnus moethoclaech ann iarna leudh do lamaiuh letmiuch oc teicht an gauhad ar imbnárie. Ba hamnus muirn & sai toi na curud & na lath ngali ic immditin a ngae & a sciath & a courp indtaun nus-bitis a celi ica truasdrad denaib gaib & denaib cloidbiuh

128. Tohle byli ti králové a vůdcové, kteří podporovali fomoiranskou armádu: Balor, syn Dota, syn Net, Bres mac Elathan, Tuire Tortbuillech mac Lobois, Goll a Irgoll, Loscennlomm mac Lomgluinigh, Indech mac De Domnann, král Fomoiriů, Ochtriallach mac Indich, Omna a Banga, Elatha mac Delbaith.

129. Na druhé straně, Lidé bohyně Danu opustili svých devět společníků chránících Luga, a odešli se zúčastnit bitvy. Ale záhy vyplynulo na povrch, že Lug uprchl ochráncům a stal se bojovníkem na dvoukolém válečném voze. Byl to on, který byl před praporem Danannů. Potom vypukla ostrá a krutá bitva vedena mezi rodem Fomoirů a irskými muži. Lug naléhal na irské muže, aby bojovali intenzivně, protože by pro ně bylo lepší najít smrt, zatímco chrání Luibe, protože Dian Cecht do ní vhodil každou rostlinu, která rostla v Irsku. V pravé ruce kopí, ostrý a nabroušený nůž za opaskem a silný ochranný štít na zádech. Zaútočit na fomoiranskou armádu bylo jako „rozrazit si hlavu o útes“, „strčit ruku do sršního hnízda“ a „dát obličej blízko k ohni“.

130. Armáda mocně křičela, když vbíhala do bitvy. Přišli společně a každý z nich začal útočit na ostatní.

131. Mnoho krásných mužů při té bitvě padlo. Pýcha a hanba zde stály bok po boku. Byl tam hněv a rozhořčení. Potoky krve se hojně vyskytovaly na bílé kůži mladých bojovníků rozdrčených rukama nebojácných

Amnus, dno, an tarneuch ruboi and sechnon an cathae .i. gair na laechraidí & presimb na sciath, loindreuch & fedgairi na cloidhim & na calc ndéd, cairchiu & grindegur na saicidbolc, sian & etigud na foghaid & na ngabluch, & priscbemniuch na n-armb.

132. Es bec tra na comrancatar inn a mmeur ocus a coss oc in imtuarain, co tuslitis assa sessam lie slimreth na foluo fou cossaib na miliodh, co mmbentaeis a cinno diob ana suidip. Conuargabud cath crótdae, cresachtocch, broineuch, fuilech, & rurassa Unnsenn hi crobaiph bidbad annside.

133. Derocair dno Nuodai Aircetlaum ocus Maucha ingen Ernmoiss lie Balur ui Neit. Duceur Cassmoel lie hOgtriallug mac n-Indich. Immacomairnic de Luch & di Bolur Birugderc esin cath. Suil milldagach le suide. Ni horscailtie inn soul acht ir-roí cathae namma. Cetrar turcbaud a malaig die sol conu drolum omlithi triena malaig. Sluoch doneceud darsan sól nin-geptis fri hocco cie pidis lir ilmili. Es de boi inn nem sin fuirri .i. druith a adhar botar oc fulucht draidechtae. Tanaic-seum & ruderc tarsan undeoc, co ndecheid de en foulachtae fuithi, gonid forsan suil dodecaid nem an foulachta iersin. Condrecait ierum Luch.

134. Tocaib mo malaig, a gille', al Balor, 'co ndoecius an fer rescach fil ocum acallaim.'

mužů. Ostrý byl ten zvuk ze strany mnoha válečníků, kteří se bránili meči a štíty, zatímco jiní svými meči a kopími zabíjeli. Nelítostná byla vřava na celém bitevním poli – křik bojovníků a střetávání nablýskaných štítů, svištění mečů a dýk s rukojetí ze slonoviny, řinčení a rachocení toulce, šum a svištění kopí a oštěpů, údery zbraní.

132. Usekali jim konečky prstů a byla jim setnuta i hlava. Krvavá zraňující brutální bitva byla dokonána, rukojetě kopí byly zkrvaveny rukama nepřátel.

133. Poté Nuadu, Stříbrná ruka (Silverhand) a Macha, dcera Ernams padli do rukou Balora, vnuk Neta. Casmal padl do rukou Ochtriallacha, syna Indecha. Lug se v bitvě setkal s Balorem, kterému propíchnul oko. Druhý zmiňovaný měl nevratně poškozené oko, které nikdy neotvíral s výjimkou bitevního pole. Čtyři muži by museli zvednout Balorovo víčko pomocí leštěného kroužku, kterým bylo propíchnuté. Armáda, která by se do jeho oka podívala, i kdyby čítala tisícovku mužů, by nadále nemohla protivníkům odolávat - oko mělo smrtící sílu. Jeden z druidů Balorova otce vařil kouzelné lektvary. Balor k němu přišel, podíval se oknem dovnitř a výpary z odvaru poškodily jeho oko natrvalo a výpary se v něm usadily. Nyní se Balor a Lug setkali...

134. "Zvedněte mi oční víčko, chlapče", řekl Balor. „Tak budu moci spatřit toho hovorného chlapíka, který se mnou konverzuje“.

135. Tocauhar a malae dia deirc Baloir. Fucaird Luch iersin liic talma do, co ndechaid an suil triena cend. Conid a sluag bodessin derecacha. Co torcair four sluag na Fomore, conda-apatar tri nonuhair dib fou a toeb, co mboi a mullach frie bruinni n-Indig meic De Domnann, co sescaind a loim foulae tar a beolu side.

136. 'Congarar damsae', ar Indiuch, 'Luoch Lethglass .i. mo fili' .i. lethglass e o talmain go mulluch a cinn. Totaed 'na docum. 'Finnta damsae', ol Indeach, „cia rotollae formsa in n-orcur-sai“.

137. Tanaic in Morrigan ingen Ernmusa anduidhe, & boi oc nertad Tuath nDea co fertóis an cath co dur & co dicrai: conid ann rocan in lóid se sis: cia rotollae formsa in n-orcur-sai'

'Afraigid rig don cath,'

138. Romebhaid ierum in cauth iersin & roslechait na Fomore co muir. Dorochratar comtuitim Ogma mac Ealauthan an tréfer & Indeouch mac De Domnaund ri na Fomore.

139. Ailis Loch Leatglas for Lucch a anacol. 'Mo tri drinnroisc daum!' for Luch.

140. 'Rod-bie', our Loch. 'Dingebat-sa fochail Fomore d'Erinn co práuth, & a ngebas di teungae iocfaid fri diaid mbeuthaud ar cach n-aingceus'.

141. Aunaughta Loch ierum. Is ann cachain in dail n-asdadha do Gaidelaib: 'Gebat foss findgrinde', etc.

135. Oční víčko na Balorově oku bylo zvednuto. Potom Lug připravil do praku kámen, kterým ho střelil. A byl to člen jeho vlastní rodiny - vnuk! Balor upadl na vrcholu Fomoirské armády stejně jako ještě dvacet sedm lidí zemřelo po jeho boku.

136. „Necht' je Loch Lethglas („Halfgreen – polozelený“), můj básník, ke mně povolán,“ řekl Indech. (Byl na půl zelený od země).

137. Poté přišla Morrigan, dcera Ernmase. Dodávala sílu a povzbuzovala Dananny, aby rozhodně a intenzivně bojovali v bitvě. Také jim prozpěvovala následující verše:

Králové vycházejí do bitvy...“.

„138. Okamžitě poté, co bitva vypukla, Fomoirové byly vyhnáni do moře. Mistr Ogma, syn Elatha a Indech mac De Domnann padli společně v jedné bitvě.

139. Loch Letglas požádal Luga o milost. „Splň mi tři přání,“ řekl Lug.

140. „Budete je mít,“ odpověděl Loch. „Navždy odstraním nutnost chránit se před rodem Fomoirů v Irsku a pokud řeknete, bude to vyřešeno až do konce našich životů“.

141. Tak byl Loch ušetřen. Potom vykřikoval „Vyhlášku o zavázání se“ v gaelštině...

142. Asbert Loch dano doberadh ainm di nai cairptib Lochca ara anacul. Asbert dano Lucc ara n-ainmnigud. Frisgart Loch, condepert 'Luachta, Anagat', etc.

143. 'Cest, cie hanmanna na n-aradh robatar inn immorro?' 'Medol, Medon, Moth', etc.

144. 'Cie hanmanna na ndeled batur 'na lamaib?' 'Ni anse. Fes, Res, Roches,' etc.

„Fes, Res, Roches, Anagar, Each, Canna, Riadha, Buaid.“

145. 'Cie hanmanna na n-ech?' 'Can, Doriadha', Forsaid, Sroban, Airchedal, Ruagar, Ilann, Allriadha, Rocedal'.

146. 'Cest, cie lion ind air?' for Lucc fri Loch. 'Ni fedar cia lion do aithechaib & do drabarsluag. Mad an lion do tichernaib & d'airechaib & do anradaib & do macuib righ & do airdrigaib Fomore rofetar .i. triar tri fichit .i. cét fer .xx. cét tri cóicait .ix. cuicir cetri .xx. míle, ochtar ocht fichit, moirseser cetri .xx., seiser cetri .xx. coicer ocht fichit, dias cethrachat im hua Net noicait. Is he sin lion ind áir dorochair di airdrigaib & do airdticernaib na Fomore isin cath.'

147. 'Mad al-lion immorro di aithechaib & di drochdóiniuh & di daoscarsluag & d'aos cecha danae olchenae diloutar a comoidecht an marsluaig — aur dideochaid cech anroth & cech ardoisech & cech airdri de Fomorcaib cona sochraide din chauth co torcradaur adn uili a sóir & a ndaoir— nishn-airmium acht uothad di

142. Následně Loch řekl, že protože byl omilostněn, dá jména všem devíti Lugovým dvoukolým válečným vozům. Loch řekl: „Luachta, Anagat, Achad, Feochair, Fer, Golla, Fosad, Craeb, Carpat“.

143. A nyní otázka: jaká jsou jména řidičů těch dvoukolých válečných vozů, kteří v nich byli? "Medol, Medon, Moth, Mothach, Foimtinne, Tenda, Tres, Morb".

144. „Jaká jsou jména kopí, která drželi ve svých rukou?“

„Fes, Res, Roches, Anagar, Each, Canna, Riadha, Buaid“.

145. "Jaká jsou jména koní?"

"Can, Doriadha, Romuir, Laisad, Fer Forsaid, Sroban, Airchedal, Ruagar, Ilann, Allriadha, Rocedal".

146. "Další otázka: jaký je počet raněných?" zeptal se Lug Locha.

„Neznám počet rolníků a lůzy. Co se týče počtu pánů a šlechty rodu Fomoiranů, to vím: $3 + 3 \times 20 + 50 \times 100$ mužů $+ 20 \times 100 + 3 \times 50 + 9 \times 5 + 4 \times 20 \times 1000 + 8 + 8 \times 20 + 7 + 4 \times 20 + 6 + 4 \times 20 + 5 + 8 \times 20 + 2 + 40$, včetně vnuka Neta s jeho 90 muži. To je počet raněných z řad králů a vysoké šlechty, kteří padli v bitvě“.

147. Ale pokud jde o počet rolníků, obyčejných lidí a chátřů, která přišla do styku s armádou – každý bojovník, každý člen vysoké vznešené šlechty rodu Fomoirů přišel do boje se svými

moghadaib na n-airdrigh namáu. Issed adnso au... lion ro airmios di suidhiuh amal attconnaurc. Secht fir secht fichit secht céit secht caocae .L. di cétaib céit .xx. fichi. céit céit .xl. immon Saub n-Uancendach mac Carpri Cuilc, mac sidhe moga di Indeuch mac De Domnadh .i. mac moga rich Fomore’.

148. ‘Madh a ndorochair adn chena de lethdoinib & di crandasc. fianlaich dineoch nad roacht cridiu cathae co ro hairmither reanda nime & gainem maurae & loae snechtae & drucht for faichthi & bommadn eghae & feur fo cossaib greghae & groigh meic Lir la maur-ainfini, ni hairmidter side itir’.

149. Iarsin dono frith baoccul Bres meic Elathan dóip. Atbert-sidhe: ‘Is feurr m’anacul’, ol se, ‘oldass mo guin’.

150. ‘Cid annsidie biass de?’ aur Lucc. ‘Bid sir-blechtach bae Erenn’, ol Pres, ‘diae nom-aunastar-sa’. ‘Comarfassa diar ngaothuib’, or Lug.

151. Is desin luid Lug co Maoiltne Morbretach, co n-epert pris: ‘An anustar Bres ar bithblicht do buaibh Erenn?’

152. ‘Nach anustair’, ar Moeltne, ‘nad cumhaicc an oes nach a n-indoth, ce choni a mblicht airt beat bí’.

153. Atpert Lug fria Bres: ‘Ni ed annisin not-anuig; nad cuimgi a n-oes nach a n-inddoth, ce chonis a mblicht’.

stoupenci. Všichni tu padli, jak svobodní muži, tak jejich nesvobodní služebníci. Napočítal jsem jich málo. Tohle je číslo, ke kterému jsem došel: $7 + 7 \times 20 \times 20 \times 100 \times 100 + 90$ včetně Sab Uanchennach“.

148. Pokud jde o muže, kteří bojovali ve dvojicích a oštěpaře – jsou to válečníci, kteří nedosáhli na samé srdce bitvy, kteří tu pouze padli. Můžeme se snažit spočítat všechny hvězdy nebeské, písek všech moří, vločky sněhu, rosu na trávníku, krupobití a trávu pod nohama koní – nikdy nemůžeme spočítat všechny padlé muže“.

149. Okamžitě poté našli příležitost, proč zabít Brese mac Ethana. Řekl jim: „Je lepší mě ušetřit, než mě zabít“.

150. "Co pak tedy bude následovat, když tě omilostním?" ptal se Lug. "Jestliže mě omilostníte, budou mít irské krávy vždy dostatek mléka", odpověděl Bres. "Rozhodnu o tom s našimi mudrci", řekl Lug.

151. Takže Lug šel k Maeltnemu Morbrethach a řekl mu, „Zdali bude Bres ušetřen za to, že krávy Irska budou mít dostatek mléka?“

152. „On nebude ušetřen,“ řekl Maeltné. „Nemá žádnou moc nad jejich věkem nebo jejich otelením, dokonce i přes to, že bude ovládat jejich mléko“.

153. Lug řekl Bresovi, „Nebudeš ušetřen, nemáš žádnou moc nad jejich životem nebo jejich otelením i když budeš ovládat jejich mléko“.

154. Atpert Bres: 'Forbotha ruada: Roicht Maitne'.

155. 'An fil n-aill nut-ain, a Bres?' ar Lug.

'Fil ecin: abair fri bar mbrethiomain, bibhsiutt buain cech raithi ar m'anocol-sa'.

156. Atbert Lug fria Moeltne: 'An anustar Bres ar buain n-etha cech raithi di feruib Erenn?'

157. 'Is ed immanairnicc lind', or Maoiltne, 'errach fria har & sílad, & tosach samraid fri foircend & sonairti n-etha, & tossach n-aipchi foghamair fri forcend aipchi n-etha & fria buain. Gaimred fria tomalta'.

158. 'Nis-tessaircc annísín', or Lug fria Bres. 'Forbotha ruadha, roicht Maitni', or se.

159. 'Is luga dot-essaircc', or Lug. 'Cid?' ol Bres.

160. 'Co conebrad, co sílfad, co chobibsad fir Erenn? Is iar fis an trede siu manad anustar'. 'Abair friu, Mairt a n-ar, Mairt hi corad sil a ngurt, Mairt a n-imbochdt'.

161. Roleccad ass didiu Bress triasan celgsin.

162. Isan cath sin didiu fuair Oghma trenfer Ornai, claidiomh Tetra ri Fomóire. Tofoslaicc Oghma in claideb & glanais he. Is andsin ro indis an claideb nach ndernad de, ar ba bess do claidbib antansin dotorsilcitis doadhbadis na gnimha dognithea dib

154. Bres řekl, „Maeltné, děláš zbytečný poplach“.

155. „Existuje něco jiného, co vás ochrání, Bres?“ řekl Lug.

„Opravdu existuje. Řekněte svému advokátovi, že budete sklízet každé čtvrtletí úrodu za to, že mne ušetříte“.

156. Lug řekl Maeltnemu, „Ušetříme Brese za to, že muži Irska budou každého čtvrt roku sklízet úrodu?“

157. „To by se nám hodilo,“ řekl Maeltné, „necht' poradí jak s orbou a setím na jaře, s létem pro zrání a sílu zrna, co s podzimem pro plnou zralost zrna a jak zimě kvůli konzumaci“.

158. „To tě nezachrání,“ řekl Lug Bresovi.

159. „Něco tě přece jen zachrání,“ řekl Lug. „Co?“ zeptal se Bres?

160. „Jak mají muži Irska orat? Jak mají sít? Jak mají sklízet? Jestli to znáš, budeš ušetřen“. „Řekni jim, jak mají správně orat, správně sít osivo, kdy sklízet“.

161. Tak byl Bres přes původní záměr ušetřen.

162. Nyní v bitvě Ogma, velitel, našel Ornu, meč z Tethry. Ogma vytasil meč z pochvy a vyčistil ho. Poté meč řekl, co se stalo, protože to bylo zvykem mečů té doby, vylíčit skutky, které se staly. A z tohoto důvodu jsou meče na počest vyčištěny vždy poté, co jsou vyndány z pochvy. Navíc byla od té doby kouzla v meči svázána a

intansin. Conid desin dlegaid claidme cíos a nglantai iarna tosluccad. Is de dno forcoméatar brechda hi cloidbib osin amach. Is aire immorro nolabraidis demna d'armaib isan aimsir sin, ar no adraddis airm ó dáinib isin ré-sin & ba do comaircib na haimsire sin na hairm. Is don cloidibh sin rochan Loch Lethglas in lóid-si: Admell maorna uath, etc.

163. Loutar andiaid na Fomore dno Lug an Daghdou Ogma, ar cruitire an Dagda ron-ucsad leo, Uátniu a ainm. Rosaghad ierum a flettech a mboi Bres mac Elathan & Elathan mac Delbaith. Is ann boi in crot for in fraighid. Is si in cruit sin ara nenaisc [in Dagdae] na ceola conna rofograighsetor tria gairm co ndegart in Dagda intan atbert annso sis:

„Tair Daur-dablao,
Tair Coir cetharchuir,
Tair sam, tair gam,
Beola crot & bolg & buinne.“

Dá n-ainm dno batar foran cruit-sin .i. Dur-dabla & Coircethairchuir.

164. Doluid an crot assan froig ierum, & marbaid nónbor, & tanuicc docum an Daghda, & sepainn side a trédhi fora nemithir cruitiri doib .i. súantraigi & genntraigi & golltraigi. Sepainn golltraigi doib co ngolsad a mna déracha. Sepainn genntraigi doib co tibsiot a mna & a macraith. Sepainn suantraigi doib co tuilset an tsluaigh. Is de sén díerlátar a triur slan uaidib ciamadh ail a ngoin.

uchovávána. Toto je důvodem, proč démoni používají zaklínání zbraní před použitím a důvodem uctívání mezi muži, to patřilo mezi samozřejmosti té doby. Loch Lethglas zpíval následující poemu o meči:

163. Lug, Dagda a Ogma šli za Fomoiry, vzali s sebou Dagdova harfenistu Uaithna. Došli k hodovní síni, kde byli Bres mac Elathan a Elatha mac Delbaith. Harfa zde byla pověšena na stěně. To je harfa, ve které Dagda svázal všechny melodie tak, aby nevydala ani hlásku, dokud on je nevyzval rčením:

„Pojď, Daur Da Blao,
Pojď, Coir Cetharchair, pojď, léto, pojď
zimo,
ústa harfy, vaku a dudy! “

Od této chvíle má harfa dvě jména, Daur Da Blao a Coir Cetharchair.

164. Poté harfa přiletěla ze zdi a zabila při tom devět mužů. Dagda přišel a zahrál na ni tři písně, které harfa umí: ukolébavku, radostnou a smutnou skladbu. Hrál jim smutnou skladbu, aby jejich ženy a chlapci plakali. Hrál jim radostnou píseň, aby se jejich ženy a chlapci smáli. Hrál jim ukolébavku, aby hostitelé usnuli. Pouze tři z nich utekli bez úrazu, i když je chtěli zabít.

165. Dobert an Dagda diu laiss [gap: omission in original] tria géim na dairti dobreth dó ara soethar. Ar intan rogesi a gaimmain rogeltatar cetri Erinn uili doneoch bertatar Fomore dip ina cios.

166. Iar mbrisiud ierum an catha & iar nglanad ind air, fochard and Morrigan ingen Ernmais do tascc an catha sin & an coscair moai forcoemnocair ann do rigdingnaib Erenn & dia sidhcairib & dia ard-uscib & dia inberaiph. Conid do sin innesus Badb aird-gniomha beus. 'Nach scel laut?' ar cach friaise ann-suide:

Sith co nem.
Nem co doman.
Doman fo nim
Nert hi cach, etc.

167. Boi si iarum oc taircetul deridh an betha ann beus & oc tairngire cech uilc nobíad ann & cech teadma & gach diglau;

conid ann rocachain an laid se síis:

Ni accus bith nombeo baid,
sam cin blatha,
beti bai cin blichda,
mna can feli, fir gan gail,
gabala can righ, feda cin mes,
muir can torad, sen saobbretha,
brecfásach mbrithioman,
braithiomh cech fer,
foglaid cech mac.
Ragaid mac il-ligie a athar,
ragaid athair al-ligi a meic,
cliamain cach a bratar,
olc aimser.
immera mac a athair, imera ingen a máthair.

165. Dagda přivedl s sebou dobytek, který vzal Fomoirům za pomoci bučení jalovice, kterou dostal za svoji práci. Byla to daň Fomoirů, a začal je pást.

166. Po bitvě dosáhl uznání a slávy, a masakr byl tím omluven, a Morrigan, dcera Ernmas, pokračovala v oznámování bitvy a velkého vítězství, které nastalo až do nebeských výšek, davům, hlavním vodám a pohořím. A to je důvod, proč Badb stále vypravuje o velkých skutcích „Máte nějaké novinky?“ ptají se jí všichni.

Nebe na zemi.
Země pod nebem.
Pevnost v každém.
Šálek velmi plný.
Mír nebi.

167. Ona také prorokovala konec světa, předpovídající veškerá zla a pomstu, které nastanou.

Zpívala následující píseň:

Já nevidím svět, který by mne těšil:
Léto bude bez květů. Skot bez mléka.
Ženy budou bez skromnosti. Muži bez chrabrosti.
Království bez krále.
Lod' bez stožáru. Moře bez produktů.
Falešné rozsudky starých mužů.
Falešné precedenty právníků.
Každý muž bude zrádce. Každý syn zradí svého otce. Syn půjde do postele svého otce.
Otec půjde do postele svého syna.
Bratr proti bratru v bezpráví.
Bude usilovat o ženu v jeho vlastním domě...
Zlé časy nastanou.
Syn bude klamat svého otce. Dcera bude klamat svoji matku.

Válka je ústředním motivem popisovaného mýtu. Hrdinové se stávají hrdiny ve chvíli, kdy bezpráví ve formě nájezdů Fomoirů (obr.č.2) hrozí božskému lidu bohyně Danu. V průběhu příběhu postupně mapujeme jednotlivé postavy. Jedná se o postavy hrdinů i obyčejných lidí, řemeslníků, bohů. Příběh je napsán v jednotlivých částech, které jsou od sebe odděleny číslovanými odstavci. Jedná se o konkrétní promluvu nebo řeč, tzv. parole. Zde je důležitý děj, který je sdělen v určité chvíli. Děj se v něm odehrává nyní, na konkrétním místě, s konkrétními aktéry. Z prvního pohledu by se mohlo zdát, že jednotlivé číslované odstavce na sebe navazují pouze čísly, děj však ne zcela přesně. Jednotlivé části jsou napsány a seskládány tak, aby bylo možno pojmout skutečně veškeré stěžejní momenty nejen bitvy samotné, ale především činnosti, které bitvu nejen provázely, ale i předcházely. Jsou mapovány a představeny sociální vztahy dananské společnosti, vztahy mezi jednotlivými aktéry a zároveň vztahy mezi národy jako celky.

V odstavcích jedna až devět nalézáme popis dananské společnosti a základní informace o božských – magických attributech, které definují tuto společnost jako takovou. Popis bitvy je barvitý, v některých momentech zachází do podrobného líčení detailů. Některé odstavce obsahují i text, který nebyl publikován, avšak překladatelka Elizabeth A. Grey přeložila i tyto části do anglického jazyka. Jedná se o část, ve které se setkává Dagda s mladou ženou v lese (viz. odst. č. 93), ve které se uvádí:

Jeho dlouhý penis byl odkrytý. Měl dvě boty z koňské kůže se srstí na povrchu. Jak šel dál, uviděl před sebou dívku, dobře vypadající mladou ženu s krásnou postavou, s vlasy v nádherných copech. Dagda po ní zatoužil, ale byl bezmocný kvůli svému břichu. Dívka se mu začala posmívat a potýkat se sním. Mrštila jím tak, že zapadl zadkem do díry v zemi. Podíval se na ni zlostně a zeptal se: „ Co chceš, děvče, za to, že mne mi pomůžeš zpět na cestu?“

„Za to mne odnes na zádech zpět do domu mého otce.“

„Kdo je tvůj otec?“ řekl.

„Já jsem dcera Indecha, syna De Domnann,“ řekla.

Padla na něj znovu a srazila jej tak tvrdě, že brázda okolo něj se naplnila extramenty z jeho břicha a ona se mu třikrát vysmála. Řekl, že před hostinou by na něj nikdo, nesměl zavolat jeho vlastním jménem. Všechny kameny z něj vypadly a on řekl, že to byly jeho varlata, která z něj spadla. Dívka na něj skočila a bila ho přes zadek, její kudrnaté ohanbí se odhalilo. Dagda získal milenkou a oni se milovali. Od té doby je na místě, kam přišli, značka Strand Beltraw. Dívka mu poté řekla, „Ty půjdeš do bitvy i přes všechny překážky.“ „Zajisté, půjdu“, řekl Dagda. „Nepůjdeš,“ řekla žena, „protože já budu kamennou horou na každém brodu, přes který půjdete, a nevidíte na cestu. Okolo mne nepůjdeš, dokud nepovolám Tethra od valů, protože já budu obřím dubem v každém brodu a každém průchodu, který budeš chtít překročit“.

„Já opravdu půjdu okolo,“ řekl Dagda. „Značka mojí sekery zůstane v každém dubu navždy.“ (A člověka upozorňuje značka Dagdovy sekery), „nezadržíš mne. Budu šlapat na každý kámen a stopa mojí paty zůstane na každém kameni navždy“.

Je patrné, že text neobsahuje vulgarismy jako slova, ale děj by se mohl zdát býti někomu vulgárním.

Pokud budeme studovat mýty dalších indoevropských národů, nalezneme i další mýtické bitvy. Určité podobnosti jsou jedním z témat studia srovnávací mytologie.

4.6 Trójská válka

Starověké Řecko a řecká mytologie jsou problematičtým studijním materiálem, ačkoliv by se mohlo zdát, že je to opačně. Řecká kultura je specifická v celoevropském měřítku. Vyznačuje se proplétáním kultur. Problematika studia řecké mytologie tkví v nedostatku materiálu celkově. Především absence náboženských textů je ústředním problémem studia řecké mytologie. Písemné prameny, které zanechali staří Řekové z období kolem roku 1200 př. n. l., jsou epické básně, v nichž zcela chybí náboženské téma, a

dalším takovým zdrojem informací jsou palácové inventáře a soupisy obětních darů, které mají zcela minimální vypovídající hodnotu v náboženském životě starých Řeků [Puhvel 1957:153].

Řekové si uchovali celé tři tisíciletí vlastní nepokřivenou identitu a řecký jazyk je jedním z nejarchaičtějších jazyků indoevropské rodiny [Puhvel 1957: 155].

Homérova Trója, fenomén mytologie. Fascinující fenomén, který se mnoho badatelů snažilo rozluštit a především ztotožnit s archeologickými nálezy ze sedmdesátých let devatenáctého století. Město leží na severozápadě tureckého území. Objev H. Schliemanna, německého archeologa, v devatenáctém století byl dlouhou dobu považován za nález bájného města, kde se odehrála bájná bitva, jejíž součástí byl zástup hrdinů, bohů a polobohů. Při zmíněném archeologickém výzkumu bylo odryto několik vrstev historických měst, v šesté vrstvě byl učiněn nález, který byl datován cca do období mykénského, které bylo ztotožňováno s obdobím Homérovy Tróje.

Starověká válka o město Tróju je bitvou – válkou, která se stala mýtem a základem řecké mytologie. Válečná Homérova epopěj Iliada, jejíž je báje součástí, se podle dostupné literatury měla odehrát někdy kolem roku 1200 př. n. l., nejsou však známy přímé důkazy o její existenci. Ilias je napsána jako typická antická poezie. Trójská válka je tedy báje o dobývání města Tróje řeckými bojovníky.

Epos začíná slovem „ménis“. To značí hněv. Každá válka je hněvem, a každý hněv má svůj důvod. Důvodem války o Tróju byly především intriky olympských bohů. Druhým, neméně důležitým důvodem byl únos krásné Heleny, manželky krále Meneláa. Helenu unesl Paris, mladík, který byl Sibylou předpovězen ke zničení Tróje. Měl být jako malé dítě zabit, ale jeho otec Priamos to nedokázal udělat, pohodili tedy dítě v lese. Ujal se ho správce stád Agelaos a dítě vychoval. Ústředním motivem byl spor o krásu mezi bohyněmi Hérrou, Afrodítou a Athénou. Bohyně sváru věnovala jablko vítězce této soutěže krásy. Spor měl rozhodnout právě krásný a statný Paris. Bohyně za

rozhodnutí naslibovaly Paridovi spoustu věcí. Mezi jinými i lásku nejkrásnější ženy světa Heleny, manželky Meneláa, krále Sparty. Paris souhlasil a vybral Afrodítu a slíbenou Helenu. Tu však musel unést, Menelaos se jí nechtěl vzdát. Helena se do Parida zamilovala a odešla s ním do Tróji. Menelaos se obrátil o pomoc ke svému bratrovi Agamemnónovi a společně vytáhli s vojskem na Tróju. Homér popisuje množství mužů a lodí, které se vydali dobývat bájně město. Uvádí 1144 lodí, muži byli vzati z Athén, Sparty, Mykén, Ithaky, Kréty, Rhodu, a dalších koutů Řecka. Doslova celé Řecko vytáhlo proti Trójánům. Mezi bojovníky byla taková jména jako Odysseus z Ithaky, Achilleus, Patroklos a jiní. Město bylo však dobře opevněno, a jinak než Istí nemohlo být dobito. Zajímavé je rozložení božského pantheonu, který se staví na stranu Trojanů i Řecka. Tabulka č. 1 čítá přehled postav, a zcela jasně ukazuje, na které z nesvářených stran která z nich stojí.

Vzhledem k tomu, že válka trvá již devět let a není naděje na její konec, je použita lest, kterou vymyslí Odysseus z Ithaky. Je sestrojen dřevěný kůň, do kterého se ukryje množství nejlepších bojovníků Řecka a kůň je ponechán za branami Tróje. Řekové naoko odejdou a obránci Tróji zavezou koně do útrob města. V noci bojovníci vyjdou ven, otevřou brány a pobijí ochránce města. Na pozadí válečné vřavy se odehrávají osobní přátelství a tragédie. Například přátelství Achillea a Patrokla. Patroklos si oblékne po dohodě zbroj svého přítele Achillea, neposlechne jeho rad a naslouchá intrikánským našeptavačům z řad bohů, aby útočil na Trójany. Protože má na sobě zbroj nenáviděného Achillea, není od něj k rozpoznání, je napaden Hektorem a zabit. Achilleus přísahá pomstu, nechá si ukovat novou zbroj od Hefaistose a setkává se s Hektorem v boji, kde Hektora zabije. Achilleus zarmoucen Patroklovou smrtí a zaslepen nenávistí, zohaví Hektorovo tělo a nedovolí jej pohřbít. Až vyjednávání krále Priama, zaplacení výkupného za mrtvé tělo Hektora, ukončí válku a utrpení všech zúčastněných. Epos končí Hektorovým pohřbem.

Homérovo dílo Ilias, jehož je Trójská válka součástí, je nesmírně vzácné, a je velmi významnou součástí nejen literatury, ale i náboženství a

mytologie. Epos, báseň o Íliu, jak je název překládán, je jedno z nejrozsáhlejších děl, které se v tak obrovském rozsahu zachovalo do dnešních dnů [www.spisovatele.cz/homer].

Množství spisovatelů se snažilo epos přeložit. Nejzdařilejším je však překlad autora Otmara Vaňorného. Otmar Vaňorný je autorem celosvětově uznávaným, jako velmi kvalitní spisovatel a překladatel antické literatury. Popisuje jednotlivé aktéry, jako je např. Hektór, s jejich vlastnostmi a úlohami v eposu [Homér, 1934:VI]. Popisuje také úlohu bohů, jako je např. Zeus. Zeus byl jedním z aktérů, který do bojů z počátku války nezasahoval. Homér popisuje moment, kdy bylo nevyhnutelné, aby Zeus vstoupil do hry a ovlivnil jí svojí přítomností [Homér, 1934:VII]. Vaňorný upozorňuje na to, že přítomnost každého z účinkujících je nevyhnutelná, důležitá pro příběh a pro jeho pokračování. Věnuje se Hektorovi a Achilleovi a zdůrazňuje jejich nezastupitelnost, hrdinství, avšak poukazuje na to, že bitva nemůže být dokončena, protože z důvodu „...řecké národní hrdosti, která nepřipouštěla, aby nadále Hektór vítězil, dokud Zeus do bojů nezasáhne“ [Homér, 1934:IX]. Autor popisuje velmi detailně jednotlivé hrdiny, ale i vojenské potyčky. Ústředním motivem je však Achilleův hněv, ten je zmiňován v několika zpěvech (např. Zpěv IV).

Boje vrcholí, bohové se naplno zapojili do války. Ve Zpěvu V. se odehrává něco zcela výjimečného. Bohyně boje Pallas Athéna vyzývá boha války Área ke smíru. „Áree, záhubce mužstva, ty krvavý, průlomce hradeb, nemohli bychom nechat lid achajský s Trójany válčit, komu by otec náš Zeus chtěl propůjčit válečnou slávu? My ale ustupme stranou a střežme se Diova hněvu“ [Homér, 1934:100]. Nadále jsou popisovány boje a jejich aktéři. Ve zpěvu XXIII se Homér věnuje Patroklovu pohřbu. Popisuje zármutek a vztek, který jeho pohřeb provází. Popisuje koňské dostihy, pěštní souboje, zápasy, závody v běhu, zápasy kopím, házení diskem, kopím a střelbu z luku. Zpěv XXIV. se věnuje vykoupení Hektorova mrtvého těla a jeho pohřbu. Velmi kvalitně je zpracován slovník jmen, ze kterého jsem vycházela ve svých tabulkách (viz. tab.č.2).

4.7 Komparace dvou starověkých bitev – teoretické přístupy k tématu

Spojení Keltů a starého Řecka je nesporné. Již v předchozích kapitolách jsem se věnovala pohřební mohyle knížete v Hochdorfu z doby halštatské. Nesporným důkazem kontaktů Keltů s Řeky je fakt, že v hrobce bylo nalezeno lehátko, na kterém byl pohřben kníže. Lehátko velmi blízce připomíná lehátka, na kterých probíhala tzv. symposia (hovory při společném pití) ve starém Řecku. Na stěnách hrobky keltského válečníka byly nalezeny rostlinné motivy velmi dobře známé ze starého Řecka. Zmínka o Řecku, respektive o fidchellské stolní hře, kterou hrál Lug v Taře, a která měla pocházet právě z Troje. Samo se proto nabízí srovnání Druhé bitvy na Tuiredském poli a Trojské války.

Řekové byli prvními, kteří se setkali s Kelty. Obdivovali jejich sílu, udatnost, což dokládá i jejich název „Keltoi“ „udatný“ či „cizinec“. Tyto dvě kultury byly velmi rozdílné. Asi největším rozdílem, pomineme-li jazyk a zvyky, je přístup k ženám a matriarchátu. Mezi Kelty byly i bojovnice, což se u Řeků nemohlo stát, pokud se nejednalo o bohyně.

V Dumézilově díle, týkajícího se mýtu a eposu, nalzáme rozčlenění jeho hlavních zjištění do dvou částí. První je velká skupina postav, hrdinů, kteří vlastně v příběhu předvádějí chování bohů a démonů. Druhou skupinou jsou příběhy samotné. Nejvíce používanými jsou příběhy o boji dobra se zlem, popisy bitev, jejich hrdinů, kteří zvítězí v bitvě předem prohrané za pomoci bohů, či jen božských předmětů. Ve všech indoevropských mýtech nalezneme mýtus o zničení a znovuoobnově světa, velké a rozhodující bitvě mezi zlem a dobrem. Odvěký boj dobra se zlem je totiž základní dichotomií mytologických příběhů. Nejen v příbězích keltských, ale i příbězích starých Řeků. Dumézil se domnívá, že v Irské mytologii je velmi dobře použitelný model společnosti odvoditelný z trojfunkčního systému, který ve své knize Mýtus a epos popisuje a dokazuje korelací právě na indoevropské tradici.

Tabulka č.1 - Porovnání funkcí keltských a řeckých bohů.

Keltští bohové	Řeční bohové	Funkce, paralely
Dagda	Zeus	Otec bohů, nejvyšší vládce božského lidu.
Lugh	Apollón	Sluneční božstvo, světlo, jas, řád.
Brigid	Héra	Matka bohů.
Goibniu, Luchta, Credne	Héfaistos	Bůh kovář, bůh ohně truhlář, klempíř, zajišťovali zbraně ve válce zbraně.
Morrígan	Athéna	Bohyně války, obě trojičná funkce.

Irská literární tradice má mnoho hrdinů. Kladných či negativních. Proto je možné toto období nazývat herojským věkem. Primární koncepcí herojské literatury je hrdina – aktér [MacCana 1970:97]. Jednotlivé aktéry popsané v keltském i řeckém mytologickém příběhu znázorňuje tabulka č.2. Jejich analogie jsou naznačeny v tabulce jednoduše, důraz je kladen na přehlednost a jednoduchost.

4.7.1 Narození hlavního hrdiny

Narození Brese Eochu jako hlavního hrdiny na straně Fomoirů, provázela událost, která neměla nic společného s normálním narozením dítěte. Událost vykazuje démonické vlastnosti. Bres byl zplozen nadpřirozeně krásným příslušníkem fomoirského národa Elathanem, je to fomoirský král, který vládne nadpřirozenou silou. Spojí se se ženou národa bohyně Danu, příslušnicí božského lidu. Je tedy logické, že Bres je obdařen některými vlastnostmi po svých rodičích. Během sedmi let vyrostl, na rozdíl od svých vrstevníků, dvakrát rychleji. Jeho protivníkem je Lugh Lámfhota, který se narodil dceři démonického Balora Zlookého, stejně jako Bres, za magických okolností. Byl předpovězen k tomu, aby zabil svého dědečka Balora v boji. Proto se podle Balora neměl nikdy narodit a Balor si svou dceru Ethniu velmi krutě hlídal, ale nepovedlo se mu to. Narození Brese je magické a vykazuje nadpřirozené vlastnosti. Naproti tomu řecký hrdina Achilleus se narodil jako

syn mořské nymfy Thetis, která jej ponořila do řeky Styx, aby jej obdařila nadlidskou vlastností – nesmrtelností Jeho nepřítelem byl silný a statečný Hektor, krásný a urostlý, vykazuje též nadlidskou sílu. Narodil se jako syn trojského krále a jeho manželky Hekabé. Nebyl tedy bohem.

4.7.2 Osud hrdiny

Osud Brese byl stanoven ve chvíli zplazení. Ve chvíli, kdy král Fomoirů, jeho otec, vyslovil jeho osud, a vysvětlil vše Eithne, a bylo tak učiněno. Osud Lughy byl stanoven ve chvíli vyslovení předpovědi smrti Balora. Podobnost v osudu obou hrdinů je zcela jasná. Osudem Achillea byla válka trojská a porážka Trojanů.

4.7.3 Funkce hrdiny

Bres má funkci královskou. Původně obsadil po nekompletním Nuadovi královský trůn Danannů, po sesazení odešel k Fomoirům a vedle svého děda vyrazil proti Danannům. Byl předurčen ke způsobení války a trvalé porážce Fomoirů. Jeho nejdůležitější funkcí bylo však to, že naučil Dananny cyklickému pěstování plodin a správnému hospodaření v určité období. Lugh byl královským potomkem, který mohl uplatnit svůj nárok na královský majestát, byl znalcem devíti řemesel, mezi jinými i skvělým válečníkem, který byl předurčen zabít v boji svého dědečka a ukončit válku, zajistit tím Irsku vytlačení Fomoirů – démonů ze země. Funkce Achillea je být válečníkem, který je hlavní silou na straně řeckých vojsk. Hektor je hrdinou, který je určen jako ochránce města Tróje, zároveň je určen jako odpůrce Achillea. V eposu jsou vyzdvihovány jeho kladné vlastnosti, příběh je bez něho nemožný. Je Achilleem zabit. Na rozdíl od Tuiredské bitvy nezvítězí zde právo, obě bitvy však přinášejí velké množství mrtvých. Jako v každé válce, ať vedené z jakýchkoliv příčin, jsou oběti nezbytnou součástí děje. Dobré časy však nečekaly po válce ani jeden z národů. Přicházejí další a další války, národy trpí.

4.7.4 Zjev hrdiny

Fyzický zjev Brese je až nadlidsky krásný. Má veškeré předpoklady k tomu, aby byl vzorem všeho, co je nutné srovnávat a hodnotit. Lugh je hrdinou, který zaslouží také pozornost z důvodu svého vzhledu. Je krásný, urostlý, silný. Oba vykazují nadlidskost a božskost. Achilleus je krásný, statný, bojovný, hrdinný, Hektorovi se nemůže krásou rovnat. Silou vládnou oba stejně. Je však třeba si uvědomit, že Achilleus je potomek nymfy, Hektor je potomek králů. Hektor je mezi vyjmenovanými zvláštností.

4.7.5 Místo konání bitvy

Druhá bitva na Tuiredském poli proběhla na pláni, která byla v minulosti často ztotožňována s některými reálnými místy. Nedaleké město Tara je místo, které ztotožněno bylo. Jedná se o kopec v hrabství Meath v provincii Leinster v Irsku. Leží poblíž řeky Boyne v nadmořské výšce 197m nad mořem. Jedná se o nejvíce velmi ceněnou památku, je na ní umístěno velké množství starobylých památek [cs.wikipedia.org/wiki/Tara]. Spojitost s mýtickou bitvou není bez pochybností, ale nalézt město Trója (obr.č. 12-15), které ve svém eposu popsal Homér, bylo touhou všech archeologů, kteří se tímto tématem zabývali. Při archeologických nálezech bylo na severozápadě Turecka vykopáno starobylé město. Postupným odkryvem bylo objeveno devět vrstev zaniklých měst, které byly stavěny vždy jedno na druhém. Trójská válka se měla uskutečnit dle Homéra kolem roku 1200 př. n. l. v době bronzové. Toto tvrzení podporuje i nález archeologa Manfreda Korfmanna z univerzity v Cincinnati, který odkryl v příkopu pod městy velké množství nálezů z počátku 12. století př. n. l. Zatím, nebyla spojitost tohoto místa a starověké války prokázána. Bitva na Tuiredském poli trvala 7 let. Vítězství si z ní odnesli Danannové. Fomirové byli poraženi a vytlačeni z Irska. Ve válce trojské, která trvala devět let, byli poraženi Trójané. Město bylo vypleněno. Záměr bohů byl naplněn. Osudy hrdinů však byly na rozdíl od Tuiredské bitvy předem stanoveny. Aktéři války o město Tróju byli pouhými figurkami na pomyslné šachovnici, kde hráči jsou olympští bohové. Zajímavé je, že podobné zbraně

se vyskytují jak u Danannů, tak i u Trójanů. Jedná se o kopí, meč a luk se šípy.

5 ZÁVĚR

Vzhledem k tomu, že Keltové jsou etnikem, které od pradávna obývalo velkou část Evropy, není vůbec podivné, že se nepřeborné množství badatelů zabývá studiem jejich mýtů. V současnosti jsou Keltové v Irsku, Skotsku, Walesu a Bretani. Na jejich území nalézáme množství památek keltské kultury. Keltské náboženství a kultura se staly fenoménem, který láká obrovské množství nejen badatelů, ale i obyčejných lidí. Ať už ke studiu, četbě či jen k zamyšlení.

Jako metodu své práce jsem použila nejen sběr dat, ale i komparativní analýzu. Inspirovala jsem se v díle Puhvela „*Srovnávací mytologie*“ a pokusila se nalézt paralely v mytologii Keltů a Řeků. Komparace dvou starověkých mytologických bitev tak, jak jsem ji nastínila, nebyla vůbec jednoduchým tématem a při psaní jsem narazila na bezpočet problémů. Faktická neexistence božského pantheonu Keltů a složitost řecké mytologie byla významnou překážkou při tvorbě mého textu a obsažených analýz.

Z práce je naprosto zřejmé, že hlavní hrdinové mýtu o Druhé Tuiredské bitvě, jsou bohy nebo alespoň bytostmi polobožskými minimálně po jednom ze svých rodičů. Naopak řecký panteon je zcela čitelný, původ postav je naprosto jasný, jasně řečený v průběhu vyprávění. V bitvě na Tuiredském poli jako důvod války shledávám uraženou ješitnost Brese, krále zbaveného královského majestátu a jeho touhu po moci. V Trójské válce je důvodem na první pohled zanedbatelný spor o ženu, ale po bližším porozumění je shledána jako důvod opět ješitnost a uražená pýcha kvůli nevěře ženy vůči králi.

Hlavními hrdiny obou mýtů jsou bohové, jejich božské nebo polobožské děti a jejich spory. Intriky bohů či polobohů jsou na denním pořádku. V irském textu postrádám, na rozdíl od textu řeckého, rozestavení jednotlivých bohů na jednu nebo druhou stranu válečníků. V řeckém textu se jasně pro stranu Tróje postaví část olympského pantheonu, přičemž na druhou stranu pomyslné

barikády se staví jejich oponenti. V keltském textu strany zastupují již dva jasně definované národy bohů na jedné straně a démonů na straně druhé. Není zde potřeba hledat a zkoumat složitě vztahy při hledání paralel v keltské a řecké mytologii. Na Dumézilově díle *Mýtus a epos I. a II.* je možné znázornění takových paralel. Jednotlivé kapitoly se věnují rozboru sociálních vztahů jednotlivých národů či jednotlivců.

Jedinou komplikací při identifikaci a hledání původu postav keltské mytologie může být složitost keltských jmen, což u řeckých není tak obrovským problémem. Možná, že je to způsobeno i tím, že řecké báje a mýty byly ve školách jako součást literatury zařazeny již od prvního stupně základní školy, kdežto keltští bohové se stali pro základní i střední školy velkou neznámou, pominu-li jednotlivý zájem konkrétních žáků či studentů. Mytologie jako taková je součástí vzdělávacích programů škol, ať již základních či středních, zařazena velmi sporadicky a nedostatečně. Literatura pro mladší čtenáře, na kterou jsem při svém studiu narazila, se poměrně úzce omezuje na jméno Eduarda Petišky, který se mýtům o starém Řecku poměrně rozsáhle věnuje. Ke keltské mytologii jsem k literatuře pro školní děti našla velmi málo kvalitních titulů. Jednou z knih byla „*Keltští vojevůdci*“ autora Stewarda a Matthewse. Příběhy, na jejichž motivy byl vyroben celovečerní hraný i kreslený film „*Asterix a Obelix*“ známe, možná všichni z kin nebo televize. Je všeobecně známo, že média zauímají nezastupitelné místo v prezentaci výsledků vědy, jsou jedním z nejpoužívanějších zdrojů vědění současnosti vůbec. Pomocí komunikace skrze média jsme schopni předat informace co nejširší skupině lidí a tím jsme schopni ovlivňovat pohled na věc, kterou prezentujeme. Viditelné je to, v tomto případě, na prezentacích popisů antických autorů, kteří sepsali spisy o Keltech a jejich životě.

K vyhledávání dat jsem použila knihovnu Západočeské univerzity v Plzni, Krajskou knihovnu Karlovy Vary, městskou knihovnu Karlovy Vary. Pro další zdroje bylo potřeba vyhledávat v elektronických zdrojích jako je internet, např. Wikipedie, digitalizované archivy muzeí, internetové stránky Archeologického ústavu Akademie věd v Praze, internetové stránky

Archeologického ústavu ve městě Tjumeň v Rusku, internetové stránky Sacred Texts a kopii originálního textu „*The First Battle of Moytura*“ z časopisu Ériu z roku 1916., dále potom kopii originálního textu „*The Second Battle of Moytura*“, který byl zveřejněn v časopise *Revue Celtique* v roce 1891. Velmi cenným materiálem při analýze textu byla „*Srovnávací mytologie*“ J. Puhvela, Dumézilovo dílo „*Mýtus a epos I. a II.*“, M. Eliadeho „*Mýtus o věčném návratu*“, *Mýty, sny a mystéria*“, dílo P. MacCanny, J. MacKillopa a M.J. Greenové. Pro překlady jsem použila slovník anglicko-český a v neposlední řadě „*Homéru Ilias*“, přeloženou Otmarem Vaňorným z roku 1934.

Studium jednotlivých mýtů i mytologie jako celku je velmi důležitou činností badatelů minulosti i dnešních dnů. Podobnost světových mytologií, tak jako jsou si v základních rysech podobny mytologie Starého Řecka a Keltského světa, je základním rysem vnímání a rozumění mytologii. Ve chvíli, kdy porovnáváme staré mýty, skutečně nacházíme podobnost, kterou si při studiu jedné konkrétní mytologie někdy neuvědomíme. Pouze studiem škály mýtů různých starověkých civilizací můžeme pochopit podobnost zachovaných starých mytologií.

V průběhu psaní této seminární práce jsem si uvědomila, že svět starověké mytologie je velmi složitý organismus. Svět starých Řeků i Keltů je fascinující kapitolou lidských dějin. Lidská paměť je archetypální. Základní jednotkou pro vznik mýtů je archetyp. Je to pravzor, tradicí posvěcená a typická postava, představa, příběh. Ve starověké filosofii je to pravzor (idea) nebo vzorec věcí. Archetypy jsou obrovskou asimilační silou, která transformuje z lidí mýty. Bez mytologie a mýtů bychom dnes neměli co zkoumat a nebyli bychom fascinováni jejím obsahem a především složitostí a v neposlední řadě krásou příběhů, které jsou její součástí. Studujme tedy toto dědictví s pokorou a úctou a važme si faktu, že máme nepřebornou, opravdu širokou škálu materiálu, který nám naznačuje, jak se naši předkové stavěli k životu a všemu co skutečně existovalo nebo existovalo pouze jako vysvětlení nevysvětlitelného. Slova jsou nevyčerpatelným zdrojem kouzel. Dokážou zabít i léčit. Buďme vděční všem našim předkům, kteří veškeré tato slova, ve

kterých se zrcadlí dávné příběhy, zapisovali a uchovali je tak pro budoucí generace.

Jsem si naprosto vědoma toho, že jsem obsahově překročila maximální povolenou délku bakalářské práce. Avšak bez vložení přeloženého textu by následné kapitoly ztrácely smysl. Proto jsem také zmenšila písmo překladu na velikost dvanáct namísto použité velikosti písma 13.

6 RESUMÉ

This thesis is concerning Celtic mythology. It was developed as comparison of the Midlands mythological text „*Cath Tánaiste Maige Tuired*“ and battle from Greek history, the Trojan war, followed by descriptive analysis of the proper nouns and the topographic names. Most important archaeological and written sources regarding insular and continental Celts are described. The thesis concerns also Irish and Early Medieval literature, those sources are important for studies of the ancient myths. These sources are very valuable for understanding of the Otherworld, system of deities and their interpretation.

The thesis contains translation of the original text to Czech language, for which already published English translation from year 1891 was used. Next step was study and sorting the information and documents concerning given subject. It was necessary to study and sort theoretical approaches to the subject as well. The attempt to choose and consider only serious literature authors was made. As most important help during the study creation were considered books „*Keltské bájesloví*“ and „*Dictionary of Celtic Mythology*“ from J. MacKillopa, V. Zamarovsky's „*Bohové a hrdinové antických bájí*“. Information contained in those books is very valuable material for study of the Celts and Greeks, their mythology and religion.

Irish legends provide many interesting information about Celtic mythology. Myths were preserved in oral administration and they were drafted until 19th century. The Otherworld is cornerstone of the Celtic religion the same way as the Underworld is for the Greeks. The place where used to live the gods and other supernatural entities. It was hidden world where souls of the dead were dwelling until new body was found for them by Celtic and by the Greeks they stayed there and they lived their next eternal life. Celtic Otherworld was reign by god Dagda, the Greek Underworld by god Hades. Now the Dagda is the character we found in mythological story of the Second Battle of Mag Tuired. Hades is one of the actors of Trojan war. The next ones

of the kind are f. e. Celtic Lugh, Morrígan, Goibniu, Greek Zeus, Hera, Achilleus, Hector, Odysseus and others. Greek pantheon is very well developed, what however cannot be stated with certainty about Celtic gods. The purpose of the thesis was to compare and describe the actors, the venue, the causes and consequences of both wars. The tables containing explanations and descriptions were created by the author of the thesis in order to provide the reader with better comprehension and clarity.

7 POUŽITÁ LITERATURA A ZDROJE

7.1 Použitá literatura

ATKINSON, R. 2009. „*Posvátné symboly.*“ London: Thames & Hudson Ltd.

BARTHES, R. 2004. „*Mytologie.*“ Praha: Dokořán.

BELINGHAM, D. 1996. „*Keltská mytologie.*“ Praha: Volvox Globator.

BIEL, J. 1995. „*Die Siedlung der Späthallstatt /Frühlaténezeit von Hochdorf/ Enz, Kreis Ludwigsburg. In: Fürstensitze, Höhenburgen, Talsiedlungen. Bemerkungen zum zum frühkeltischen Siedlungswesen in Baden-Württemberg. Archäologische Informationen aus Baden-Württemberg*“ Stuttgart.

BIEL, J. 1995 „*Der Keltenfürst von Hochdorf.*“ Stuttgart.

CAMBRENSIS, G. 1998. „*Dějiny a místopis Irska.*“ Praha: Aurora.

DUMÉZIL, G. 1997. „*Mýty a bohové Indoevropanů.*“ Praha: Oikoymenh.

DUMÉZIL, G. „*Mýtus a epos I.*“ Praha: Oikoymenh.

ELIADE, M. 1993. „*Mýtus o věčném návratu.*“ Praha: Oikoymenh.

ÉRIU 8. 1916. „*The First Battle of Moytura.*“

GRAVES, R. 1982. „*Řecké mýty I.*“ Praha: Odeon, nakladatelství krásné literatury a umění n.p..

GRAVES, R. 1982. „*Řecké mýty II.*“ Praha: Odeon, nakladatelství krásné literatury a umění n.p..

GREENOVÁ, M. J. 1998. „*Keltské mýty.*“ Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

HOMÉROS. 1934. „*Homérova Ílias.*“ Praha: Jan Laichter.

LENGYEL, L. 2010. „*Tajemství Keltů*“ Praha: Nakladatelství & vydavatelství Volvox Globator.

LÉVI-STRAUSS, C. 2006. „*Mythologica I. Syrové a vařené.*“ Praha: Argo.

MACKANA P. 1970. „*Celtic Mythology.*“ New York: Peter Bedrick.

MACKILLOP, J. 1998. „*Dictionary of Celtic Mythology*“. Oxford University Press.

MACKILLOP, J. 2005. „*Keltské bájesloví*“. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

MATTHEWS, J., **STEWART**, B. 1996. „*Keltští vojevůdci*“. Brno: Jota.

MINARD, A. 2000. „Pre-Packaged Breton Folk Narrative“ Pp 52 in Amy Hale, Philip Payton (eds.). *New Direction in Celtic Studies*. Exeter: University of Exeter.

PUHVEL, J. 1997. „*Srovnávací mytologie*“. Praha: Nakladatelství Lidové noviny.

REVUE CELTIQUE. 1891. „*The Second Battle of Moytura*.“ (12.52-130.306-308).

ZAMAROVSKÝ, V. 1982. „*Bohové a hrdinové antických bájí*“. Praha: Mladá Fronta.

ZAMAROVSKÝ, V. 2013. „*Bohové a hrdinové antických bájí. Encyklopedie*“. Praha: Deus.

7.2 Internetové zdroje

„*Cath Maige Tuired*.“ [online]. [vid.29.11.2013]. Dostupné z: <http://www.sacred-texts.com/neu/cmt/cmteng.htm>.

Celtic Folklor. [online]. [vid.únor, březen.2014]. Dostupné z: <http://www.sacred-texts.com/neu/celt/index.htm>.

„*Homér*“ [online]. [vid.15.3.2014]. Dostupné z: <http://www.spisovatele.cz/homer>.

Chapter, I. „*The Celts in Ancient History*.“ [online]. [vid.25.2.2014]. Dostupné z: <http://www.sacred-texts.com/neu/celt/mlcr/mlcr01.htm>.

Impellizzeri, A. „*Druidové – šamani Keltů.*“ [online]. [vid.30.3.2014]. Dostupné z: <http://www.akropolis.cz/default.asp?page=document&4=10003119>.

„*Lugh.*“ [online]. [vid.12.2.2014]. Dostupné z: <http://en.wikipedia.org/wiki/Lugh>.

Мец, Ф. И. „*О богатом кельтском погребении середины VI в. до н. э. в Хохдорфе.*“ Вестник археологии, антропологии и этнографии. № 6, Тюмень. [online]. [vid.25.3.2014]. Dostupné z: <http://www.archeologia.ru>.

“*Nuada Airgetlám.*” [online]. [vid.2.2.2014]. Dostupné z: http://en.m.wikipedia.org/wiki/Nuada_Airgetl%C3%A1m.

„*Tara (Irsko).*“ [online]. [vid.11.4.2014]. Dostupné z: [http://cs.wikipedia.org/wiki/Tara_\(Irsko\)](http://cs.wikipedia.org/wiki/Tara_(Irsko)).

7.3 Dokumentární filmy

„*Oběti druidů.*“ [online]. [vid.25.3.2014]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10206431536-obet-druidu/20938254323/>.

„*Troja, legendy a záhady.*“ [online]. [vid.28.3.2014]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10248807971-troja-legendy-a-zahady/21038254546/>.

8 PŘÍLOHY

Seznam příloh:

Tabulka č.2: *Vlastní jména hrdinů a bohů, vystupujících na jednotlivých stranách trójské války* [Homér, 1934:640-680].

Tabulka č.3: *Místopisná jména* [MacKillop 1998].

Tabulka č.4: *Vlastní jména keltských bohů a hrdinů z mytologického příběhu Druhá bitva na Tuiredském poli* [MacKillop 1998].

Obr.č.1: Mapa Irska. [online]. [vid.25.3.2014]. Dostupné z: <http://www.sacred-texts.com/neu/celt/index.htm#ireland>.

Obr.č.2 Fomoriové - John Duncan, 1912. [online]. [vid.25.3.2014]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Fomorians,_Duncan_1912.jpg.

Obr.č.3 Lidé bohyně Danu. [online]. [vid.25.3.2014]. Dostupné z: http://commons.wikimedia.org/wiki/File:The_Fomorians,_Duncan_1912.jpg.

Obr.č.4 Dagda, reliéf vyškrabaný do pískovce, Cerne Abbas, Anglie. [vid.25.3.2014]. Dostupné z: <http://www.magialuna.net/godt.html>.

Obr.č.5 Dagda, ilustroval Roger Garland. [vid.25.3.2014]. Dostupné z: <http://www.bifrost.it/CELT/Museo/Gaudenzi.html>.

Obr.č.6 Lugh Lámfhota, ilustroval Roger Garland. [vid.25.3.2014]. Dostupné z: <http://www.bifrost.it/CELT/Museo/Gaudenzi.html>.

Obr.č.7 Lugh Lámfhota. [vid.25.3.2014]. Dostupné z: <http://www.sacred-texts.com/neu/celt/index.htm#ireland>.

Obr.č.8 Pahorek v Taře, oblast County Meath. [vid.25.3.2014]. Dostupné z: <http://commons.wikimedia.org/wiki/File:Collinaditara.jpg>.

Obr.č.9 Tara a kámen osudu „Lia Fál“, na hoře v Taře, oblast County Meath. [vid.25.3.2014]. Dostupné z: <http://irsko.svetadily.cz/clanky/hill-of-tara-misto-opredene-legendami>

Obr.č.10 Lugh Lámfhota, „Sluneční bůh“, autor Raven Grimassi. [vid.25.3.2014]. Dostupné z: <http://www.dryaddesign.com/all/catalog/lugh.php>.

Obr.č.11 Achilles obvazuje rány Patroklovi, 5.století př. n. l. [vid.25.3.2014].

Dostupné z:

http://www.bc.edu/bc_org/avp/cas/ashp/NEWhp252/portnov/achilles.html.

Obr.č.12 Trója, Turecko – rozvaliny města. [vid.25.3.2014]. Dostupné z:

http://www.aldebaran.cz/actions/2006_TEE/diary/pages/14.html.

Obr.č.13 Trója, Turecko. [vid.25.3.2014]. Dostupné z:

<http://encyklopedie.divoch.info/cs/Tr%C3%B3ja>.

Obr.č.14 Trójské hradby, Troja, Turecko. [vid.25.3.2014]. Dostupné z:

<http://encyklopedie.divoch.info/cs/Tr%C3%B3ja>.

Obr.č.15 Trója, Turecko. [vid.25.3.2014]. Dostupné z:

http://kral.astronomy.cz/foto/turecko06/img/IMG_1038.JPG.

Obr.č.16 Rekonstrukce vnitřního pohledu pohřební komory knížete v Hochdofu. [vid.25.3.2014]. Dostupné z:

http://www.ipdn.ru/rics/va/_private/a6/92-104-mec.pdf.

8.1 Tabulky

Tabulka č.2 – vlastní jména hrdinů a bohů, vystupujících na jednotlivých stranách trojské války (řazeno dle abecedy).

Troja	Řecko
Afrodita , řec. Afrodíté, bohyně lásky a krásy, dle Homéra dcera boha Dia a bohyně deště Dióny. Dle Hésioda se zrodila z mořské pěny.	Agamemnón , mykénský král, bratr Meneláa. Vznešený, hrdý, ješitný, sobecký, velitel achajských vojsk. Radil Meneláovi.
Apollón , bůh světla a slunce. Ochránce života a pořádku, neomylný věstec a střelec, svými střelami devastoval řecké vojsko, jeho střely jim přinášely mor. Řídil Hektorovu ruku při zabití Patrokla, ten si však dle zbroje myslel, že jde o Achillea. Byl to syn Létó a Dia. Sestrou mu byla Artemis.	Achilleus , největší achajský hrdina v trojské válce. Syn mořské bohyně Thetis a krále Peléa. Zranitelný pouze na patě. Jako dítě ponořen do řeky Styx. Nejlepším přítelem Patrokla. Zabil Hektora, hrdinu trojské strany. Jeho tělo jako pomstu zohavil (obr.č.11).
Áres , bůh války, syn Dia a Héry. Byl bohem válečného vraždění, byl bratrem bohyně války Athény. Nenáviděl řád a klid. Byl nenáviděn bohy i lidmi. Ve válce byl doprovázen syny Deimosem a Fobosem, kteří ztělesňovali děs a hrůzu. Jejich matka byla Afrodita, manželka Hefaista. Byl urostlý a krásný.	Athéna , řecky též Athéné, bohyně války. Byla dcerou Dia. Byla bohyní moudrosti, vítězné a spravedlivé války, ochránkyně práva, bohyně řemesel, umění, spravedlnosti. Není u ní nikde specifikována matka. Jinak Athéna Enoplos (Ve zbrani), Athéna Promachos (Vyzývající k boji), Athéna Niké (Vítězná), ochránkyně Řeků a Athén. Zabránila, aby Achilleus zabil Agamemnóna a tím znemožnil pokračování příběhu.
Artemis , bohyně lovu, patronka lovců, vládkyně přírody, a ochránkyně zvěře. Byla sestrou Apollóna. Manželka nevzhledného Hefaista. Měla dva syny Deimose a Fobose s Áresem. Byla dcerou Dia a Titánky Léty. Bohyně měsíce. Na straně Troji byla z pomsty vůči Agamemnónovi – zabil její oblíbenou laň.	Hefaistos , bůh ohně, kovář, patron kovářů, zbrojář bohů. Syn boha Dia a Héry. Narosil se chromý, byl proto svržen z Olympu. Manžel Afrodity. Na počest Hefaista se slavily každoročně obrovské slavnosti.
Asklépios , byl synem boha Apollóna a jeho milenky Korónidy. Byl lékařem a bohem lékařství. Jeden z mála bohů, který se stal bohem v průběhu svého života, a udělali ho z něj lidé.	Héra , řecky též Héré, dcera Titána Krona a jeho manželky Rhele. Byla sestrou a manželkou Dia. Byla velmi žárlivá. Byla ochránkyně manželství.
Hádes , bůh podsvětí a duchů mrtvých. Syn Titána Krona a jeho ženy Rhele. Bratr Dia a Poseidóna. Jeho království tvořily hranice pěti řek. Styx (řeka zmrazující), Acherón (řeka nářků), Kókytos (řeka zármutku), Pyriflegethón (řeka ohně) a Léthé (temná řeka). Manželkou mu byla Presefona. Patřil mezi nejstarší řecké bohy.	Menelaos , spartský král, bratr Agamemnóna. Manžel Heleny, nejkrásnější ženy světa. Spolu se svým bratrem byl hlavním aktérem války, dal k ní přímý podnět. Byl synem krále Átreia a jeho manželky Áeropy.
Hektór , hrdina, zabil v boji Patrokla, sám byl zabit Achilleem, jeho tělo znetvořeno. Byl synem trojského krále Priama a jeho manželky Hekaby, byl vrchním velitelem trojských vojsk. Byl vzrostlý, krásný, silný, chrabrý a ušlechtilý. Byl uznáván i nepřáteli. Jeho manželkou byla Andromacha.	Odysseus , král ostrova Ithaky. Byl synem hrdiny Láerta a jeho manželky Antikleie. Je statečný, vytrvalý, hrdinný, chytrý. Obrovskou měrou přispěl k porážce Troji. Hrdina, který byl popisován Homérem v eposech Ilias a Odyssea.
Helena , manželka Meneláa, unesena princem Paridem. Nejkrásnější žena světa, byla příčinou trojské války. Byla dcerou boha Dia a spartské královny Lédy. Byla vybrána při soutěži krásy bohyň jako hlavní cena pro Parida.	Palamédes , syn euboiského krále Naupliana a jeho manželky Klymeny. Byl básníkem, vynálezcem. Vynalezl míry a váhy, písmena, hry v kostky, vojenské hodnosti. Byl křivě obviněn Odysseem, poté byl ukamenován k smrti. Stal se první obětí justičního omylu.

Paris , bájný hrdina, krásný, unesl Helenu trojskou. Byla nejmladším synem trojského krále Priama a jeho manželky Hekaby. Jedním z původců trojské války. Stal se prvním porotcem soutěže krásy mezi bohyněmi. Jeho druhým jménem bylo Alexandros. Toto je jediné jméno, které je potvrzeno archeologickým výzkumem a historickými dokumenty, vyskytuje se ve starověké smlouvě.	Patroklos . Hrdina, syn krále Menoitia z Opúntu a jeho manželky Sthenely, přítel Achillea. Byl zabit Hektórem, protože si oblékl Achilleovu zbroj. Byl milý, vlídný, přímý, čestný (obr.č.11).
Priamos , trojský král, manželkou mu byla Hekaba. Byla synem krále Láomedonta a jeho manželky Leukippy. Byl posledním trojským králem. Měl padesát synů.	Poseidón , bůh moře. Byla synem Titána Krona a jeho manželky Rheie. Byl jedním z nejmocnějších bohů. Bratr Háda a Dia. Jeho atributem byl trojzubec.
Zeus , Nejvyšší představitel olympských bohů. Manžel Héry, která byla zároveň jeho sestrou. Syn Titána Krona a jeho manželky Rheie. Bratr Poseidona a Háda. V mládí se vzbouřil proti svému otci. Sídlil na Olympu. Byl velmi promiskuitní, měl obrovské množství dcer a synů.	Thetis , byla dcerou mořského boha Nérea a jeho manželky Dóridy. Byla především matkou Achillea. Ona ho máčela v řece Styx, aby ho ochránila před Diem. Byla krásná, dobromyslná a vlídná. Ne byla nikdy šťastná. Manželem jí byl fthijský král Péleus.

Tabulka č.3 – Místopisná jména .

Mag Tuired	Tuiredská planina, pole, místo, kde se odehrály dvě bitvy keltské mytologie.
Falias, Gorias, Murias, Findias.	Čtyři města, ve kterých žili čtyři druidové, od kterých se lidé bohyně Dany naučili magii. Z těchto měst pocházely největší poklady Danannů.
Arran, Islay, Rathlin	Ostrovy, na kterých se usadili Fir Bolgové, kteří uprchli po porážce Danannů.
Lough Derg, Lough Luimnig, Lough Corrib, Lough Ree, Lough Mask, Strangford Lough, Belfast Lough, Lough Neagh, Lough Foyle, Lough Gara, Loughrea, Marloch., Liffey, Suir	Dvanáct největších jezer v Irsku, která měla být využita silou čaroděje - šenkýře – proti Fomoirům. Voda v nich by byla pouze pro Dananny, Fomoirové by trpěli žízní.
Bush, Boyne, Bann, Blackwater, Lee, Shannon, Moy, Sligo, Erne, Finn, Liffey, Suir	Dvanáct největších řek v Irsku, které měly být čaroději začarovány, aby Fomoirové trpěli žízní, zatímco by Danannové měli vody dostatek.
Lia Fál	Kamenný sloup, označoval střed Irska, na něm byli korunováni všichni králové Irska. Umístěn v Taře (obr.č.9)
Eire, Hebridy	Termíny pro Irsko (obr.č.1)
Slieve League, Denda Ulad, Mourne Mountains, Bri Erigi, Slieve Bloom, Slieve Snaght, Slemish, Blaisliab, Nephin ountain, Sliab Maccu Belgodon, Curliou hills a Croagh	Hlavní pohoří Irska, která byla připravena za pomoci síly čaroděje Mathagena bojovat proti Fomoirům.
Tara (Temaira)	Bájně město, ve kterém sídlili králové (obr.č.8), umístěn i Kámen osudu.

Tabulka č.4 – Vlastní jména keltských bohů a hrdinů z mytologického příběhu Druhá bitva na Tuiredském poli (řazeno dle abecedy).

Vlastní jména	Popis, vlastnosti, etymologie
Airmid , Airmed, Airmedh (ir. Airmed)	Dcera Diana Cechta, sestra Ciana, léčitelka, znalkyně bylin. Asistovala svému otci a bratrovi při léčbě ruky krále Nuadu. Je spojována s klasifikací léčivých bylin. Avšak po smrti Ciana Dian Cecht byliny pomíchal, od té doby je nemocí velké množství a některé nelze léčit.
Balor , Balar, Bolar	Vnuk Neta, král Hebrid, řečený „Zlooký“ Jedno oko měl smrtící, Při otevření vše spálilo. Byl králem Fomoirů, pirátů a banditů, ďábelských stvoření, která přišla do Irska přes moře.
Badb , Badhbh, Baobh, Bave, Badh Catha Catha	Bohyně války Lidu bohyně Danu. Setra Machy a Morrígan. Trojičná bohyně Morrígna.
Bres , Breas, Bress, Bres Eochaid	Jinak také „krásný“, syn krále Fomoirů Elatha mac Delbaith, král Tuatha De, napůl Tuatha De a napůl Fomoirský, Jedna z hlavních postav Tuiredské bitvy. Je vnukem Balora. Rozpoutal Druhou bitvu na Tuiredském poli.
Brigit , Brighit, Brid, Brigid, Briid	Je předkřesťanskou irskou bohyní. Dcerou boha Dagdy, je ústřední postavou a matkou všech bohů. Patronka básníků, čarodějů, lékařů, kovářů, úrody. V pozdějších dobách se stala jednou z patronů Irska, spolu se sv. Patrikem. Jméno je překládáno jako „vznešená“.
Camall mac Fiagail	Strážný v Taře, rozmlouval u brány města s Lugem o jeho schopnostech.
Camall mac Riagail	Druhý ze strážných v Taře, rozmlouval u brány města s Lugem o jeho schopnostech.
Cian	Syn Diana Cechta, léčitel, bratr Airmed. Zabit vlastním otcem ze žárlivosti. Podílel se na vyléčení krále Nuadu, nahradil mu chybějící ruku rukou stříbrnou. Příslušník Lidu bohyně Danu.
Credne , Creidne	Božský kovář, bratr Luchty a Goibnia. Koval zbraně pro Dananské vojáky. Zbraně byly vyrobeny tak, že nebylo možné před nimi utéci. Tvořil božskou triádu spolu se svými bratry.
Cridenbel	Satirik, slepý muž, využíval Dagdovy dobroty, zemřel na polknutí zlatých mincí v Dagdově jídle. Dagda byl nucen se ho zbavit lstí, aby přežil. Hlady chřádnul.
Dagda , Dagda Mór, Daghdha, Dagdae, Daghdha, (ir. Dag, good).	Také Eochaid Ollathair „Otec všeho“, Ruad Rofhessa „Pán vědomostí“, Deirgderc „Slunce Vrcholný představitel národa Tuatha De Danannů, také nazývaný „Dobrý bůh“. Byl velký jedlík. Vlastní kotel hojnosti (obr.č.5). Vlastní také palici, kterou pohnout umí pouze několik mužů. Je symbolem plodnosti. V některých

	textech je nazýván synem Ethne, matkou Luga. Je nejvyšším představitelem zászvětí, vítá v něm příchozí ze světa lidí.
Danu , Dana, Ana	Spekulativní jméno matky bohů kontinentálních Keltů. Synonymem maďarské Duny, německé Donau, welšské Dón, egyptské Danube.
Dian Cecht, Dián Cécht, Dían Cécht	Otec Airmed a Ciana. Léčitel, velmi žárlivý, zabil vlastního syna ze žárlivosti na jeho léčitelské znalosti. Léčil bojovníky ve Druhé bitvě na Tuiredském poli. Vrcholný představitel lékařů a léčitelů Lidu bohyně Danu.
Esras	Čaroděj, druid, žil ve městě Gorias.
Ethne , Eithne, Eithliu, Ethlenn, Ethniu	Irská bohyně, Matka Luga, manželka Ciana mac Cechta, dcera Balorova.
Goibniu , Goibhniu, Goibne, Guibne, Goibnenn, Gaibnenn, Gobnenn, Gobniu	Bůh kovář, bratr Credna a Luchty, spolu tvoří triádu bohů, kteří pracovali na přípravě zbraní pro danannské vojáky.
Lug Lámfhota, Lugh, Luga, Lámfada, Lámfhada, Lámfhada, Lug Lormansclech, také nazýván Samildanach nebo Ildánach,	Sluneční bůh, znalý devatero řemesel a umění, syn Ciana, syna Diana Cecht a Ethny, dcery Balorovy. Je nevlastní syn Tailtie, dcery Magmora, krále Španělska, a Eochaida Garb mac Duach, nazýván také Samildanach – válečník. Vrcholný představitel keltských bohů (obr.č. 6 - 7,10).
Luchta	Bůh ohně, bratr Goibnia a Credneho. Spolu tvořili triádu bohů, kteří připravili zbraně Danannům.
Mac Oc Corniga	Dagdův přítel, pracoval s Dagdou v příkopu na stavbě Bresovy pevnosti, radil Dagdovi ve věci se slepým Cridenbelem.
Macha	Bohyně se třemi identitami. Spolu s Morrígan a Badb tvoří základní trojici bohyň – žen. Typická ukázka trojičnosti bohyně, kterou analyzoval J.Dumézil. Mají jen jedno tělo, každá z nich využívá tělo určitý čas. Spojena s kultem koní, promiskuitním chováním.
Miach	Syn Diana Cechta, léčitel, zabit vlastním otcem ze žárlivosti. Na jeho hrobě vyrostly léčivé byliny.
Morfesa	Čaroděj, druid, žil ve městě Falias.
Morrígan , Mórrígan, Morrighan, Mór-Ríogain, Morrígu, Morrígu,	Irská bohyně, negativní role, věštky smrt. Často zobrazována jako stará vráštřitá žena, která hlídá brody, kde pere košile od krve mrtvých bojovníků. Představuje trojičnost irské bohyně. Také označována jako velká královna. Bohyně války, tvoří spolu s Badb a Machou trojici stěžejních bohyň.

Nuadu Airgetlám, Núadu, Argatlám	Král Lidu bohyně Danu, je bohem, který v první bitvě na Tuiredském poli přišel o ruku, později získal od Diana Cechta ruku stříbrnou. Byl vlastníkem meče z města Findias. Je zabit v Druhé bitvě na Tuiredském poli Balorem. Byl slunečním božstvem, nahrazen Lugem.
Ogma , Oghma, ermait, Grianainecht	Syn Laina, bůh válečník, řečník, je mu přisuzován vynález ogamského písma. Měl dvě tváře, jednu básnickou, druhou válečnickou. Byl vlastníkem kouzelné harfy, která byla použita Dagdou a Ogmou v bitvě. V galském (kontinentálním) panteonu irskému Ogmovi odpovídal Ogmios [MacKillop 2005: 69-70].
Semias	Čaroděj, druid, žil ve městě Murias
Uiscias	Čaroděj, druid, žil ve městě Findias

8.2 Obrazová příloha

Obr.č.1 – Mapa Irska

Obr.č.2 - John Duncan, 1912 – Fomorioré

Obr.č.3 – Lidé bohyně Danu, ze kterých se později stali elfové a víly.

Obr.č.4 – Dagda, reliéf vyškrabaný do pískovce, Cerne Abbas, Anglie.

Obr.č.5 – Dagda, ilustroval Roger Garland

Obr.č.6 – Lugh Lámfhota, ilustroval Roger Garland

Obr.č.7 – Lugh Lámfhota

Obr.č.8 – pahorek v Taře, oblast County Meath

Obr.č.9 – Tara a kámen osudu „Lia Fáil“, na hoře v Taře, oblast County Meath

Obr.č.10 - Lugh Lámfhota, „Sluneční bůh“, autor Raven Grimassi.

Obr.č. 11 – Achilles obvazuje rány Patroklovi, 5.století př.n.l.

Obr.č.12 –Troja, Turecko – rozvaliny města

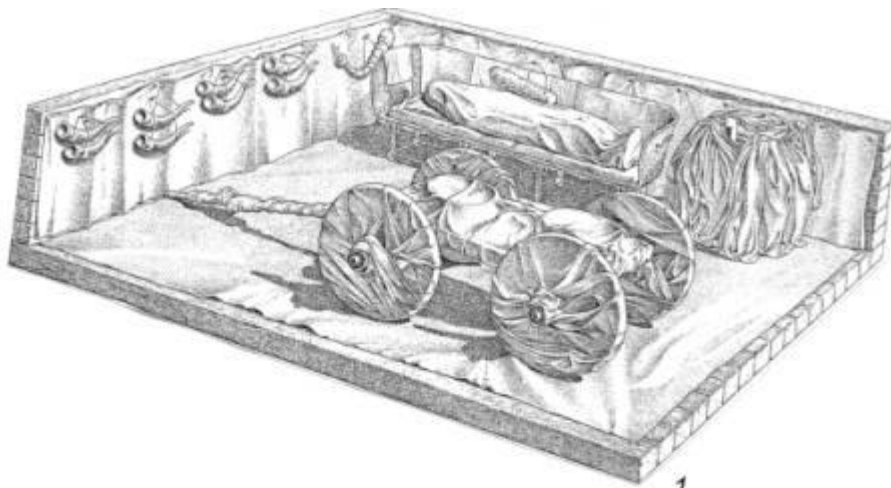
Obr.č.13 – Troja, Turecko

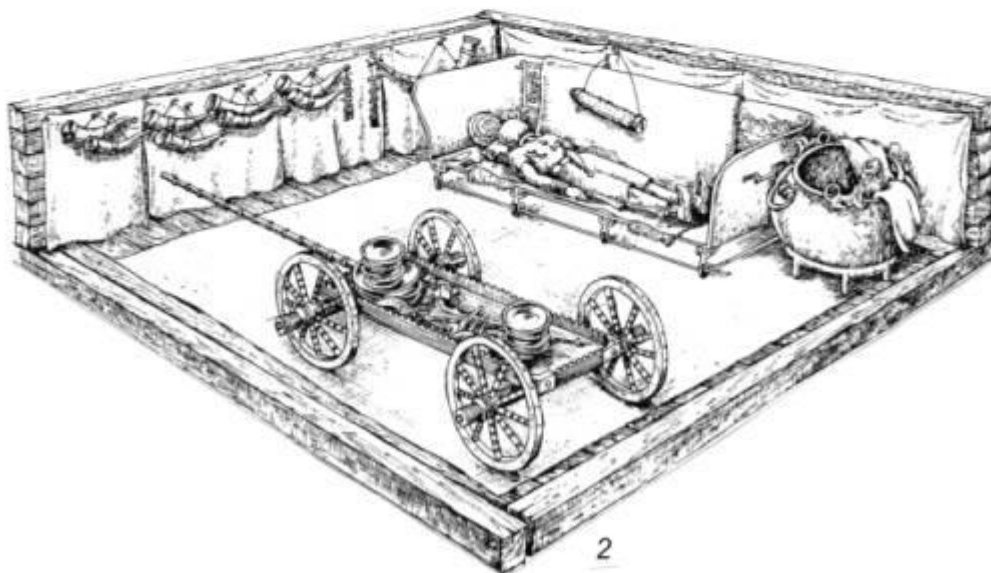
Obr.č.14 - Trojské hradby, Troja, Turecko

Obr.č.15 – Troja, Turecko

1

2

Obr.č.16 - Rekonstrukce vnitřního pohledu pohřební komory knížete v Hochdorfu
1 — se zakrytím [Burgess, 1999]; 2 — bez přikrytí.